

"LIETUVA" SAVAITINIS LAIKRAŠTIS
Išleista kas penktadienį, Chicago, Ill.
Prenumerata metams: \$2.00
Saviųnųose Valstijose: \$2.00
Kanadoje ir Meksikoje: 2.50
Kitose vietose: 3.00
Prenumerata apmokama iš viršaus. Prenumeratės mokestis skaitomas nuo pirmosios mėnesio, ne nuo metų. Apmokėjimą priima kas mėnesį. Viena adresas:
A. OLSZEWSKI
3252 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

LIETUVA

THE LITHUANIAN WEEKLY "LIETUVA"
Published every Friday at Chicago, Ill.
Yearly Subscription rate: \$2.00
In the United States: \$2.00
Canada and Mexico: 2.50
To Foreign Countries: 3.00
Advertising rates on application. Address all communications to publisher:
A. OLSZEWSKI
3252 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Nr. 29

CHICAGO, ILL., PENKTADIENIS, 16d. LIEPA, (July), 1909 m.

Metas XVIII

Entered as Second-Class Matter July 13th, 1893, at the Post Office at Chicago, Illinois, under Act of March 3rd, 1879.

POLITIŠKOS ŽINIOS.

MASKOLIJA.

Caras vėl apėjo savo nuo Maskolijos užkūrusio pasikojimo vietą ir išskelbė dalyvauti iškilinėse paminėjimams garsaus mūšio prie Poltavos, kuriame švedai liko sumušti, o jų vadovas, karalius Gustavas Adolfas sunkiai sužeistas. Paminėjimą to mūšio "Tikrųjų maskolių" partija norėjo sunaudoti siundymams prieš ne maskolius ir prieš laisvės reikalaujančius. Kadangi caras, tankiai net prieš Stolypino norus, atvirai protego "Tikrųjų maskolių" partiją, tai manė, kad jis Poltavą parėms tos partijos siekius, užvadus ją pats savo siundancija prieš ne maskolius kalba. Bet nieko panašaus ne darė, matyt pats pabūgo pasekmių siundancijos kalbos, kad be abejonės jam Stolypin išaiskino. Savo kalbą caras ne žodžio ne išsitarė ne apie vidurinę, ne apie užsieninę politiką.

Caro atsargumė nieko teip labai įstabus nėra. Be abejonės Stolypin jam turėjo paaiškinti, kad "Tikrųjų maskolių" partija labai mažai Maskolijoje turi pasekėjų, todėl jai neparanku atvirai pritarti. Kadangi Poltavą buvo ir atstovai svetimų kraštų, tai pavojinga buvo kalbėti ir apie kelius, kokiais Maskolija mano eiti užsieninę politiką, nes toji politikoje caro prisigėta kauta šia dieną mažą lošią rolę. Kariumenė dar nesutvarkyta, dar neatsigriebė nuo smugių suteiktų japoniečių. Atsigriebti nuo smugio caro kariumenė reikiu ilgą laiką. Po smugio suteiktų prancūzų Krimo kare Maskolija užsieninių politikų teipgi ilgą laiką nelosė svarbios roles, randas reformoms stengėsi prieš savęs žmonių pritraukti. Aleksandras II iš senų netikusį jam, paliktų palikimų turėjo ką naikinti. Jis panaikino baudžiavą, davė žmonėms truputį daugiau laisvės ir tuom daugumą gyventojų užgėdino. Mikalojus gėl pats nežino, ką ir kam reikia duoti ir ką varžyti. Seniau pakako fanatikų pasiūdyti ant ne maskolių ir to pakako patraukimui rando pusen sufanatizotų minių. Šiandien jau to nepakanka — tas ginklas atėjo, nes per tankiai buvo vartojamas. Didėsni dalis pirma sufanatizotų maskolių šia dieną jau mato toliau, siundymų pradeda neklausyti, nes mato jau, kad Maskolijos tautoms besipatiant, randas stengiasi pačioti ir viešus ir kitus. Randui ne maskolystė rupi, jis ją remia, kadangi mano, jog su maskolių pagalba, jiems duodant trupinius, galės geriau išnaudoti ne maskolių apgyventus kraštus, o juos išsiūbęs, galės jau savo išalkusį pilvą kreipti prieš tikrųjų maskolius.

Ne dryso caras kalbėti ir apie užsieninę politiką, nes dėl netvarkos vidurių politikos, caro įtekmė nupuolė užrubežiuose, o juo toliau, juo labiau puola jo įtekmė visuose pažangiesiuose kraštuose, kaip antai Prancūzijoje ir Anglijoje. Tuose kraštuose randai labiau negu Vokietijoje turi skaityties su žmonių norais, o tarp anglijonų ir prancūzų nyksta caro pritarėjai. Kvailoms kalboms to dėl Stolypin neleidžia carui dar labiau tų jau gana nupuolusių įtekmę naikinti, nes be kitų tautų pagelbos Maskolija negali apsieiti. Neuzigijo pasibaigus gauti Prancūzijoje ir Anglijoje pinigai. Reiks vėl jų užsieniuose įieškoti, nes naminėje nėra. Bet jeigu žmonės ne prijaus carui, niekur naujos paskolės nebus galima gauti.

Ir be kvailių kalbų caro valdžią kompromituoja užsieniuose jo tarnai. Dabar vėl susiterė Prancūzijoje maskoliškių šnipų perdėtinis jenerolas Hartung, Susėkęs Azevo tamsius darbus Burcev, suėkė panašius ir Hartungo. Burcev pranešė Prancūzijos valdžioms, jog Hartung žinomas Prancūzijoje po visokiais vardais, kad jis organizavo suokalbį ant gyvatis caro Aleksandro III, už ką teismo pasmerkėtas kalėjimu, bet pabėgo. Maskolijos randas, išgirdęs, kaip į purvą nuklimpo vėl gana tymsus caro tarnas, jo užsieninė

užtikrinamas, buk Hartung dabar ne tarnauja šnipų skyrių. Toks užsieninimas vienok ne ką sveria, nes caro randas ypač užsieniuose nuklimpusių savo tarnų vėda išsizda. Prasizengimus jenerolo Hartungo dabar tirinėja Prancūzijos valdžios, bet ką jos suėkė, dar nežinia.

Nors Lenkijoje panaikintas jau visur karo stovis, bet kariškioje teismai gal dar karščiau negu laike karo stovio darbuojasi. 12 d. liepos Varšavoj karo teismas pasmerkė mirtim šėsis socialistus revoliucionierius dalyvavusius užpuluose, o 14 pasmerkė užgabimui Siberijon. Kariškioje teismai karščiau darbuojasi ir tulose tikros Maskolijos apskrčiuose ir teipgi siundia žmonis ant kartuvių, nors mirties bausmė Maskolijoje panaikinta: kriminaliskame kodekse jos nėra.

Londonan atėjo žinia, buk "Tikrųjų maskoliai" Besarabijoje parengė žydų skerdynes, kuriose buk užmušta daug žmonių. Tą žinią vienok, užgėję amerikoniškais konsulais. Bet amerikoniško konsulio Besarabijoje nėra, yra tik Odesoj, tai tas gal visai nežino, kas Besarabijoje įstikio. Maskolijos randas moka gerai slėpti peiktinus urėdinkų darbus.

PIETINĖ AMERIKA.

Pietinė Amerikoje vėl virti pradeda. Nėgana užgimiusio revoliucijos Columbijoj iškeliauvus prezidentui Europon, bet užgimė dideli nesutikimai tarp svarbesnių negu Columbia pietinės Amerikos respublikų, kurie priejo jau liepto galą, nužengus toliau, lieka tik karas. Karo čia ir laukia.

Užgimus nesutikimams tarp Peru ir Bolivijos už parubežinį žemės plotą abidvi šitos respublikos išsiskirino Argentina ir jai pavėdė nuspresti, kam turi tas žemės plotas prigulėti. Argentina jį pripažino respublikai Peru. Tas nepatiko Bolivijoj. Šitos respublikos sostapilį mieste La Paz įpykę gyventojai susirinko prieš Argentinos ambasada, norėjo vidun įsiveržti ir ambasadorius sumušti. Jis su savo šeiminij pabėgo į prezidento rūmą. Ginti Argentinos ambasadorių atsūtiat kariumenė, kuri išvaikė demonstrantus. Bet pasitraukus kariumenė, demonstracijos prieš Argentinos ambasada atsinajino. Ir kituose Bolivijos miestuose kėlė nepilankias Argentinai demonstracijas. Mieste Tupiza demonstrantai užpuolė ant Argentinos konsuliato, nuplėšė ženklą ir vėliavą, išdaužė langus; pradėjo mušti mieste gyvenančius Argentinos ūkėsus. Nepilankios Argentinai demonstracijos nesiliauja. Mieste La Paz jos ambasada saugoją dabar 80 karių. Argentina jau pareikalavo nuo Bolivijos pasistiešimo. Jeigu ne gaus užgėdinančio pasistiešimo, ne liks nieko daugiau, kaip karą pradėti. Bet karas ne būtų vedamas tik dviejų respublikų: prie karo prisidėtų ir Peru, kuriai pateko žemės plotas, o gal ir Brazilija. Kaimyniškų, geriausiai suorganizuota pietinė Amerikoje respublika Chili rengia jau savo kariškąjį laivyną.

Argentinos ministerių roda prisakė ambasadorius aplėisti Boliviją, jeigu ne gaus toli siekiančio užgėdinanimo už minių surengtą Argentinos įėjimą. Dar šia savaitę tie nesutikimai turi pasibaigti: arba Argentina bus perprašyta, arba prasidės karas.

ANGLIJA.

Nors Anglija turi tyčiausią kariškąjį laivyną, bet užtai žemės kariumenė jos menka, ji karan negalėtų stoti nė su viena iš didžioji Europos tautų kariumė. Iki šiol mat Anglijoje rūpinosi vien apie drūtinimą laivyno, apie drūtinimą žemės kariumenės mažai rūpinosi. Mat Anglija yra ant salų, tai jos veikėjams rodėsi, kad krašto apgynimui laivyno pakanka. Dabar vienok, kilant nuolatai nesutikimams su turinčia Europoj tvirčiausia žemės kariumė Vokietija, anglijonius apėmė baimė, kad Vokietija ne užkariautų Anglijos. Iš tikro, jeigu Vokietijai pasisektų

Anglijon pergabenti porą simtų tukstančių žemės karių, tokia armija galėtų Angliją užkariauti. Pervėzinui karių Vokietija turi pakaktinai laivų. Anglija savo laivyną turėtų išdalyti saugoti visas pakrantes. Prisigriebti gi iš Vokietijos Anglijon reikia vos poros valandų. Kol reikalingoj vietoj susirinkti visas angliškas laivynas, jau Vokietijos žemės kariumenė gali but išsodyta Anglijoje, prieš kurią Anglija galėtų pastatyti menkai išlavintus samdininkus, vedamus oficerių, kurie sau yietas už pinigų perka. Privestino tarnavimo visų ukėjų Anglijos nėra.

Garsus būrų pergalėtojas lordas Robertas, dabar padavė parlamentui sumanymą sudrūtinai kariumenę. Sulyg jo sumanymu, tėvynės kariumenęj privestiniai turi tarnauti visi ukėšai. Į trumpą laiką tokiu budu prieš išveržus prieš Angliją galėtų pastatyti milijoną karių, vietoj poros simtų tukst., kaip dabar kad yra. Lordas Roberts labai peikė dabartinę kariumenės organizaciją. Sulyg jo nuomonės, dabartinė samdininkų armija, kuiron sandosi daugiausiai Anglijos nekenčiamų aičių, negali juos nuo priešų apginti.

PORTUGALIJA.

Portugalijoje dauginasi karaliaus priešų skaitlius, noričių respublikoniškios rėdos. Nesikentimas tarp respublikos ir monarchijos šalininkų yra jau nemažas, o jis vis didinasi. Menka priežastis gindo krūvinus susirėmimus tarp šalininkų neuzsikenčiančių partijų. 12 d. liepos, įrengiant respublikonų klubą mieste Lona užgimė krūvinas susirėmimas klubo rengėjų su monarchijos šalininkais. Monarchistai priešinosi klubo įsteigimui. Užgimė tikras mušis su besisauždymais. Daug žmonių tapo pavojingai pasautų.

PERSIJA.

Netoli Persijos sostapilio buvo smarkūs susijungusių krūvon revoliucionierių su šacho kariumėne. Revoliucionieriai nuo kanučių išuov turėjo išsiskirstyti po kalnus. Bet ten susidrutinę, užėmė šacho sostapilį.

Maskolija rengiasi Persijon siųsti 15000 karių. Mieste Tabris dalis maskoliosios kariumenės jau prirengta traukti šacho sostapilį.

IŠ LIETUVOS.

IŠ VILNIAUS.

Vilniaus gubernatoriui paduotas prašymas leisti įsteigti Vilniuje esperantistų draugiją vardu "Vilno Esperantista Sioseto". Įsteigėjais pasirašė: užsitarnavęs pulkininkas Daškevičius, Palčevskis, Stadzevičius ir Nevenglovskis, Automobilių jau pradėjo vaikščioti tarp Vilniaus, Verkų ir Kalvarijos. Automobilių valdžioja nuo 8 val. ryto ligi 11 val. vakaro, kas dvi valandis, šventadieniais kas valanda.

Nakčia, iš berželio 11 į 12 d. ties šv. Jokubo bažnyčia ir Lukiškių kalėjimu policija susekė du vagių ir emė juos gaudyti. Miestasargis Lukša užtiklo vieną ir suėmė, kitas pasislėpė daržinėje netoli bažnyčios; po valandos, kada Lukša, nuvedęs suimtąjį nuovadon, grįžo su vyresniojoju policistu įešioti antrojo, tasai, iš už daržinės durų du kartus šovė iš brauninge ir užmušė Lukšą ant vietos, abi kulpiškai pataikė jam širdin. Pasakui užmušėjas pats save nusišovė. Nusišovęs vadinosi Levandovskis, 19 metų, suimtasai — vadovs Chonickis, 20 metų; abu lenku katalikais iš Lenkijos. Lukša — katalikas; berželio 13 d. 11 val. ryto jisai buvo nulydėtas iš Bonifratų bažnytelės Rasos kapuocna.

Vilniaus gubernatoriui pareikalavė iš miesto valdybos pasirūpinti sugrąžinti 66 tukstančių rublių, kuriuos miestas turis įmokėti valdžiai už visus tuos namus, kurie būvė atimti iš katalikų vienuolynų ir atiduoti miesto priežiūrai.

IŠ ASMENOS.

Vilniaus gub.

Asmenos apskrityje čia sioks garsas. Graipienė, Capskienė, gyvenanti Krevos aplinkėje, tarp vienu baltarusių, saukiantis į Vilniaus būrą "Sanopomoc", kad išparceluotų jos dvarą tarp mozurų, iš Lenkijos atgabentų, aplenkiant vietinius gyventojus.

Kadangi Asmenos apskrityje labai stinga žemės, tai toki sumanymą galime ne kitaip pavadinti, kaip tik nauju endekų hakatizmo apsiėmimu, kurs, susitaręs su slavais, iš visų pusių gabena į Lietuvą svetimaucius.

V. C. Asmenčuk.

("V-tis").

IŠ VARENOS.

Trakų apskr.

Čia parapija, gali sakyti, grynai lietuviška. Lenkiškai tekalba tik vienoje "akalicoje", kur išviso su moterimis ir vaikai yra vos apie 30 žmonių; dar yra vienas dvaras, kur darbuojasi lenkai. Dabar jie visi išėjo susirasė ir pareikalavo iš klebono lenkiškų pamokslų. Saikino sandosi daugiausiai Anglijos nekenčiamų aičių, negali juos nuo priešų apginti.

PORTUGALIJA.

Portugalijoje dauginasi karaliaus priešų skaitlius, noričių respublikoniškios rėdos. Nesikentimas tarp respublikos ir monarchijos šalininkų yra jau nemažas, o jis vis didinasi. Menka priežastis gindo krūvinus susirėmimus tarp šalininkų neuzsikenčiančių partijų. 12 d. liepos, įrengiant respublikonų klubą mieste Lona užgimė krūvinas susirėmimas klubo rengėjų su monarchijos šalininkais. Monarchistai priešinosi klubo įsteigimui. Užgimė tikras mušis su besisauždymais. Daug žmonių tapo pavojingai pasautų.

PERSIJA.

Netoli Persijos sostapilio buvo smarkūs susijungusių krūvon revoliucionierių su šacho kariumėne. Revoliucionieriai nuo kanučių išuov turėjo išsiskirstyti po kalnus. Bet ten susidrutinę, užėmė šacho sostapilį.

Maskolija rengiasi Persijon siųsti 15000 karių. Mieste Tabris dalis maskoliosios kariumenės jau prirengta traukti šacho sostapilį.

IŠ LIETUVOS.

IŠ VILNIAUS.

Vilniaus gubernatoriui paduotas prašymas leisti įsteigti Vilniuje esperantistų draugiją vardu "Vilno Esperantista Sioseto". Įsteigėjais pasirašė: užsitarnavęs pulkininkas Daškevičius, Palčevskis, Stadzevičius ir Nevenglovskis, Automobilių jau pradėjo vaikščioti tarp Vilniaus, Verkų ir Kalvarijos. Automobilių valdžioja nuo 8 val. ryto ligi 11 val. vakaro, kas dvi valandis, šventadieniais kas valanda.

Nakčia, iš berželio 11 į 12 d. ties šv. Jokubo bažnyčia ir Lukiškių kalėjimu policija susekė du vagių ir emė juos gaudyti. Miestasargis Lukša užtiklo vieną ir suėmė, kitas pasislėpė daržinėje netoli bažnyčios; po valandos, kada Lukša, nuvedęs suimtąjį nuovadon, grįžo su vyresniojoju policistu įešioti antrojo, tasai, iš už daržinės durų du kartus šovė iš brauninge ir užmušė Lukšą ant vietos, abi kulpiškai pataikė jam širdin. Pasakui užmušėjas pats save nusišovė. Nusišovęs vadinosi Levandovskis, 19 metų, suimtasai — vadovs Chonickis, 20 metų; abu lenku katalikais iš Lenkijos. Lukša — katalikas; berželio 13 d. 11 val. ryto jisai buvo nulydėtas iš Bonifratų bažnytelės Rasos kapuocna.

Vilniaus gubernatoriui pareikalavė iš miesto valdybos pasirūpinti sugrąžinti 66 tukstančių rublių, kuriuos miestas turis įmokėti valdžiai už visus tuos namus, kurie būvė atimti iš katalikų vienuolynų ir atiduoti miesto priežiūrai.

loti! Ne vien išdykimas juos ten traukia: suvaržymas pyliečio tiesų, priespauda valdiška ir dvasiškai mus ten veja... Keleivis. ("Mokykla").

IŠ KAUNO.

Berželio 1 dieną vyriausybė patvirtino lietuvių Juozą Tubelį, baigusį Rygos politechnikos agronomijos skyrių, Kauno apskrities agronomu. Tarp kitų jo pareigų — busią važinėti vasaros laiku po tuos sodžius, kurie išsiskirstė į viensėdžius; bevažinėdamas, jisai turėsias jiems aiškinti: kokio budu viensėdžiuose geriausia ukininkauti.

Pagalias, skaudus klausimas — kas bus žemaičių seminarijos rektoriumi — laimingai išrištas. Kun. prof. Maculevičius, žinomas mūsų dainius (Maironis), Peterburgu Dvasišk. Katalikų Akademijos inspektorius, jau pirmomis berželio dienomis atvažiuoja Kaunon, kur ir apimsias tuojau svarbią seminarijos rektorijaus vietą. Mes tuo galime tik iš širdies pasidžiaugti, linkėdami naujam mūsų seminarijos vedėjui ištermės ir Dievo pagalbos taip svarbiom ir atsakomam darbe.

IŠ PANEVŽIO.

Berželio 2 d. policija išskrėtė ir suarešto E. Gruntmanikų, seminariją Liudv. Ambrazių, Montvilą ir Bol. Ardičkį. Visi lietuviai. Laukiama daugiau kratų Lietuvoje pas lietuvius.

A. Kupstas.

("L. U").

IŠ ANTALIEPES.

Zarasų apskr.

Pas. Purvyneš k. kalvis — Z. Sablinskis ir P. Kazlauskis buvo kratos. Nepataikė — minėtųjų krašto proskrėtė beveik visą sodžių, bet nieko nerado. Vargdienis.

("L. U").

IŠ ŠIAULIŲ.

Gegužės 30 d. buvo čia metinis svestininkavimo draugijos "Birutės" susirinkimas. Direktorius vedėjas Slavčinskas pranešė draugijos apyskaitą už 1908 metus. Narų buvę tais metais 67, pajų kapitalas siekė 3350 rub., atsargos kapitalas — 1705 rub. 44 kap. Sviestą draugija siuntusi Danijon (po 373 kap. svarą), Berlynan (po 364 kap. svarą) ir Londonan (po 40 kap. svarą). Daugiausia parduota Londone (už 106 tukstančių rublių).

("V-tis").

IŠ SUVALKŲ.

Pirmose dienos kovos šių metų perėjo Varšavon už miesto mokyklų inspektorius direktijos viršininkas Nazarevskis. Kad prijerandant pagerbti tą poną, direktijos "pilioriai" sumanė iškelti pietus, tik ne savo pinigais. Prie to puotos buvo kviečiami prisidėti visos direktijos mokytojai: reikalavo prisijusti 5 rub. (suma, kuri uždėta karaliaus, valdžios, kėpėmis apskirto, šilais apsisotais. Paviršius — gražu pažiūrėti, bet tamsumas nepaprastas. Čia nieks lietuviškių laikraščių nebeskaito. Jokių apsvietimo ir viltų draugijų nebėra. Užtai jaunimas tik geria, mušasi, pešasi... Liudnas šis Lietuvos kampelis. Vienok yra geriau susipratę vyručiai iš jaunimo, kurie mėgina šitą skaityti, bet vėl klūti. Reikia nusims su knygomis slėptis nuo šio tėvų, nes jie, atimdami senodurų du kartus šovė iš brauninge ir užmušė Lukšą ant vietos, abi kulpiškai pataikė jam širdin. Pasakui užmušėjas pats save nusišovė. Nusišovęs vadinosi Levandovskis, 19 metų, suimtasai — vadovs Chonickis, 20 metų; abu lenku katalikais iš Lenkijos. Lukša — katalikas; berželio 13 d. 11 val. ryto jisai buvo nulydėtas iš Bonifratų bažnytelės Rasos kapuocna.

Vilniaus gubernatoriui pareikalavė iš miesto valdybos pasirūpinti sugrąžinti 66 tukstančių rublių, kuriuos miestas turis įmokėti valdžiai už visus tuos namus, kurie būvė atimti iš katalikų vienuolynų ir atiduoti miesto priežiūrai.

kis atsakydamas jam išsitarė, kad jis rupiniesis tik apie liaudies mokyklą, o kas link lietuvių, tai prakalbėjęs prielankių žodžių, užbaigė, kad jam malonu esą matyti jų tautišką kilmą ir susipratimą — "kelio, girdi, taurę už lietuvių tautos kulturišką kilmą". Visi susirinkusieji tą tostą triukšmingai priėmė. Ką reiškia toks išsitarimas ir kuo išaiskinti tą jo prie lietuvių simpatiją — negaliu pasakyti.

Ant rytojaus po tai puotai buvo sutarta direktijos bute padaryti mokytojų susirinkimą apsarvstyti apie savitarpinės pašelpos draugijos įsteigimą. Susirinko apie 20 mokytojų: pirminklavo mokyklų inspektorius Elmanavičius. Kaip paaikšėjo, toji draugija žada šelpi savo narius tik medegiskai; buvo pakeltas klausimas, kad praplating draugijos veikimą, pridedus dar apsvietimo ir juridiską sušelpimą (steigti kursus, knygyms, paskaitas), bet tokiom įnešimui pasipriešino netik inspektorius, bet ir mokytojai. Žinoma, šitaip dalykams gali užtikrinti jos gyvenimą: direktijos vedėjai įnešė sumanymą, kad šarinariniai mokesčiai būtų imami iš tų pinigų, ką dabar valstieji skiriami yra direktijos viršininko žinybon; tam pritarė kaip inspektorius, taip ir visi kiti. Tais pinigais mokytojai visiškai nesinaudoja, o mokyklos ant tiek, kad prišūnčia į knygyną cirkuliarus arba šiaip jau kokias brošiūras; tokiu budu tie pinigai vis būtų naudingi tam apversti. Be abejo tuomet kiekvienas mokytojas turėtų priverstina skaitytis draugijos nariu. Susirinkimas, galima sakyti nieko nenutarė: žodėta padaryti įstatuose kai kurie pataisymai, įstatų projektas išsiuntinėti mokytojams ir suaukti kitą susirinkimą. Pažiūrėsime, kas iš to visko išdėg...

Jotulis. ("Mokykla").

IŠ PUNSKO.

Suvalkų apskr.

Sale-pat Punsko gelzelio stoties yra Ozkinų dvarėlis, valdiškai Gilonovščizna, kurį pernai nupirko koksai ten iš Lenkijos atėjęs ponelis. Pirmą čia buvęs nuomininkas, kuris taip viską pribalgė, kad net ir triobos sudegė. Naujas šeimininkas apsigyveno pas žydėl-kaimyną. Stai nakit, iš 7 į 8 berželio dieną sudegė tojo žydėlio triobėsiai ir visas ano ponelio turtas, ir net 400 rub. žuvo ugnyje.

Ozkinų dvarėlis tai gana gražus žemės gabalas ir tik ačiu netikusiam ukininkavimui guli neisnaudotas. Vargu ir šitas ponelis padėjęs įtaisyti dvarėlį bent taip, kaip apielinkės ukiai vedami.

Jotulis.

("Saltinis").

IŠ VISTYCIO.

Vilkaviškio apskr.

Jau beveik visose Seinų vyskupijos mšiose parapijose giesmės ir pamaldos sutvarkytos ir visur ramu. Viename tik Vistytėje prasidėjo dabar visusmarkianus ju dėjimas ir kova už lietuviškus giedojimus. Toji kova Vistytėje tęsiasi apie 20 metų ir ačiu lenkų prasiidėjo kalbos: kalbėtojai, rodos lenktyn eidami, viens už kito stenėsi išgirti Nazarevskį. Jis, atsakdamas pabrėžė ir savo besa-liskumą šioje direktijoje, ir didžią, o sykiu ir garbingą, pradinio mokytojaus užduotį ir savo pasita už pirmiausia "cidiklystės" lenklą... Oi, vargas mums, rokstantiems šviesos! Vargtas mums spaudžia, neramumas slėgia minis, kad ir mūsų vaikai pasiliks amšus, nepratrė jiems akių geria lietuviška mokykla! Kad nors mardžia, kad nors mokyklėje būtų savo žmogus, kuris mums, mūsų raikams užjaustų! O dabar? — Mokykla — mums svetima, šviesios inteligentijos nėra. Žmonės tarytum apkvaitę avys, nedrįsta pakelti balso, nedrįsta sau tiesų reikalauti. Ir stebėkis čia žmogus, kad tukstančiai lietuvių velija tolimoj Amerikoje sunkaus galo įst-

kitus giedojimus drauge su lietuvišiais rėkė, darydami bažnyčioje triukšmą. Gerb. vyskupijos valdytojas nusprendimą išdavė sulyg lietuvių reikalavimui, pasiremdamas Sv. Tėvo, Popiežiaus Pijaus X nurodymais. Už tojo nusprendimo nepildymą arba sulaužymą yra uždėta bažnytinė bausmė, bet Vistytio lenkai nepaiso nė Sv. Tėvo nutarimų.

Be to mūsų lenkai pradėjo grašyti ir persekioti lietuvių giedojus, daužyti jų langus ir tt. Kaip jau buvo pereiname numeryje rašyta, iš tosios priežasties net žmogus liko nužudytas.

Tokie tai sandikiai su mūsų kaimynais lenkais, arba geriau sakant — sulenkėjusiais lietuvišiais Tunas

("Saltinis").

IŠ MARIJAMPOLES.

Ketvergo vakare vėl žandarai suėmė kokį tai vaikiną, besėdinį kartoje, pasirengusį Kauno link važiuoti. Su juom drauge buk suėmė dar tris vaikus, bet tikros žinios nėra, nes vidurnaktį stačiai išvežė Kalvarijon. Ant rytojaus apidieniais prasidėjo tikra medžio-kle. Pirmiausia apie 2 val. ryto krėtė pas Verbylieng, P. Klimą, Juozą Matulaitį, abu krautuvininku. Visus tris išvežė Kalvarijon. Paskiau krėtė pas Bliuva, Bukavecką ir Chmieliaucko namuose: pas patį Chmieliaucką, Joną Matulaitį, Serbentienę ir p-lę Avizienutę. Dieną paėmė mieste sode siuvėją Čirvinską. Substoje 9 val. ryto buvo krata pas Fel. Vitkauską Tarpučiuose, paskiau pas Bliu-džių dirbtuvėje irgi Tarpučiuose. Apie pietus "Zagrės" kontoroje, pas Gavėnį ir Vailokaitį, abu "Zagrėje" tarnaujančių. Potam pas Sačų krautuvėlį ir namuose ir da kur-tai, kad net ir suzinoti sunku. Krečia iš padugnių ir atsidėje

("L. U").

IŠ KUPIŠKIO.

Berželio 2 d. policija krėtė laikrodininką J. Vitkevičių. Krėtė net 9 valandas, visur išsindžiojo, net grindis išplėšė, bet nieko uždrausto nerado. Paėmė tik keles knygytes, laikus, pora paveikslielių ir patį Vitkevičių ir išsigėdavo. Žmona jo iš išgėdžio net apalpo. Neliežuvininkas

("L. U").

IŠ PALANGOS.

Palangos gimnazijoje užsibaigė mokslo metai. Ketvirtą klasią pabaigė 15 mokinių, iš tų du antrojo laipsnio pagyrimu, 3 gavo pataisymus, 4 pasliko toje pačioje klasioje antriems metams. Kitose klasiose beveik tokie-pat rezultatai. Tik antroje klasioje nepasliko nei vienas mokinių. Užtat įstojo naujų visai nedaug. I pirmą klasią išdavė beveik visi, kurie davė egzaminus, iš įjengiamosios klasios ir iš pašaliečių tik-tai tris, ir tai vienas rusas ir du iš lenkiškai kalbančių bajorėlių. Pridėčiau pastebėjimui, jog, norint atiduoti vaiką į gimnaziją, geriau yra atiduoti į kokią pradedamąją mokyklą, kur geriau pramokytų rusų kalbos, kas yra būtina reikalinga valstybės mokyklose, ir būtų mokomi pagal metodikos, kas vėl svarbu yra įgyti susipratimą ypač aritmetikoje. Iš tų dviejų atžvilgių dažniausiai neišduoda vaikai egzaminų. Gerai būtų labai atiduoti vaikus į įjengiamąją klasią, bet tai brangiau išeina, kaip kitose pradedamosiose mokyklose.

Palangoje mokinių skaičius gimnazijoje eina mažyn. Iš 125 mokinių atvažiuavus man į Palangą, pasliko vos šimtas su viršumi. Sunku surasti priežastį, kodėl taip yra. Kitur vis dėlto didesnis užsiteresavimas mokslu, kuris užtikrina lenkams duokytą, o vienok jie giedojimų lietuvių kalbos mokytojus Suvalkų gimnazijoje p. Matulevičius, užprotestavo prieš tuos žodžius, nes, girdi, p. Nazarevskis patsai išsi-reiškė, kad jisai čionai stengėsi įdiegti ir palaikyti rusišką mokyklą. Jam pabaigus kalbėti, lietuvių kalbos mokytojus Suvalkų gimnazijoje p. Matulevičius, užprotestavo prieš tuos žodžius, nes, girdi, p. Nazarevskis patsai išsi-reiškė, kad jisai čionai stengėsi įdiegti ir palaikyti rusišką mokyklą. Jam pabaigus kalbėti, lietuvių kalbos mokytojus Suvalkų gimnazijoje p. Matulevičius, užprotestavo prieš tuos žodžius, nes, girdi, p. Nazarevskis patsai išsi-reiškė, kad jisai čionai stengėsi įdiegti ir palaikyti rusišką mokyklą. Jam pabaigus kalbėti, lietuvių kalbos mokytojus Suvalkų gimnazijoje p. Matulevičius, užprotestavo

nių Palangoj daug mokosi, Rieta-
viškiai ir kiti atsitraukę nuo Pa-
langos. Ir progimnazijai butu
galas.

Kailinaitis.

("V-tis").

IS LIEPOJAUS.

Tarp Liepojaus ir Klaipėdos au-
tomobilai pradėjo nuolatos važi-
nėti jau nuo 6 d gegužio. Iš Lie-
pojaus išvažiuoja pirmadieniais,
trečiadieniais ir penktadieniais, o
iš Klaipėdos antradieniais, ketvir-
adieniais ir šeštadieniais. Iš Lie-
pojaus iki Klaipėdos yra 10 r.

Palangos 7 rub.

("R. Garsas").

IS RYGOS.

Po miesta klaidžioja daug žmo-
nių be darbo. Daugelis pabrūk-
ti, neturėdami užsakyti, sumazino
darbus, ar tedarba vos kelias die-
nas per savaitę. Ir nuolatiniams
darbininkams maža darbo ir pel-
no. Ir uoste prie garlaivių šimet
maziau darbo negu kitais metais.
Be to bedarbių skaičiai dar padidi-
no tuksantais žmonij, atėjusiųjų
i Rygą daugiausia iš Rusijos ir
Lietuvos pelno jėskoti.

Ne vien pabrūkio, bet šiaip
kitose įstaigose labai maža krutė-
jimo. Regėsime, ką duos artimoji
ateitis.

Rygos politechniką pabaigė ši-
met p. Jonas Simoliūnas su vardu
Inžinieriaus-statytojas. Politechi-
kaike labai brangu mokslas, todėl
iki lietuvių studentų tėra vos ke-
letas.

Prieš keletą metų Mintaujoje
latviai liuteriai atsiskyrė nuo vi-
kiečių ir įsikūrė savo grynai lat-
višką parapiją, su latviais kuni-
gais; dabar ir Liepojoj įsikūrė
šitokia parapija. Pradėta rūpintis
tokias pat parapijas šūrti dar
Ventbilėje ir Rygoje.

("R. Garsas").

ATSKYRIMAS SUVALKŲ GU- BERNIJOS NUO LENKŲ ŽE- MBS.

1905 metais, kuomet subrūzdusi
Lenkija ėmė garsiai rei-
kalauti autonomijos dešimtį skai-
tomų dabar prie "Lenkų Karaly-
stės" gubernijų, lietuvių, nors ir
linkę lenkų tautai, kaip ir šiandien,
geriausiai kloties, tačiau pa-
bugo, kad mums, Suvalkų guber-
nijoje gyvenantiems lietuviams,
neklutų nelaimingųjų Galicijos ru-
sinų likimas lenkiškoji autonomi-
joje. Todėl žymiausi tie to laiko
mūsų veikėjai tam tyčia susirin-
ko Vilniui ir ten nutarė išreikšti
valdžiai lietuvių reikalavimą, kad
įvedant Lenkų žemėje autonomiją
arba savą valdžią, Suvalkų guber-
nija būtų išskirta iš Lenkijos teri-
torijos, ir kad taptų pirmąja prie
Lietuvos, kuriai taip jau būtų
duota autonomija arba sava vald-
žia. Tokiai linkėjimas buvo, kiek
pamename, išreiktas garsiajame
memorale, kurį paskiaus vidurinių
reikalų ministras Witte išradė rei-
kalingai apskelbti valdžiai laik-
raštyje "Prav. Vestnik". Tas lin-
kėjimas, rodos, buvo išreiktas ir
įdomiausiose Didžiojo Seimo nu-
tariuose. Buvo nutarta ir įsaky-
ta dągti antrosios dūmos atstovams
reikalauti Suvalkių išskyrimo
iš Lenkijos, jei kartais būtų įve-
dama Lenkijoje autonomija arba
sava valdžia. Tas pats suvalkių
linkėjimas kartas nuo karto buvo
išreiktas kai kurių Suvalkų gu-
bernijos kuopų ir žymesnių žmo-
gystų valdžiai keliai, ir viešai
garsinamas laikraščiuose ir susi-
rinkimuose. Kiek mums yra žino-
ma, ir šių dienų ministerių pirmi-
ninkas p. Stolypinas yra gavęs ke-
letą raštų ir telegramų iš Suvalkų
gubernijos, reikalaujančių atskiri-
mo tos gubernijos nuo Lenkijos,
įvedant ten autonomiją arba savą
valdžią.

Nebūtų todėl didelių dyvų, jei
šiandien, kuomet pati V. Taryba
išreikšė linkėjimą įvesti savą val-
džią dągi Vakariame Krašte, —
kad, sakau, dabar valdžia pakeltų
klausimą apie išskyrimą Suvalkų
gubernijos iš Lenkų Karalystės
gubernijų. Tokį valdžios žengimą
įkūnijiman lietuvių troškimų mes
privalome pasitikti visuomet kaip
brangų svečią. Gi jeigu skelbi-
masis laikraščiuose gandas sulys
šito klausimo pasirodytų netikras,
taigi, jeigu valdžioje nėra dar rim-
tai manoma skirti Suvalkų guber-
niją iš Lenkijos teritorijos, tai da-
bar, kuomet panašūs klausimai yra
risinami Liublino bei Seideco gu-
bernijos sulys ukrainiečių (rusi-
ne), patogu laikas mums būtų ši-
tą savo troškimą sulys Suvalkų
gubernijos, kame reikia, išnauro-
janti.

("R. Garsas").

SUMANYMAI IR DARBAI.

Skamba tiktai, skamba po Lie-
tuvą plačią prakilus šauksmas:
"Gyventi, darbuotis idėjai, švie-
sti žmonės".
Tai išgirstame iš kiekvieno kar-
tesnio lietuvių, ypač gi inteligento.
Pavėzdžiui — mokytoji gaus
kokią nors vietą, kas jam per lai-
mę, ko jis nežada! Vien darbas
kitų naudai, vien pasisventimas:
rodos pajudys visą Lietuvą, iššuos
iš jos visas tamsybes! Bet tai daž-
niausiai tik pirmutinis karštis, tai
iki kelionės svajonės; — darbas
paleikamas traukinyje... Ką bu-
vo žadėjęs geresnius laikraščius
tarp žmonių platinėti, tai dabar
nekartą ir pats jų nepasirūpina.
Ką buvo svajojęs "tarp žmonių
gyventi, jų naudai, darbuotis", da-
bar nesumėgza artimesnių su jais
ryšių, dągi tolinas nuo jų. Vai-
kams ir jų tėvams virsta nebeza-
damuoju vadovu, bet paprasčiau-
niu... valdininku. Tarp jo ir
jų kliją valdai, nesuipratimai; jis
skundžiasi ant jų šurkštus apsi-
ėjimo, menko užlaikymo ir tt. Tik-
tai ten, kur mokytojai su žmonė-
mis susiartinę, apie vaidus negir-
dėti.

Dabar paimekim draugijas. Jos
terviamos pas mus dažniausiai vien
formališkai: padaromas visuotinis
susirinkimas, išrenkama valdyba,
pakalbama ir — galas. Dągi vi-
suo-uo apurpintųjų mūsų "kriš-
čionių-demokratų" draugijos irsta,
jei nėra sau atlaidų išsiruipinusių
ir nesutrukusios įparapijos davat-
kų, rublių — kitą iš kiekvieno iš-
gaudamos. Kad ir "Blaiybės"
draugija — kas gali užmesti šo-
ką tikslą? Vien pagirti tegalima
butų už jį. O tuo tarpu koks jos
veikimas? Surasoma keletas de-
šimčių žmonių, sutasas įteikiamas
gubernatoriui, išrenkama valdyba
ir jau, vadinasi, skyrus įkurtas.
Bet... daugiausiai tie įsirašo, ku-
rie jau seniai negeria arba nieka-
dos ir negėrė, paprastai moteriš-
kės. Tuo ir pasibaigia visos veik-
mas, neskaitant rinkliavos po 50
kap. iš kiekvieno; pinigai renkami,
darbo gi nesimato.

Puikus sumanymas sceną pa-
kelti, bet kaip tai įvykdoma! Štai
Kauno "Daina" rengia vakarelius,
vašainą koncertais, dainomis...
tai daroma ir "kad tik atliktų",
numetus alkanais vieną-
kitą kaspelį. Prisiminkim, kad ir
pastaruoju du kauniški vakaru-
ne "Dainos" statytų "Genovaitę"
ir "Inteligentus"!

Ir taip pas mus paprasti — pra-
kilūs sumanymai, menki jų įvy-
dinimai. Visur kur ne pasigirti,
tarsi apsnudusių vaikščiojama.
Žiurina optimisto akimis, bijomasi
kritikos, kurios dažnai mums trus-
ta. Nelyginant tinginiui-arkiui,
reikalinga mums, kartis nuo karto
skaudus kritikos-botago kirtis ir
tai nežiurint kenč veikimas — ar
konservatorių klierikų ar radi-
kalų-pirmiečių. Ypač gi neturim,
ranksas sudeję, laukti, jog už mus
padarysias istorijos likimas, ir gė-
rėtis gražiais žodžiais, bet rei-
kia tikrai imties darbų ir darbelių.
Paziegis.

("Lietuvos Žinios").

KAS LABIAU RUPI — BEDI- VYBĖ AR NEPAKLUSNU- MAS?

Pirm kelių metų Lietuvoj nei
girdėti nebuvo apie jokių "be-
dievių", bet dabar tai maž-he nuo
kiekvieno kunigo, ar šiaip kalbant
ir iš sakyklos, išgirsti juos bekei-
kiant, arba, ko gero, nepasijusi,
kaip jau ir pats beas apsauktas
bedieviu. Klausant tokių kalbų
ir pamokslų išrodo, kad pilna vi-
sur prisiųtų ty bedievių, ir kunigai
išsiūnūs dirba, kad "šventoji Lie-
tuva" nepavirstų "bedievių šali-
mi". Ištikrųjų gi bedievių Lietu-
voje nėra, o kad ir būtų vienas-
kitas, tai tas kaip vandens lašas ju-
roje išnyktų.

Nors tiems japonams gal ir per-
dang garbės atiduodame, bet visgi
galime pasakyti, kad ir "bedievy-
bė" Lietuvoj įveisė japonai, nes
bekariavojant su japonais, sustiprė-
nų vyrųsnybės galybė, iš to pas-
kui kilo revoliucija, per kurią kaip
ant delno valstietis pamatė, kas
jo kailį lupa, ir kas jį patį niekina
ir jo teises mindžioja. Ir kada
visoje šviesoje pradėjo rodytis vi-
sokios įj slėgiantios biurokratų
kanceliarijų paslapčių tarp jų val-
stietis negalėjo nepatęmti ir savo
parapijos netikusios tvarkos, ir tu-
rėjo pamatyti, kad ir mūsų kuni-
gai taip pat šeiminkauja parapi-
jose prieš nieką atskaitos neisduo-
dami, kaip ir visi kiti valdininkai.
Apart to, valstietis suprato, kad
geruoju — prašymais — nieko ge-
ro nuo jų savo pona neįsiga, su-

prato, kad reikia reikalauti. Na,
ir kai kurie drąsėsi ėmė aiškinti
žmonėms, kad parapijų reikalai
reikia kitaip sutvarkyti, reikia, kad
ne klebonas būtų parapijos turtų
valdovu, bet patis žmonės. Kitur
stačiai savo klebonams pasiprieši-
no ir pareikalavo atskaitų. Žino-
ma, toks žmonių reikalavimas ne-
galėjo patikti kunigams, o ypač
klebonams, ir jie, kad atkreipti ki-
tų žmonių akis į kitą pusę, nei da-
giau, nei mažiau, apskelbė, kad
toki žmonės, kurie reikalauja ko-
kio tai atskaitų ar kitokių parapi-
jų sutvarkymų, tai yra bedieviai,
ir "permainų" reikalauja tik todėl,
kad nori sugriauti bažnyčią, išnai-
kinti tikėjimą, ir pertai jų nereik-
kia, girdi, klausyti, ir parapijoms
visai neturi teisės kisti ties į kle-
bono "parėdklus". Pavėzdžiui paro-
dyti Sočių parapiją (Telsių ap.).
Parapijoms susirėmė su klebonu
dėl vargonininko: parapijonis
parėd prašinti vargonininko, o kle-
bonas užsispyrė — ne, ir viešai
iš sakyklos apreiškė, kad parapijo-
nė neturi jokios teisės kisti ties į
jo valdymą. Bet parapijonis ne-
nusiminė. Tada klebonas, many-
damas pritraukęs tamseniūsus
žmones, apskelbė, kad tie, kurie
taip reikalauja vargonininko per-
mainų, yra bedieviai, ir to rei-
kalauja todėl, kad nori, jog bažny-
čia būtų uždaryta. Bet klebonui
tokia "misija" visgi nepasisekė,
ir parapijonis pergalėjo; bet visi žmo-
nės pasiliko tokiais jau katalikais
kaip ir buvo. — Mošėdyje daugie-
li pradėjo reikalauti nuo klebono
atskaitų, ir kuomet — klebonui pa-
rapijonų reikalavimo nepildant —
vienas kaimas nenorėjo vežioti kle-
bono "lekajaus" kalėdąjant, tai kle-
bonas visą kaimą apsaukė bedie-
viu ir pavadė maršalkai skirti
žmones "bedievius" ir "gerus ka-
ratalikus", t. y. kurie priešinosi ku-
nigo norams ir kurie nesipriešino.
Pas "bedievius" visai nėjo kalė-
dos ir negėrė, paprastai moteriš-
kės. Tuo ir kalėdodamas, kur tik
sutiko neivasi paklusnių auvė, tai
nedavė kortelės, o be kortelių ne-
priėmė išpažinties. Mat, tokiu bu-
du būdžia nepaklusniuosius. To-
kių pavyzdžių galima parodyti dau-
gybė. Dabar užtenka neisipildyti
kokį nors kunigo norą, kad tave
apsauktų bedieviu, o tuo tarpu ga-
li girtuokliauti arba kitaip nedorai
gyventi, by tik pildyti visus kunigo
norus, tai busi "kuogeriausias ka-
turalikas".

Pats per savę suprantama, kad
jeigu jau priešintis nuo seno jėdu-
simas madon surėdymui, reikalauti
kokių permairių, naujų įvedimų,
gali tik tas, kurs pamato, kad se-
nasis surėdymas niekai, ir kurs su-
pranta, kaip būtų geriau. Tai gali
padaryti tik apšviestiesnėji žmonės.
Šitą suprantą gana gerai ir kuni-
gai, ir todėl, kad ilgiau užsilaikyti
savo augstybės ir galybėje, steng-
giasi žmonėms neduoti apšviesti.
Užtai ir draudžia žmonėms skaityti
be dviasios cenzūros knygas, pr-
gultę prie draugijų, kuriose nėra
kunigų, už tai ir išleidinėja juo-
dasmitiškus lapelius, kuriose šau-
kia, kad tėvai neleistų savo vaikų
į gimnazijas etc.

Bet taip elgdami kunigai ne-
tik tapo vadinamą "bedievių" skai-
čiaus nesumazina, bet dar padidina,
nes žmonės vis aiškiau supranta,
kas mūsų kunigams labiau rupi.
Ir nors kaž-kai kunigai stengtūs
neprileisti žmonių prie valdymo pa-
rapijų, bet nieko nepadarys: tas
teisis tik tol, kol nebus tokių "be-
dievių" didesnis pusės. Tuomet
nieks negelbės — nei iškeikimai,
nei vyskupų paaiškinimai raštai:
žmonės neduos savo teisių min-
džioti.

Zemaitis.

("L. U").

IS PRUSŲ LIETUVOS.

Nors lietuviai daug visokių ge-
rų sumanyimų prō ausis praskam-
bėti leidžia, vienok p. Brutėno su-
manymą butinai turėtų išgirsti ir
apsvarstyti; nes šion yra reikalus
nevien likimo Prusų lietuviai, bet
ir visos lietuvių tautos, likimas mu-
sų brangios lietuviškos kalbos ir
tėvynės. Tas sumanymas turėtų
pajudinti širdį kiekvieno lietuvi-
o arba lietuviškos kraujas, uždegti
užgesusį patriotizmą. Vokiečiai
mūsų brolius lietuvius Prusose
žudo, o mes smaudziamė, kol jie
kada, atsilabdė, pradės ir mus pa-
riejus žudyti. O tas išliko atsitiks
anksčiau ar vėliau. Rods jie ne-
žudo lietuvių kunikius, neima Pru-
sų lietuvių gyvastį, bet žudo juos
tautiškai — dvasiškai, išpledami
jiems jų kalbą, kuri kaip kokia
reiklėjia arba liekana iš natūrinės

mos senybės mums išlika. Vokie-
čiai vietoj mūsų pramžinos kal-
bos nori įbrukti savo derdeliavi-
mus. Ar tai mes todėl leisime,
kad Prusų lietuviai, kaip kokie
tykus, nieko neįsimananti avinėliai,
vikięji Mikėliui piannami būtų?
Ne, aš sakau ne! Mes turim gel-
bėti mūsų brolius Prusų lietuvius,
mes turime atgaivinti juose tėvy-
nės meilę, mes turime įkvėpti jiems
energiją, kad jie nesisiduotų savę
naikinti, bet stotų už kalbą ir žė-
mę savo tėvėlių. Prusai grynė sa-
vo tėvynę su didžiausia narsa, lie-
jo savo kraują, aukavo savo gy-
vastį; jeigu tikrieji lietuviai ne
butų tuokart buvę buriutėmis, bu-
tų visus kryžiuokius su jų kryžiais
ir talkininkais surinkintais visoje
Europoj nusiuntę pas Belzebubą
ant pietų. Prusai grynė savo tė-
vynę, o mes šiandien žiopsome, ne-
sis nuleidę ir žiurime, kaip sveti-
mos kaulės mūsų bulves knisa.
Bet ar mes visada taip žiopsosime,
ar snumesime dar ilgiau? Ne, mes
turime šaukti susirinkimus, turi-
me pradėti svarstyti, kokių bu-
dūte veiksias Prusų lietuvių
iš lėtargo priekeli, mes turime
ypatingai dėti savo skatikus agit-
acijai ir propagandai Prusų Lie-
tuvijoje, kadangi be pinigų nebus
galima nieko tenai nuveikti, nei
"Pinigai yra galybė", sako pa-
tarė.

Lietuviai menkai apie prietikius
Prusų Lietuvoj teinančius tankiai
stebisi, kad Prusų lietuviai patys
savo tautiškais reikalais nesirupina,
noriai duodasi vokiečiams savę
germanizuoti. Nėra iš to ką ste-
bėtis. Ir mūsų dzukai davėsi
lenkinti, tik dabar kur nekur pra-
dėta tie pabusti, kitiems lietuviams
pradėjus lietuviystę tarp anų pla-
tinti. Bet Prusų lietuviai, arba
geriaus — sakant, visi prusai, yra
lietuviosios sanlygos negu dzukai.
Kui Vokiečiųjų kudiškai turi pri-
eiverstinai eiti mokyklon. Vokie-
čiųjų mokyklos, jeigu jose nebūtų
germanizacija, varoma, yra labai
geros, tenai pradinę mokyklą lan-
kantis kudiškas dąg geriau gal iš-
mukti negu, lietuviuose sau. Ma-
kolioj arba net ir pačioj Ameri-
koje. Todėl ir Prusų lietuviai
nėra tamsoliai, kaip gal kam ro-
dosi, ten irasi labai menkai nemo-
kančių rašyti ir skaityti; kiekvie-
nas Prusų lietuvis gavo gerą pra-
dinę apšvietą nuo vokiečių, todėl
ir garbina vokiečius. Lenkai, ki-
tąsyk turėdami lietuvių savo ver-
giję, nerengė jiems mokyklų, ne-
davė apšvietos, o vienok daugelis
ne vien sulenkėjusių dzukų, bet ir
šiaip lietuvių laikosi, kaip galėda-
mi, lenkystei į skvernus išlikę.

Patekus Prusų Lietuvai į Ho-
benzolernų nagus, tuojaus vokie-
čiai lietuviams pradėjo brukti sa-
vo "Deutsche Sprache und deu-
tsche Sitten". Lietuviai budami
būdžiauninkais į jų tėvynę atsiba-
čius vokiškų baronų, turėdavo
mokinities vokiškai, nes už nesu-
pratimą poniškos, vokiškos kalbos
gandavo rimbu per nugarą. Pa-
naikinus būdžia 1807 m. įgavo
ir Prusų lietuviai šiek-tiek liuosy-
bės, bet metuose 1840—1848
Fridrikis IV paskyrė apie 8 mi-
lijonus markių suvokietinimui Pru-
sų lietuvių. Tapo tada įtaisytos
privertstinos mokyklos, kuriose vo-
kiečiai mokiniojai pradėjo kišti lie-
tuvių vaikams savo "der die das"
but, žinoma, išpradžių labai atsar-
gauti. Galiaus po karti su Pran-
cūzija, 1872 Bismarkis užsima-
nė padaryti Vokiečių "Ein Volk, ein
Vaterland", užmanė teises, kad
lietuvių kudiškai mokyklose buti-
nai būtų vėgiami vien "der, die,
das" varyliugti.

Lietuviški elementoriai tapo iš
mokyklų prasišintai. Pramokęs vai-
kas šiek-tiek "der, die, das" var-
valiuoti, "tur" mokintis "deutsche
Geschichte", kurioje, žinoma, kuo
puikiausiai išgirti Fucrstai, Kur-
fucrstai, Herzogai, Kaiseriai ir kiti
vokiečių gidyriai. Bet kada vai-
kas prieina vietas, kur senieji pru-
sai ir lietuviai pamintė, randa
juos buvus "ein wildes, halbbarba-
riches, schnutziges Volk" (lau-
kinė, nuožni, suskretusi tauta).
Dabar gi, kaip vokiečiai lietuvius
apcivlizavo, jie esą atsizėnklinę
"durch Gutmütigkeit und Koen-
nigstreue". Jei jie tokios min-
tos širdies, tiek gero nuo vokiečių
apturėjo, tai kodėl neturėtų ir pui-
diką vokišką kalbą kaip savo sa-
"Muttersprache" priimti? Kudi-
kaišis, kokią mokyklą jankęs negali
užgauti doru lietuvių; jis turi pa-
stoti Lietuvos išgama, nes jo jau-
nas protas prie vokiečiųstis su-
tautiškai — dvasiškai, išpledami
jiems jų kalbą, kuri kaip kokia
reiklėjia arba liekana iš natūrinės

am Prusų randas mokintojus už-
laiko ir jiems algas moka.

Apart germanizacijos mokyklo-
se yra dar germanizacija varoma
per laikraščius. Mokyklos kudi-
tykus, nieko neįsimananti avinėliai,
vikięji Mikėliui piannami būtų?
Ne, aš sakau ne! Mes turim gel-
bėti mūsų brolius Prusų lietuvius,
mes turime atgaivinti juose tėvy-
nės meilę, mes turime įkvėpti jiems
energiją, kad jie nesisiduotų savę
naikinti, bet stotų už kalbą ir žė-
mę savo tėvėlių. Prusai grynė sa-
vo tėvynę su didžiausia narsa, lie-
jo savo kraują, aukavo savo gy-
vastį; jeigu tikrieji lietuviai ne
butų tuokart buvę buriutėmis, bu-
tų visus kryžiuokius su jų kryžiais
ir talkininkais surinkintais visoje
Europoj nusiuntę pas Belzebubą
ant pietų. Prusai grynė savo tė-
vynę, o mes šiandien žiopsome, ne-
sis nuleidę ir žiurime, kaip sveti-
mos kaulės mūsų bulves knisa.
Bet ar mes visada taip žiopsosime,
ar snumesime dar ilgiau? Ne, mes
turime šaukti susirinkimus, turi-
me pradėti svarstyti, kokių bu-
dūte veiksias Prusų lietuvių
iš lėtargo priekeli, mes turime
ypatingai dėti savo skatikus agit-
acijai ir propagandai Prusų Lie-
tuvijoje, kadangi be pinigų nebus
galima nieko tenai nuveikti, nei
"Pinigai yra galybė", sako pa-
tarė.

Lietuviai menkai apie prietikius
Prusų Lietuvoj teinančius tankiai
stebisi, kad Prusų lietuviai patys
savo tautiškais reikalais nesirupina,
noriai duodasi vokiečiams savę
germanizuoti. Nėra iš to ką ste-
bėtis. Ir mūsų dzukai davėsi
lenkinti, tik dabar kur nekur pra-
dėta tie pabusti, kitiems lietuviams
pradėjus lietuviystę tarp anų pla-
tinti. Bet Prusų lietuviai, arba
geriaus — sakant, visi prusai, yra
lietuviosios sanlygos negu dzukai.
Kui Vokiečiųjų kudiškai turi pri-
eiverstinai eiti mokyklon. Vokie-
čiųjų mokyklos, jeigu jose nebūtų
germanizacija, varoma, yra labai
geros, tenai pradinę mokyklą lan-
kantis kudiškas dąg geriau gal iš-
mukti negu, lietuviuose sau. Ma-
kolioj arba net ir pačioj Ameri-
koje. Todėl ir Prusų lietuviai
nėra tamsoliai, kaip gal kam ro-
dosi, ten irasi labai menkai nemo-
kančių rašyti ir skaityti; kiekvie-
nas Prusų lietuvis gavo gerą pra-
dinę apšvietą nuo vokiečių, todėl
ir garbina vokiečius. Lenkai, ki-
tąsyk turėdami lietuvių savo ver-
giję, nerengė jiems mokyklų, ne-
davė apšvietos, o vienok daugelis
ne vien sulenkėjusių dzukų, bet ir
šiaip lietuvių laikosi, kaip galėda-
mi, lenkystei į skvernus išlikę.

Patekus Prusų Lietuvai į Ho-
benzolernų nagus, tuojaus vokie-
čiai lietuviams pradėjo brukti sa-
vo "Deutsche Sprache und deu-
tsche Sitten". Lietuviai budami
būdžiauninkais į jų tėvynę atsiba-
čius vokiškų baronų, turėdavo
mokinities vokiškai, nes už nesu-
pratimą poniškos, vokiškos kalbos
gandavo rimbu per nugarą. Pa-
naikinus būdžia 1807 m. įgavo
ir Prusų lietuviai šiek-tiek liuosy-
bės, bet metuose 1840—1848
Fridrikis IV paskyrė apie 8 mi-
lijonus markių suvokietinimui Pru-
sų lietuvių. Tapo tada įtaisytos
privertstinos mokyklos, kuriose vo-
kiečiai mokiniojai pradėjo kišti lie-
tuvių vaikams savo "der die das"
but, žinoma, išpradžių labai atsar-
gauti. Galiaus po karti su Pran-
cūzija, 1872 Bismarkis užsima-
nė padaryti Vokiečių "Ein Volk, ein
Vaterland", užmanė teises, kad
lietuvių kudiškai mokyklose buti-
nai būtų vėgiami vien "der, die,
das" varyliugti.

Lietuviški elementoriai tapo iš
mokyklų prasišintai. Pramokęs vai-
kas šiek-tiek "der, die, das" var-
valiuoti, "tur" mokintis "deutsche
Geschichte", kurioje, žinoma, kuo
puikiausiai išgirti Fucrstai, Kur-
fucrstai, Herzogai, Kaiseriai ir kiti
vokiečių gidyriai. Bet kada vai-
kas prieina vietas, kur senieji pru-
sai ir lietuviai pamintė, randa
juos buvus "ein wildes, halbbarba-
riches, schnutziges Volk" (lau-
kinė, nuožni, suskretusi tauta).
Dabar gi, kaip vokiečiai lietuvius
apcivlizavo, jie esą atsizėnklinę
"durch Gutmütigkeit und Koen-
nigstreue". Jei jie tokios min-
tos širdies, tiek gero nuo vokiečių
apturėjo, tai kodėl neturėtų ir pui-
diką vokišką kalbą kaip savo sa-
"Muttersprache" priimti? Kudi-
kaišis, kokią mokyklą jankęs negali
užgauti doru lietuvių; jis turi pa-
stoti Lietuvos išgama, nes jo jau-
nas protas prie vokiečiųstis su-
tautiškai — dvasiškai, išpledami
jiems jų kalbą, kuri kaip kokia
reiklėjia arba liekana iš natūrinės

Lietuvos raštininkai, galaskite
plunksnas, idant jeigu šitas su-
manymas liktųsi priimtas, galėtumėte
reikalavimos medegos pristatyti!
Apart laikraščio, reikia ir gerų
knygelių vokiškomis raidėmis at-
spausiti ir jas kaip galint, reikia
tarp Prusų lietuvių platinėti. Pru-
sų apšviestini lietuviai privalo vi-
sur, kur jik galima, prakalbas ir
pranešimus rengti, knygas ir laik-
raščius platinėti, bėgančias žinias
pranešti, tautiškas draugijėles
rengti ir kas tam lygu daryti.
Jeigu mes tą viską su karšta si-
rindžia dirbsime, pamatysime, kaip ne-
užilgo Prusų Lietuvoje lietuvi-
stę užžydės ir prusiškioje lietuvi-
stę teip gins savo tiesas nuo vokie-
čių, kaip poras šimtmečių atgal se-
niejie prusai grynė nuo kryžiuokų
savo tėvynę, ir savo tikybą, ir tada
galės sau vokiečiai veltui laukti lie-
tuvių išnykimo nuo žemės pavir-
šiaus. Jeigu norime, kad tas at-
sitiktų, stokime visi be skirtumo
nuomonių, tikybos, arba tarmės:
laisvamaniai ir krikščionys, katali-
kai ir eretikai, socialistai ir repu-
blikonai, išvien dirbti, nes tas rei-
kalas apeina visą Lietuvą ir visus
lietuvius. Parodykime pasauliui,
kad mes Lietuvos vyrai, kuriems
svetimšaliai jau seniai mirtį pra-
mašavo, ir kurių vardą iš geogra-
fijų kaipo mirštančios arba jau
numirusios tautos išbraukė, ir sa-
kykime žodžiais Prusų Lietuvos
geradėjo, daktaro Sauerweino:

Mes tačiaus gyvi dar esam
Ir gyvi dar norim but,
Mes linksmai dar išsitiesiam,
Ir nenorim dar pražut!

Ir jeigu mes teip visi draugiš-
kai už savo tautą stosime, kaip
mūsų pratėviai kovojo po Žalgi-
rių prieš kryžiuokius, nušvelnysime
Prusų germanizatorius, kaip tai
jau padarė čekai Austrijoje, todėl
sekkime čekų pavykslą!

Galutusiai reikia žinoti, kad kol
tas viskas bus nuveikta, puls ne-
mažai aukų iš lietuvių pusės. Mes
žinome, kad germanizatorių ber-
nas, profesorius Kirsaitis, jau nuo
seniai užsima vertimu nužiūrėtų
straipsnių lietuviškuose, laikraš-
čiuose, ir tuos paduoda vokiečių
valdžiai. Panašiai daro ir "Til-
žės Keleivio" redaktorius Jurksai-
tis, ir jis jau yra ant tulo lietu-
vio policiją užkurstę. Jeigu teip
darosi Prusų Lietuvoje, kol tenai
visi lietuviai miega, tai koks bide-
sis tenai tarp judosų pakils, kaip
tenaitiniai lietuviai pradės iš lėtar-
go keltiesi? Jei šiandien, kada dar
lietuviai ištikimais Vokietijos pa-
valdiniai yra, valdžios pasamdytas
Jurksaitis "Keleivyje" nesigėdij-
damas lietuvių visokius kurstymus ra-
šinėti, buk lietuviai nori revoliuciją
Prusose kelti, tai ką jis sakys ta-
da, kada lietuviai pradės jėskoti
savo tiesę? Todėl tąsyk pakliks
į vokiečių nagus daugelis mūsų
tėvynainių, kils persekiojimai, at-
siras nemažai kankinių. Bet kas
mums tie persekiojimai? Mes stoka-
jam, ir turime stoti, už savo šven-
tąsyk tiesas, už savo kalbą ir savo
tėvynę. Priespaudos ir persekioji-
mai mums ne naujiena, mes jau
kaip ir mūsų tėvai, esame su prie-
spandomis gerai aspiratę. Todėl
į darbą, į darbą! gelbėti naikin-
amą Prusų Lietuvą! Jeigu visi
mūsų broliai lietuviai draugiškai
kovos, tai po kiek laiko turėsime
iš tikro kuom pasigirti:

Kad priešai prieš mus siauč ir
siunta,
Iškenč lietuvis ir atkunta.
Vaidevutis.

IS LONDONO.

Berželio 11 d. naktį apvogė lie-
tuvišką šv. Kazimiero bažnyčią.
Vagių įsimalinta pro stogo langą,
ir nušleista virve žemyn į bažny-
čią.

LIETUVIAI AMERIKOJ.

IS GILLESPIE, ILL.

2 d. berzelio buvo čia vestuvės Prano Naikelio, kuriose susirinko diktas čianysčių lietuvių būrelis; visi užsilaikė ramiai (teip ir turi but; neramūs iš pokilių reikias prašalinti. Tai visai paprastas, privatus atsitikimas. Red.).

Sitame miestelyje yra kelios lietuviškos šeimos, yra ir du pavieni. Svarbesnių nesutikimų nėra. Iš laikraščių ateina čia: 4 egz. "Tėvynės", 3 "Keleivio", 2 "Kovos", 1 "Lietuvos" ir 1 "Darbinio" Vilties.

J. Keidošius.

IS HERRIN, ILL.

Cia pradžioj šių metų buvo susitvėrusi po globa L. S. S. 21 kuopos, teatrališka kuopelė ir rengėsi lošti Antonovo "Bombą", bet užstojus bedarbei, reikėjo atidėti, nes keletas draugų išvažiojo kitur darbo įieškoti; lošimas atidėtas iki ateinančiam rudenij.

Paskui sumanyta įsteigti knygnešis. Dviem draugams perėjus per pažangnesnius lietuvių, surinkta keliolika egzempliorių knygų ir 10 dol. knygų supirkimui. Lietuvių Pasilinksiminio Klubas paskaitavo 20 dol. Supirkta daugiausia knygų. Laikraščiai ateina visi, apskaita "Saulės" ir "Žvaigždės", iš Lietuvos ateina "Lietuvos Ūkininkas", iš Anglijos "Rankpelnis". Knygynas yra prie anglų socializmo knygų. Knygos pasiskaityti gaunamos dykai; gali eiti visi lietuviai (Knygynėlis yra priešais Opera House, South Park ave.).

25 d. berzelio pasimirė nuo širdies ligos Karolis Gudisaukas, sanarys D. L. K. Vitoito Klubo. Kunas palaidotas tautiškoje kapuose. Vėlonis buvo visų mylimas.

Jeigu kas norėtų knygynui pakuoti knygų, teiksis siųsti jas antraš: M. Demikas, Box 522. J. T. Adomaitis.

IS PITSTON, PA.

Berzelio 22 d. pasimirė čia žinoma tarpe angliakasių lietuviška deklamacijė M. Klimiūtė, išgyvenusi vos 17 metų. Vėlonė, baigusi pradinę mokyklą Pittstone, įstojo į Kingstono seminariją, kuria pabaigus, žadėjo įstoti į kolegiją, bet mirtis užkirtė jos mierių kelią.

Ji buvo artima giminaitė V. Kudirkos, jo kompozicijos dainos buvo didi jos mylimos.

Vėlonė didei būdu skyrėsi nuo čianysčių suanglijusio jaunimo. Galima buvo turėti viltį, jog pabaigusi mokyklą, bus kelerodžių savo tautietėms.

J. A.

IS BROOKLYNO, N. Y.

Jau nuo pereinamojo rudenio, kuomet dar rengiami buvo jubilėjai Dr. V. Kudirkos, likosi suorganizuotas choras iš vyriškių balsų, pamokinti apsiėmė P. Buksnaitis. Jis išmokino keletą tautiškių dainelių. Mat choras buvo surengtas tik papuošimui jubilėjų. Pusėtinai sudainavo parengtame vakare atminčiai Kudirkos ir jo darbų. Matyt buvo užsiganėdinimas publiki, kuri šaukė dainininkus ant estrados, kad daunuotų dar daugiau.

Po tam vakarui pas dainininkus atsirado dar didesnis noras palaukti chorą. Nutarėme išrinkti komitetą: pirmsėdį, sekretorių, kasierį. Mokėstį paskyrė nedidelį — 5c. mėnesį. Nuo to laiko sutiprėjęs choras, ne sykį dainavo Brooklyne ir apvelinkėse. Brooklyno pažangnesnieji vaikinai, matydami choro darbštumą, kad pastumėti pradėtą darbą pirmyn, Lietuvių Gimnazistikų Klubu leido naudotis pianu mokant dainuoti. Užtai mes išreiškiam nuosirdžią padėką L. G. K. draugams ir podraugui P. Pauksčiui "V. Lietuvinkų" leidėjai, kuris leido pasistatyti pjaną savo ofise ir čia susirinkti mokyti dainuoti kas penyčia.

Dabar mes esame geresnėse sąlygose ir tikimės ant žiemos, jei mūsų užmanymas išsipildys, ir draugas P. Buksnaitis neatsisakys darbuoti, turėsime maistytą chorą, kad pristot ir merginoms, ypač tikime todėl, kad atvažiuoja Amerikon p. M. Petrauskas, kuris, manome aplankys ir mūsų didmiesį ir mums pagelbės, nes čia ras būrį jaunųmėnės pritariančios jo darbui.

Gerai būtų, kad p. M. Petrauskas iš kalno praneštų, kur ketina apsigyventi ir duoti koncertus, tai

galima būtų iš kalno prisiruošti, indant pribuvęs turėtų iš ko susirinkti tinkamus balsus. Tad draugai ir draugės! padėkit pastumėti pirmyn visą reikalą. Vaikiniai ir merginos turinti balsą nelaukite užkvietimų ir prašymų. Jei prijauciate, tai dalyvausit patys ir kitus raginkit darbuotis, nes nėra gražesnio ir kiltesnio lavinimosi jaunimui, kaip teatras, dainos ar muzika, nes tas viskas padaro žmogų geresnį.

Repeticijos atsituvo kas penyčia 8 val. vakare "Vienybės L." ofise.

Brooklyniečiai, radosi, ateinančią žiemą daugiau pasidarys apšvietimo dirvoj, paskui geriaus galės surengti teatrus, koncertus, prakalbas, prelekcijas. L. S. S. 19 kuopa užmanė susivienyti su visomis pirmiejiems kuopelėms ir darbuotis bendroms spēkoms. Jau išsiuntinėti laiskai su kvietimais prisidėti prie to darbo. Konferencija atsisbuo liepos (July) 25 d. 2 val. po pietų Tautiškoj salėj. Ir pašaliniai bus leidžiami į posėdžius.

SCRANTON, PA.

3 d. liepos lietuviška sv. Juozapo parapija surengė išvažiavimą už miesto, arba ekskursiją parapijos naudai. Apie ekskursiją, kaip apie ekskursiją, nėra ką ir sakyti, jei bent pamėgti tik, kad mūsų broliai lietuviai visur ir visados pasilinksiminim laike negali apsieiti be kraujo; ir čia susipešta, susikrūvinta ir papiktinta svetimačiai. Matant tokį apsiereikimą, veržė veržiasi klausimas: ar mūsų žmonės ištikrųjų dar taip yra tamsūs, kad be gyvuliškų mūstynių negali apsieiti? Pamėtinėta dar vienas dalykas. Skaitytajai žino, kad byla parapijonių su kunigu ir vyskupu da neužišbaigė, o ekskursiją surengė parapijos komitetas, be kunigo leidimo; surengti ekskursiją buvo labai reikalinga, nėra nebuti iš ko apmokėti procentai už paskolą, užtrauktą ant bažnyčios — "kuniginigai" gi su kunigu prišakiję tik ir laukė, kad ekskursija nenusiųktų, kad procentai nebūt apmokėti ir kad bažnyčia būtų parduota; tad ir sumanyta daryti šunybės: bandyta sulaukyti antrą traukinį ir uždrausti ekskursijos laike pardavinėti gerumus, tačiau tas neušisekė. Visų spėjama, kad tą darę kunigas, tad ir taip jau suerzinti žmonės da labiau rugojo ant jo; ir, kaip girdisi, bravoro savininkas A. Spitzer ir savininkai parko palei Lake Lodore apskundė teismui kunigą ir vyskupą, su kurių žinia ešą tai daryta. Išvažiavimo laike dalinta žmonėms plakatai apie busimą balsavimą bažnyčios klausime; pažymėtina ant tų plakatų keletas išsireikimų, kurie aiškiai liudija, jog scrantoniečiai, besibylindami su vyskupu, atsiziori ir į tai, kad mūsų kunigai, lietuviai kunigai, patys privedė žmones prie bylinėjimosi, patys sau kasa duobes. Štai pora sakinių: "Broli lietuviai... jei nenori but vergu svetimačių; jei nenori girdėti kas nedėlia iš sąskalykos keiksmus ir puidimus vieny ant kitų; jei nenori, kad tave apiplėstų už sakramentus, šliuba, išpažint, krikštą; jei nenori matyti veriančią našlę, kuriai kunigas išplėšia paskutinį skatiką už jos vyro palaidojimą; jei nori pabaigt nesutikimus parapijos ir matyti meilę ir brolybę; jei nori turėti gerą kunigą, kuris bus tavo mokytoju, o ne kišenių tuštintoju... jei to viso geidi, lietuviai, atiduok savo balsą už parapiją, o ne vyskupą..." Iš šių žodžių matosi skriaudą, kurią darė iki šiol ir daro dar mūsų kunigai; jei jau patys žmonės, lankanti bažnyčią ir einanti išpažinties, sako, kad jų kunigas yra kišenių tuštintojas, o ne mokytojas, tad aišku, jog patys kunigai stumė atstumia žmones nuo savęs ir nuo Dievo ir tuomi gelbsti laisvai manantiems žmonėms.

4 d. liepos bendrovė "Laisva Mintis" laikė reguliarišką sanvaitinį susirinkimą. Iš iždininko, Dr. J. Sliupo, raportu matosi, kad dviejų mėnesių laike į bendrovę yra prisirašę 47 ypatos, parduota 65 akcijos ir pinigų įplaukė išdan \$347.05 (akcijos yra parduodamos ant išmokėjimo, tad ir pinigai įplaukia už jas dalimis). Kaikuku būdų yra geidžiama leisti kunigai, kaip susirinkti išde \$1000 doliarų, nėra iš daugybės laisvų, kuriuos prisiunčiam bendrovė, matyt, kad žmonės labai interesuojasi laisvamanišku laikraščiu ir daugelis jį užsisako. Kadangi krašai reikia priduoti tam tikras skai-

lius apsimokėjusių skaitytojų, tad tarta atsiaukoti per laikraščius, kad kas nori gauti laikraštį, te prisirinkti pnenumeratą; juo greičiau susirinkta tam tikras skaitlius skaitytojų, juo greičiau išeis ir laikraštis. Privatiškame bendrovės pasikalbėjime nutarta susinesti su p. Ilgaudu ir pasirūpinti parengti Scratone "Miko koncertą", o gal pasiseks ir operetę. B. Želma.

ATSISAUKIMAS

Gerardvillės, Pa. Lietuvių kuopos No. 918 distrikto 9 mano, jog visi lietuviai dirbanti kasyklose, prigulinti į angliakasių uniją, norėtų žinoti ir gerai suprasti unijos reikalus ir apsvastyti, kad joje viskas būtų kuo geriausiai sutvarkyta. Ir ištikro, teisingai protaujant, unijos reikalai lietuviams butinai reikia žinoti ir suprasti. Bet iš kur mes galėtume semti reikalingas žinias, jeigu savo kalboj neturime organo. Tiesa, yra angliškų kalboj kalnakasių organas, bet jis lietuviams mažai galį pamokyti, jei iš tūkstančio lietuvių vos vienas gerai galį angliškų kalboj leidžiamą organą suprasti; toks organas kokių galį naudą atnešt tiems, kurie nesupranta gerai angliškų kalbos? Todėl mūsų kalnakasių kuopa užprašo visur kitur esančias vietines kuopas prisijusti mums pilnus antrašus. Turėdami visų kuopų antrašus, mes galėsime paskelgti angliškų darbuotiesi, galėsime susausti visų vietinių kuopų (lokalių) susirinkimus. Apvarsčius gerai reikala, galėsime išsirinkti vieną iš lietuviškų laikraščių mūsų organu, apgineju kalnakasių, kuris daugiau rašys apie mūsų reikalus. Prašome visų draugų perskaityti kitiems šitą mūsų atsisaukimą, nusinėti susirinkimui, o ten drangams jį perskaityti. Prašome ir visų lietuviškų laikraščių tą mūsų Atsisaukimą atkartoti.

Lietuvių Lokalo 918 viršininkai: Prezidentas — Antanas Gliniskas, Sekretorius — Jurgis Zelvis, P. O. Box 201, Gerardville, Pa.

ATSISAUKIMAS.

24 Seimas S. L. R. K. A. Clevelande, Ohio, priėmė ir savo prieiglojū organizaciją Sandaros Lietuvių Rymo Katalikų Amerikoj. Dėltoji septinta šaka Sandaros Clevelande atsisaukimai ir kitas šakas, idant jos praneštų mums: ar jos žino, ir ar sutinka ant to susijungimui su S. L. R. K. A.? Mes septinta šaka, protestuojanti prieš tą susijungimą todėl, kad jokios informacijos apie tai nuo Centro komiteto-neturėjome. Mes septinta šaka Sandaros protestuojame prieš priėmimą į S. L. R. K. mūsų organizacijos ir velytume veiklaus kreipiesi prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoj, velytume verčiau buti po globa Pautienėjados.

Viršininkas šakos, J. Vitkauskas.

ISLYGOS "SVIESOS" RENGIAMOS PARODOS.

Daigai paskirti parodan, bus padalinti į tris skyrius skėnčiai: I. a) Ištatytojas ištato daigai ant parodos, paaukaudamas jį draugijai su tiesomis pardavimo. b) Ištatytojas ištato ant parodos paaukaudamas draugystei su išlyga, kad negali būti daigais parduotas, bet kaip auka turi pasilikti ant atminties draugijos globoje.

II. a) Ištatytojas ištato ant parodos apkaityvęs daigai ir atsiiradus pirkėjui, daigais gali būti parduotais. b) Nuo parduoto daigto nuosimtis turi pasilikti draugystei nuo 10% iki 50%, pagal nusprendimą komiteto.

III. a) Ištatytojas pasilieka visas tiesas ant savo daigų; parduoti ar atsiimti.

b) Ištatytojas turi apmokėti vietą svetainėje nuo 10c. ir daugiau už vakarą, pagal didumą daigto ir susitaikymą su parodos rengimo komiteto.

ABELNOS ISLYGOS.

1. Visi ištatyti rankdarbiai naudojami tiesomis gavimo dovanų (prize). 2. Siuntimo ir atsiėmimo kaštus turi apmokėti ištatytojas daigų. 3. Draugystė atako už sugadintus ir prapuolusius daigus. 4. Draugystė apdraudžia nuo pagimės visus ant parodos ištatytus daigus.

5. Ant parodos nupirkti daigai negali būti išnešti, kol nepasibaigs paroda.

Pasarga. Kadangi paroda bus paaiškinimais ištatyty daigų, tai ištatytojus malonei meldžiame suteikti paaiškinimus savo rankdarbių: kaip darytas, kur, kada, kaip ir kur vartojamas ir tt.

Parodos rengimo komitetas: A. Valroden, J. Zenkelmas, Ed. Kriščiūnas.

Su visokiais reikalais kreipkitės pas:

M. Brazauskas, 883½ Bank st., Waterbury, Conn. P. S. Kiti laikraščiai malonės atka-toti.

ŽODIS Į VISUOMENĘ.

Broliai ir sesers! Sunkų, bet svarbų darbą paėmė veikti Waterbury'o lietuvių "Sviesos" draugija ir daug turės panašiti trisro ir iškasčių, idant surengti jau minėtą rankdarbių parodą. Bet čion ne vienos draugystės darbas, čion visuomenės. Taigi ir prašome visuomenės stoti mums į pagalbą mūsų užmanyme. Gau-nama laiškus, kad nesutinka mokėti mės, nesutinka apmokėti vietos svetainėje, bet nepaklausė, nepagalvojo, kur mes gausime tiek pinigų, idant apmokėti išlaidas rengimui parodos ir da mokėti pristatymo kaštus? Paimsime pavyzdį tankiai rengiamų rankdarbių parodų Latvijo. Jeigu viena draugija apsiima rengti parodą, tai kitos draugijos eina pagelbon, skirdamos po keletą rublių išlaidoms, arba skiria kaip draugijos, teip ir pavienės ypatos gerokas sumas pinigų, kaip dovaną, už geriaus išdirbtus daigus. Teipgi ir siuntinėjimo kaštus apmoka ištatytojai. Bet jeigu randasi koks arba keli, kuriems yra persunka arba visai negalima apmokėti lėšas siuntimo, bet turi gana svarbius išdirbinius, tai vietinės draugijos savo kaštais nusiunčia parodan. Bet mums niekas nepaduoda pagelbinti ranką, bet tik klausia: Kiek aš gausiu atlyginimo? Atsisaukia, pavyzdin mokslieciai, turį gerų piešinių, maionėtų siūsti, bet... skurdas, stoka pinigų. Ar mes galime kaltinti tokias ypatas? Ne, bet džiaugiamės, kad nori mums, ir noriai apmokėtume siuntimo lėšas, bet ant nelaimės ir mūsų draugijos iždas "džioga serga" ir reikalauja teip-pat susėlpmo.

Prie tam, mes tikimės nuo parodos sutauptinti kokią grašį į moks-lainės fondą. Mes ilgai tą dalyką galvojome, bet nėra kitokio kelio, kaip tik prašyti Amerikos lietuviškos visuomenės stoti mums į pagalbą tame dalyke.

Labai būtų geistina, kad būtų galima paskirti augstesnes sumas dovanoms už geriaus išdirbtus daigus ir tuomi patraukti prie dalyvavimo gabesnius artistus. Čia galėtų mums pagelbėti gero vely-jančios draugijos arba pavienės ypatos, skirdamos po keletą dol., kaip dovaną kokiai nors ru-šei geriausiai išdirbtų rakančių.

Teip gi draugijos galėtų pagelbėti vietiniams neturintiems moksleiviams persiusti daigus parodan, apmokant lėšas persiuntimo. Teip gi kreipiamės prie Amerikos visuomenės, ypatingai literatų su-teikti savo nuomonę kaslink įstei-gimo ant parodos literatūros sky-riaus. Paaiškinimus ir savo nuo-mone galite duoti per laikraštį arba per laiškus, o mes busime už tai didžiai dėkingi.

Jau buvo minėta, kad paroda tęsis nuo 6 iki 11 rugsėjo (Septem-ber) šių metų, todėl būtų geistina, kad daiktai paskirti parodai būtų atsiųsti, arba nors perstatyti parodos rengimo komitetui ne vėliaus, kaip iki 1 d. rugsėjo, idant būtų gali-ma iki parodai suspėti atspaus-tinkatologus ištatyty daigų.

M. Brazauskas.

KUR DINGO?

Jau apie metas laiko praslinko, kaip girdėjome pranešimą, kad Re-voliucijos Selpimo Komiteto ižde likę apie kelios dešimtys doliarų, su kuriais nežinia ką daryti.

Teipgi girdėjome, jog tame re-kale buvo paleista krivulė per R. S. Komiteto narius, bet galų-gale viskas dingo, kaip akmuo van-tenyje....

Visgi žingeidų būtų žinoti, kaip tas reikalas užsibaigė (jeigu jis už-sibaigė), ir todėl gal kas nors pa-norėtų visuomenę apie tai painfor-muoti.

Labai žingeidus.

Man buvo atsiųsti dviejų ko-diteto sanarių balsai skirianti li-kusius pinigų išleidimui Kudir-kas raštų. Prie to aš pridėjau sa-vo balsą, kuriuom patariau skirti tuos pinigus Kankiniams. Tuos balsus pasiunčiam R. S. Komiteto finansų sekretoriui Bagociui. Ten balsavimas ir užkliuvo, bent apie tolesnes balsavimo pasekmes nieko ne girdėjau. Sernas.

VIENA GYVASTIS KIEKVIE-NAM AUGSTUL.

Viena gyvastis augstul. Augs-tais yra miesto didieji dangų sie-kianti triobėsiai; gyvastys yra ge-ležies statytojų. Į kiekvieną augs-tą numiršta žmogus.

Ir Sorti McLaurie, užėjęs ant vinko, turinio jį augstyn kelti prie-plosko geležies ant viršaus augan-čio namo, dėkavojo savo laimin-goms žvaigždėms, kad jis ant ga-lo pasirinko laimingą darbą. Dvy-lika naujo Didžiojo Vakarinio triobėsio augstų supynė savo ge-ležinius groblus dangaus link ir iškilo laimė buvo gera. Du vyrai — du seni vyrai — ir vaikiukštis nukrito. Vyrai užsimusė ant vie-tos; vaikiukštis dar buvo gyvas. Tris nelaimės per dvyliką augstų. Tai buvo nurodymas, kad Didysai Vakarinis namas kilo po laimingą žvaigždę ir Sorti jautėsi gerai.

Jis dirbo gana ilgai prie kito-kių pavojingų darbų. Skersai ir išilgai visą žemę jis apėjo dirbdamas. Jis kabojo ant virvės virio Rytinės upės New Yorke, kal-damas raudonai įkaitintus nittus į didelio naujo tilto juosinį. Jis varinėjo strickę šimtus pėdų augš-čiai San Francisco gatvių, kur rytiniai vėjai blaškė jį į visas pu-ses ir siubavo žemės drebėjimas ant gatvių žemiau. Santa Fe dar-bai jį pažinojo, darbai šalies, kur nittų žaidro žarijų karštis vargiai buvo didesnis už dienos kaitrą, kur vanduo buvo gabnamas dar-bininkams šešėta gulbi ir beaus-liai indijonai kaitinosi prie saulės ir stebėjosi iš žmonių tiesusių til-tą tarp augstų krantų tik oro lai-koma.

Ant St. Paul gelžkelio pacifiškių pakraščiu galėjai jį rasti berupe-stingai važinėjančią ant geležių, ku-ris perjuose upes ir rjavus ir prie-rėngė kelią ateinantiems paskui keltiatiesiems. Kuone visur, kur tik darbas prie geležies buvo rei-kaujamas, galėjai rasti Sortį jei ne tą, tai kitą kartą, nes Sorti ba-sėsi teip kaip ir kiti jo ryšies.

Jis ėjo nuo darbo prie darbo su senovės atsitikimų įieškotoju ne-paisinimu. Darbą jis visumet ga-lėjo rasti. Darbas duodavo gerus pinigus. Ir po dviejų dienų juos gavus jį nebuvo, jie perėjo į at-lapas kišenes ty, kurie patenkina stipriųjų norus, vyrų užsimetusiu lošti. Sorti niekuomet pinigų ne-laikydavo. Tai ne tam jis dirbo.

Jis dirbo, nes jis mylėjo geležį ir mąstis apie balkį siubuojantį visap 200 pėdų viršų gatvės ir noras jį pagauti, padėti ir sumuituoti, buvo per daug stiprus pagėdimas, kad jį galėtų pergalėti. Jis visuomet jį šaukė atgal prie amato. Kar-tais jis žadėjo liautis ir apsisoti ant vietos. Jis kartą pristėjo prie darbo dirbtuvėje Omahoje. Bet jie pradėjo statyti augstiatribio mie-ste ir Sorti susimedžiojo savo dir-bu "pašaukimu".

Jis dirbo metai po metų. Jo alga buvo augščia algos vidutini darbininko; jo tausojimai bu-vo daug mažesni. Jis buvo typiš-kas savo amato darbininkas, jis buvo Sorti.

Dabar jis pagryžo namon. Či-bago jį ir išmaitino ir užaugino, Austin ave. matė jo vaikystą, o Trilby gajau ant gelžkelių skaitė jį vienu iš mitriausių narių, apie jį kartų policija rado reikala matytis su juo, bet teisingos mēly-nos akys jo kaktuje davė jam lais-vę. Ir teip jis išaugo į vyrą ir geležies darbininko amatas, toks kokių jis yra, pašaukė jį, teip kaip karas šaukė atsitikimų mylėtoją seniau. Jis pamėgo jį, iškeliauo ir vėl gryžo ir dabar linksmas, kad Didysai Vakarinis triobėsio buvo statomas ir kad jam teko ten dirbti.

Sorti apsiėdė, kaip tas papra-tai buvo su žmogum, kuomet jis nustoja noro bastytis, pasiekus ku-mo amžiaus. Nedidelėje gyve-namoje arti darbo buvo juodais plaukais nedidutė jo žmona. Jo-sios paveikslas buvo po užpakali-niu laikrodėlio antrovo pas Sortį ir atminimas rytinio persikiskyrimo dar neišėjo jai iš atminties, kaip jis užėjo ant vinko.

Užlipo kiti vyrai. McDermott, didelis, išdžiuvęs viršininkas, ir Heintz, kuris buvo Sorčio bendra-darbiu. Penki metai atgal jie bu-vo drauge prie darbo Pittsburge. Dabar jie vėl susijė, ne sykį nesima-tę nuo to laiko.

"Gražus berzelio rytas gegužio mėnesiui", tarė Heintz.

"Puikus", patarė Sorti.

Viršininkas bambtelėjo "Leisk" ir vintas iškilo iki murynės viršaus. Tasyk geleždirbiai išlipo ir ėmė sluogti. Viršų ant plikų geležinių balkių viršininkas pasi-žiūrėjo į laikrodėlį. Kasžin kur žemai sušvilpė švilpynė, keliamoji kartis susvyravo pažazi ir dienos darbas prasidėjo.

Ant gatvės, ilgos vielinės virvės galas susiubavo ties raudonai nu-teptų balkių kruva. Vyras nutvė-rė vašą, perkio jį apacia balkio ir užkabino ant virvės viršų. Pa-spyrė užveržimą kelis kartus, per-stikrinimui, ar laikosi gerai, at-sitraukė į šalį ir mojo ranka.

"Iiii-iii!" — sušvilpė, plonas švilpynės balsas.

"Bum-bum", atsiliepė vin-das. Virvė užsiveržė pamaži. Bal-kis pamaži kėlėsi nuo kruvos.

"Iiii-iii", sušvilpė švilpynė. Mašina sustojo. Išsoko vyras ir sudavė savo didžiuliu suktuvu į vašą, užsmaukdamas jį geriau ant virvės.

"Iiii-iii!" vėl mašina pradėjo ir dabar didelis geležies šmotas ėmė, siubudamas, kilti vis augstyn, ir augstyn iki pačiam geležių renti-no viršui, kur Sorti su Heintzu ir viršininku jo laukė. Berupe-stingai jie laukė jo ateinant besu-žiniai nutaikydami lygsvarybę ant savo augstų laiptų, kaip tiktri savo darbo žinovai.

Heintz apsičiupinėjo savo tuš-čias kėlinių kišenes.

"Duok šian krimkės, Sorti", jis tarė. "Aš savo tabaką užmiršau žemai. Ištikro turėjau".

"Niekad neturėjai, nori pasaky-ti", tarė viršininkas. "Neduko jam Sorti. Tai jo paprotys. Aš jį vis mėnesį sėriau prie Kaw upės darbo".

Bet Sarčio širdis buvo pilna lai-mingo žmogaus didžiastirnyje. Nės tasyk jo mažytės žmonelės paveikslas stovėjo jo akyse.

"Stai", jis susuko ir sviedė jam plyšką. Heintz linktelėjo nuo bal-kių teip, kad žmonės žemai aik-letelėjo, pagavo plyšką, nukando ge-rą šmotą ir metė atgal žmogui sto-vinčiam ant tvirtos žemės.

Balkis pasiekė dabar jį augstū-mą ir pradėjo svirti jį link Heintz pasilenkė noredamas jį pasiekti, uždėjo savo stiprią ranką ant vie-no galą ir vedė jį prie jo vietos.

"Eik ant koliumnos, Sorti", pa-sakė viršininkas.

Augščia visų kitų geležių sto-vėjų dvi koliumnos, daugiausia prasikišę statymo šmotai. Žemiau jų buvo geležies groblas; augščia-u jį be mēlyno gegužio dangaus ne-buvo nieko. Sorti pasižiūrėjo augstyn, pasitaisė savo diržą ir pradėjo sluogti.

Apskričia koliumna jis sluogė su tokiu lengvumu ir greitumu, kokiis pritiktų profesionaliskam ak-robatui, kuriuomi jis ištikro buvo, ir dar daugiau kaip teik. Netoli viršaus jis sustojo, supynė drutai kojas apie geležį ir ištraukė lieka rankena suktuvą iš po diržo. Siek-busiojo kortą ir sugryžo prie sa-vo "pašaukimu".

Jis dirbo metai po metų. Jo alga buvo augščia algos vidutini darbininko; jo tausojimai bu-vo daug mažesni. Jis buvo typiš-kas savo amato darbininkas, jis buvo Sorti.

Dabar jis pagryžo namon. Či-bago jį ir išmaitino ir užaugino, Austin ave. matė jo vaikystą, o Trilby gajau ant gelžkelių skaitė jį vienu iš mitriausių narių, apie jį kartų policija rado reikala matytis su juo, bet teisingos mēly-nos akys jo kaktuje davė jam lais-vę. Ir teip jis išaugo į vyrą ir geležies darbininko amatas, toks kokių jis yra, pašaukė jį, teip kaip karas šaukė atsitikimų mylėtoją seniau. Jis pamėgo jį, iškeliauo ir vėl gryžo ir dabar linksmas, kad Didysai Vakarinis triobėsio buvo statomas ir kad jam teko ten dirbti.

Sorti apsiėdė, kaip tas papra-tai buvo su žmogum, kuomet jis nustoja noro bastytis, pasiekus ku-mo amžiaus. Nedidelėje gyve-namoje arti darbo buvo juodais plaukais nedidutė jo žmona. Jo-sios paveikslas buvo po užpakali-niu laikrodėlio antrovo pas Sortį ir atminimas rytinio persikiskyrimo dar neišėjo jai iš atminties, kaip jis užėjo ant vinko.

nuėjo; kita pagalvė užmokėta; bet triobėsiai turi augti, tarytum nieko neatsitiko.

Ar tas atsitiko? Ar tai tikras atsitikimas? Paklausk geležies dir-bėjų pačių apie tai. Ne kartą, bet dešimtimis kartų šitos darbo die-nos gyvenimo tragedijos atsikar-toja. Jos atsitinka kasdien. Pa-sižiūrėk į kitą augstančią, kurį matysi statant. Suskaitytų jo aug-sčius kilančius kaip groblus linkui dangaus. Tasyk atmintį, kad ant kiekvieno tokių geležinių augstų vienas Sorti, ar jo bendradarbis nubrazdėjo mirtin dėl vieno iš tų atsitikimų, kurie valdo ir sprendžia geležies dirbėjų likimą. Tas gal neatsitinka prie visų triobų. Tu-li triobėsiai yra laimingi. Bet se-kantis tikrai turės daugiau negu pilną dalį ir galų gale vidutinis skaitlius bus teisingas.

GRAŽU.

(Fantazija).

Puiku riekti dvasioje po pia-taus pasaulio plotus, nematyti var-gų; džiaugtis vien grazybėmis. Stai plaukia ties tavo galva pilki debesėliai, jie temdo saulės spin-dulį švius. Tu nepyksti, nes ir tau gerai jei vėsu. Naktis. Simtai žvaigždžių... O! kaip graži! kiek čia poezijos, kiek sva-jonių! Stai tu įgauni sparnus ir lėki kaip paukštis, palieki žemę, jos skurdą, grąžiai vien jo atbal-siai. Tau gražu. Lėki per ne-apribuotus plotus laisvas, tau ne-reikia lenktis nė prieš nieką. Žmo-gaus jiegos dar nesuvaržė ir neap-tvėrė oro, dar atmosfera neapjuo-sta įstatymais. Lėki ir matai po savo kojų menką žemišką pasika-kinimą. Bet tau gerai, tu lygus kalnų ereliais, kuriems debesys slankioja po kojų ir vis šypsoi skaisčius saulutes veidas. Tau gra-žu, nes esi laisvas kaip erelis. Bet tau nuobodu, tu jieškai ramumo.

Tu myli grožį, myli todėl, kad tau gražu. Tu myli šlamėjimą miško lapelių, tu mėgsti jo dainas, kada nuo vėjo dainuoję gria. — Ir štai tu vėl leidies ir lėki žemyn, nutupi kaip paukštėlis gėlyne, kvė-puoji saldų kvapą ir džiaugiesi slankioja po kojų ir vis šypsoi skaisčius saulutes veidas. Tau gra-žu, nes esi laisvas kaip erelis. Bet tau nuobodu, tu jie

riant savo pašaukimą: "Tai yra žaismės dalis".

Zaismės dalis! Žaisti su gyvenimu ir myriū kaip dienos darbą atsitikimu! Vienval statyti darbą augščiau gyvenimo; dėti gyvatį ant svarstyklų ir švaistyti ją, tai, girdi, žaismės dalis! Antroji dalis yra gavimas 62½c. ir valandą, kas, kaip galite žinoti be pašaukimo ir popierio, padaro \$5,00 aštuonių valandų dienai. Dailė padaro kuone tiek pat, kaip ir daugumos kitų statymo namų amatininkų.

Tai ne kasint kokia užmokeštis, apskaičius darbo budą, nes net jei geleždirbis nebūtų žmūštas prie savo darbo, tai jis tankiai turi skaityti pragaišintą laiką dėl sužeidimų. Tai nėra lengvas amatas, nes sudėti didelius balkius ir jų vietas, suvartyti nitus yra darbu reikalaujanti stiprių rankų. Bet tikras geleždirbis savo darbą beveik pamėgsta.

Be kuno stiprumo ir visų labiausiai nervų drutumo, jiems maža ko daugiau reikia turėti. Jiems reikia žinoti šiek tiek apie plieną ir geležį — tiek kad atskirti vieną nuo kito. Jiems reikia mokėti atskirti balkį nuo kolūmūnos, sukurtą nuo nito. Bet didžiausia svarba ne tame, ką jie žino, tik tame, ką jie daro. Jam nėra reikalo ilgai mokyti amato; nėra nieko tokio, ko jis trumpu laiku negalėtų išmokti. Vietoje to yra šimtai kuno ir proto gudrybių, kurios jį padaro tinkamą geleždirbiu, nesibijančiu laiptoti didžiausio augtumo aršausiais laiptais.

Ju vienu yra gaudymas ir mētymas nitų. Vyras prie žaidro dirba savo įrankiais ant poros lentų, padėtų skersai dviejų balkių 200 ar 300 pėdų augtumo. Vienoj pusėj yra bertainukas su šaltais nitais, kitoj pusėj mažas žaidras. Jis sumeta nitus į žarijas, ima dumplėmis dūmti ir įkaitina geležį baltai. Keturių dešimtys pėdų toliau, nepsaugotas, ant vieno skersinio stovi vyras prisitaisęs, su tuščia skardine rankoje. Žaidrininkas ima su replėmis žėruojantį nitą ir be jokio paisyimo meta oran. Kitas vyras su skardine turi jį pagauti.

Jei nitas metama pro šalį, arba jei gaudytojas nepagauna, tai skaitosi prastu darbu. Vienok mėtant ir gaudant ilgai, abiem darbininkams pavojinga. Menkas pakrypimas, ar paslydimas ir nauja auka prisideda prie ilgo vienval augancio sąrašo. Bet neperdaugiau nei laimėjimų atsitinka prie šito. Jei darbininkas yra atsidėjęs. Jei jis sergėstis nelaimės, tai apsaugotas sulyginamai kalbant. Tai tik suvargėjus, jam nesisaugojant gerai nelaimės įvyksta.

Paveizdan, stant Cook apskriejo naują triobę darbininkas perėjo skersiniu padėti kitiems užtraukti balkį į vietą. Jis perėjo gerai ir taisėsi užimti tarp jų vietą. Kiti buvo užsikreipę ir jį pečiū. Kasin kas atsitiko ir žmogus nusivertė. Jis pasižiūrėjo ir ant gryso žemiau pamatė jį kabant ant siubuojančio galo lentos ir kantriai belaukiant, kad jam nūmestų virvę užtraukti jį vėl prie jo darbo. Paklausus jo, kaip atsitiko, jis atsakė: "Ką aš žinau". Jis nūpuolė, bet negalėjo pasakyti kaip.

Turėdamas pirštus kaip plieno replės nuo laikymo kietų daiktų ir stiprias rankas nuo sunkaus darbo, geleždirbis tankiai apgauna mirčių tokiomis miklūmais, kurie cirke suteiktų jam garbę ir pinigų. Puolant žemyn, jo didžiulės rankos išsiskiebia, druti pirštai griebia kad ko nusitverti ir susilaikyti. Puolus dvidešimt pėdų nusitverti balkį ir susilaikyti, tai šposas tik geleždirbiui galimas; jie padaro tą teip tankiai, kad sunku net tikėti.

Vienas iš įdomiausių puolių, gerai pasibaigusiu, atsitiko su vienu vaikėžu, kuris nūpuolė stačiai galva septynis augštus, apsisvertė ragožiumi ir įsikabino abiem rankomis į plieninę lyną. Tas buvo visai be sąžinumo iš jo pusės, nes jis tikrai pasijutęs kybas ore ir gyvas, ir patyrė, kas atsitiko. Galimintasis besužinomas nėra mirė. Nuo pat paslydimo iki atsitikimo ligoninėje ar atspiektai, jam puolantis, nieko nežinojo. Tai yra, gal gamtos dovana: pelės padėjimas katės dantyse.

|| Svedijoj, senose kapuose rado apdegusių duonos šmota. Ištyrę, susėkė, kad tai miežinė duona, kepta 1500 metų atgal.

Tikėjimų Istorijos Rankvedis

Su paveikslais

Parašė, bendradarbiaujant kitiems mokslininkams,

P. D. Chantepie de la Saussaye,

Teologijos profesor. Amsterdame,

Vertė J. Laukis

dydami tam tikras silpnas puses arba kelias isimtybes. Niekur negali būti padėtas tvirtas rubežius tarp gamtos ir intelektualiosios srities, negi galima apsirėikimą priskaityti išimtinai vienai ar kitai tų dviejų sričių. Bet reikia išpažinti, jog gamtiškas aiškinimas daugelio apsirėikimų yra vienpusišku ir todėl klaidingu ir jog gamtiškojo mokslo budas nėra pakaktinas mums sprendžiant apie tikėjimiskų apsirėikimus sulyg jų vidurinės vertės. Mēs drauge su Lotze ir daugeliu mokslininkų bei filosofų šios dienos tikime, jog išrisimas šitos dilemos yra galimas, su kuriuo abi pusės galėtų susitaikyti.

3. ŽMOGUS IR GYVULYS.

Nusisuntimo raštai. Mēs čia paminėsime teipgi tuos veikalus, kurie apneka klausimus, lyptancius tikėjimo pradžia jo pilniausioje prasmėje: H. Spencer, *The Principles of Cociology* (2 tom., 1872—82); E. B. Tylor, *Researches into the Early History of Mankind and the Development of Sociology* (2 tom., 1872—82); E. B. Tylor, *Researches* šitas yra puikus veikalas dėl jo pilnumo, tikrumo ir metodiškojo etnologiškos medžiagos sutvarkymo; Sir John Lubbock, *Prehistoric Times as illustrated by ancient remains and the manners and customs of modern savages* (1865); *The Origin of Civilisation and the Primitive Condition of Man* (1870); O. Caspari, *Die Urgeschichte der Menschheit mit Ruecksicht auf die natuerliche Entwicklung des fruehesten Geisteslebens* (2 tom., pirma laida, 1873; rašėjas tikras Darvininis, medžiaga nepilna ir abejojama, bet antropologiškos sąstatos interesingos); G. Roskoff, *Das Religionswesen der rohesten Naturvoelker* (1880); E. Zeller, *Ueber Ursprung und Wesen der Religion* (1877); *in Vortraege und Abhandl.*, antras rinkimas); Tito Vignoli, *Myth and Science* (antra laida, 1882).

Pilnai laukiame pasipriešinimo, sakydami, jog tikėjimas yra sava ir abelna visos žmonių nuosavybė. Bet čion susitinkame su klausimu, ar tikėjimo pradžia prasideda lygiai su ruožu sienos, skiriančios žmogų nuo gyvulio, arba, kitaip sakant, ar galime mēs rasti gyvulius su tikėjimu, arba žmones be tikėjimo?

Ar turi gyvuliai tikėjimą? Negalime stebėtis, jei išsivystimininkai atsako ant to su tvirtu patikrinimu ir suranda jungiančią grindį tarp žmogaus ir gyvulio net tikėjime. Baimė ir meilė, ištikimybė ir guodonė, anot jų, įgauną žymų tikėjimiską išvyzdį pas kaikiurius gyvulius. Prietikiat tarp pono ir jo šunies yra tikėjimiskai; teip pat, be abejonės, daugelis kitų gyvulių turi laikyti žmogus nesuprantamą ir tankiai nedraugiską pajėgumą kaip ir dieviską galybę. Skruzdės antai, gal žiuri į žmogų kaip į kokį nelabą Molochą ar Ahrimaną. Gyvuliai be savo prietikių prie žmogaus randa tikėjimą kitokiais budais, drauginiai gyvuliai randa jį savo šeimynose ir bendrijose; vaizdykime, paveizdan, bites, atiduodant garbę bitinui.

Tokia tai nuomonė tų žmonių, su kuria kiti tik iš dalies susitauko. Jie atskiria tikėjimiskų palinkimus nuo jausmų (baimės, guodonės ir tt.), kurių turėjimo mēs negalime gyvuliams užginti, ir kitų pajėgų, k. v. išgale abstrakcijos, kurio Locke priskaitė tik žmogui, arba bepusiškai stebėjimas, kurie veizdžiai yra reikalingi padarymū tikėjimo, o kurių gyvuliai neturi. Gerland, v. Hartmann ir kiti pripažysta, jog gyvuliai turi tikėjimiską sąvaybės, bet ne tikrą tikėjimą, kadangi jiems truksta tikėjimiskų tikslų.

Šitos yra svarbiausios nuomonės, laikomos sulyg gyvulių tikėjimo, prieš kurias stovi prastas tvirtinimas, jog tikėjimas priklauso tik žmogui. Tokiu būdu turime iš abiejų pusių petito principii.

Jei mēs pažiūrėsime į medžiagą, kuria galime pasinaudoti atsakymui šito klausimo, tai iš sykio turime išpažinti, jog visokis moksliškas sprendimas turi būti atidėtas į šalį. Nes, nuo laiko Aristotelio, nors daug buvo galvota ir rašyta apie gyvulių vėles, vienok klausimas vis liekasi klausimu, ar mēs turime tiesą daryti išvadus nuo atžvilgio žmogiško sąžinumo apie sąžinumą gyvulių.

Daugelis žmonių naudojasi šita abejojama tiesa plačiausioje prasmėje ir kalba apie gyvulių įspūdžius bei supratimus su didžiausiu įsitiėjimu.

Visi, vienok, mananti, jog vieninteliu įrankiu, kuriuo mēs galime išrišti sunkiuosius žmogaus proto klausimus, yra kalba. ir jog gyvuliai jos neturi, greičiau sutiks su Maksu Muelleriu, žiurinciu į gyvulių vėle, kaip į terra incognita išskiriant visokią tikrą pažintį? Jei v. Hartmann mano, kad prirodymu tikėjimiskio palinkimo gyvulio vėlėje jis įgijo savo persitikrinimą apie vienumą intelektualiojo gyvenimo visatoje ir apie skirtumą tik laipsniu sulyg tikėjimo, tai dalykas yra gal visai kitoniškas. Gal persitikrinimas atėjo pirma, o prirodymas (kuris išties nėra galimas) nebuvo per daug paimomas.

Tvirtesnę atspirtį randame, besvarstydami antrąjį klausimą. Ar yra be tikėjimo žmonės? Čion vėl daug priklauso nuo tikro supratimo ir apsklėmimo dalyko. Klausimas toks: Ar turime šiandien, ar ištikimose istorijos užrašuose tikrus davodus apie žmones be tikėjimo? Šnekėsime vien apie, teip vadinamus, gamtos vaikus, visiškai laukines, ar puslaukines tautas; apie mokytus žmones, tankiai didelius galvotojus, sakancius atmetusius visokią tikėjimą, ar bent manancius teip, nešnekėsime, kadangi jie tuo tarpu mūs neapina. Viens tėra klausimas: Ar yra kokios žinomos tautos, apie kurias mēs galėtume tikrai pasakyti, kaip apie neturinčias jokio tikėjimo? Daugelis liudijimų, tvirtinančių, jog yra apie tulas australiškas tautas, Bušmėnus ir Hottentotus, gyventojus Ugninės Žemės ir pirmesniases Brazilijos tautas, visos pietinės Amerikos, Eskimosus, Lapus, gyventojus Andamano salų ir daugelį kitų. Lubbock šitos liudijimus surinko ir iš jų išvedė, jog daugumas, ar geriausias, visos laukinės tautos yra be tikėjimo. Daugumas etnologų, podraug ir Tylor, išreiškė savo tvirtą pasipriešinimą šitai teorijai. Labiausiai atmetė ją Roskoff. Daugelis priežasčių yra parodančių Lubbocko pažvalgą klaidingą. Antai, priklauso daug nuo to, kaip mēs tikėjimą suprantame. Lubbockas pats išpažysta, jog baimė nežinomo yra tikėjimas į burtus yra randama visur; bet jis to nevadina tikėjimu, kadangi tikėjimas turis turėti supratimą

apie Dievą. Šitas sąsuras supratimas tikėjimo grįauja, išties, jo paties teorijas, sulyg tautų be tikėjimo. Ką jis vadina tikėjimu, į tą daugumas žiuri kaip į žemą tikėjimo formą, dalykas tad baigiasi vien klausimu žodžių.

Bet daugumas pačių liudijimų turi būti peržiūrėta atsargiai. Kaip gi tad išeina, jog daugumas žmonių mano gyveną tarp tautų be tikėjimo? Šitas, iš dalies, gali būti išaiškinta daugelio kelevių prietarais ir jų pastebėjimų paviršutiniškumu, iš dalies gi laukinių žmonių nenoru aiškinti savo papročius ir tikėjimus svetimsaliams. Žiūrėti į dalykus kito akimis išeina tas, ką Bastian vadina, psichologiškoji askėzė, kas labai retai tebuva. Tą tikrai turėjo nedaugis misijonierių, kurie dėlto vien, jog negalėjo rasti savo tikėjimo žymės pas laukinius žmones, tuojaus apsaukė juos be tikėjimo esant; teip pat daugumas moksliškiųjų kelevių tankiai neturi išgalės įmatyti tikėjimiskų apsirėikimus. Antai, kad laukinių tautų kalboms truko tų žodžių, tai tuojaus imta sakyti, jog truko teipgi atsakančių tikėjimiskų idėjų ar supratimų.

Turime teipgi žiūrėti į prietaringą baimę, verčiančią laukinius žmones slėptis nuo svetimsalių, ar apgaudinėti juos, o neduoti jiems pažinti jų tikėjimiskų dalykus. Tokiu būdu galime lengvai matyti, kaip nedaug galima tikėti pasakojimams apie tikėjimo nebuvimą pas tulas tautas. Svarbu teipgi yra patėmyti, jog tikri faktai tankiai visiškai priešingi šitiems pasakojimams. Iš tų pačių šalių liudijimai buvo imti, iš kurių Lubbockas rinko savo pranešimus ir jie yra diametriškai priešingi jam. Jie aiškiai parodo, jog daugelis laukinių žmonių tikrai turi tikėjimą, nors jų tikėjimiskų įsitikinimus galima matyti tik iš jų būdų ir papročių. Verta yra sulyginti pasakojimus Roskoffo knygoje.

Tą patį galima pasakyti apie tautas be tikėjimo, ką ir apie tautas be kalbos (Haeckelio Alaliečiai) arba be ugnies. Jos yra randamos kaikiuriose sistemose, nes jos prisitaikė prie jų; bet iš tiesų nė viens negali parodyti jų.

4. PRIMITIVEVIŠKOJI ISTORIJA.

Nusisuntimo Raštai. Biblijinų padavimų vertė apie primitiveviškąją istoriją tarp kitų yra apginama H. Lucken'o. *Die Einheit des Menschengeschlechts und dessen Ausbreitung ueber die ganze Erde* (1845); E. L. Fischer'o, *Heidenthum und Offenbarung* (1878), abu Romos katalikai. Apstėsnė medžiaga ir nuoseklesnis motyvavimas yra pas Fr. Lenormantą, *Les origines de l'histoire d'apres la bible et les traditions des peuples orientaux* (3 tomai, 1880—84). Įžanginis veikalas apie kalbiškųjų studijų vertę sulyg klausimo apie pradžia yra O. Schrader'o *Sprachevergleichung und Urgeschichte, linguistisch-historische Beitrage zur Erforschung des indogermanischen Alterthums* (1883), versta į anglų kalbą Jevons'o, *Prehistoric Antiquities of the Aryan Peoples* (1890).

Kadangi mēs tikėjimą pavadiname savu ir abelnu visai žmoniai, tai dabar turime žiūrėti, ar galėsime surasti jo istoriską pradžia, vadinas piumetę primitivevišką formą, kurioje jis apsirėikė. Ar yra koki istoriskai faktai, ar kiti palidijimai, suteikiant mums kokią nors žinią tiesiog ar apylankomis sulyg pradžios kultūros ir budo, tikėjimo ir doros? Šitam klausimui mums reikia prisizūrėti iš arčiaus.

Pirmaisiai: Ar yra koksai padavimas, kad ir pasakiškoje formoje, vienok savyje turis šiek tiek istorisko tikrumo, siektas atgal iki pradžių? Kaip tokias mēs galime, bet rimtai, pasikaityti biblijines sakmes Senojo Įstatymo i—XI, kurios yra daugelio laikomos "primitiveviška istorija". Svarbiausi nuotikiai šitoje istorijoje — rojus ir puolimas, brolydystė ir gardų statymas, tvanas ir žmonių išsiklaidymas — yra užlaikomi omenyje teipgi pas kitas tautas. Ir kadangi biblijiskoji sakmė, kaip aiškiausia ir gryniausia lietuviška mums supraci panašų padavimų žymės pas stabmeldžius, nors beveik pranykusių mytiskose miglose, tai ji užtai apturi nuo jų malonų patikrinimą. Su šita biblijiskąja primitiveviškąja istorija kaip rodyklė mēs atrasiame gangreit istoriskai abelną žmonijos pradžia ir gal net nurodysime tulas tikėjimiskias pamatines nuomones kaip abelną visų tautų nuosavybę. Tokia tai kalba pasiteisininkų. Bet mēs labai didelę priežastį turime žiūrėti atsargiai į jų prievadus. Daugelis jų sudarko faktus labai cavarankiskai ir nelemciausiai jungia kruvon nepanašaus ir priešingiausius nuotikius. Ne teip karšti žmonės, pasirenkanti sau faktus atsargiau, lygšiol neisdavė jokio consensus gentium teip vadinamiems nuotikiams primityviškosios istorijos. Grindiniui faktų truksta daugelio svarbių grindžių. Paveizdan, tvano mytas yra randamas pas atokiausias tautas (Amerikoje ir tt.), bet ne pas artymes aigiptiečius ir indus (Indijoje gal but yra perimtas mytas ir daug vėlesnio laiko); ir net asyriškai-babilioniskoji rašlavi nežino nieko apie žmogaus puolimą. Daugelis susitaikanciu dalykų yra greičiau išrodanciai negu tikrai; daugelis yra apsigavę su išlaukinėmis panašybėmis ir su džiaugsniu yra matę rojus medžius ir kerštaujančius brolius. Bet arčiaus prisistebėjus jie patyrė, kad toki suderinimai rijo kruvon du visai kitoniškus apsirėikimus. Sitame atvėjy sumananga labai yra tadyti paraleles, suteikiamas persikų legendų ir ankstyvesnės biblijinės istorijos. Čion, dviejose gerai žinomose arti viena kitos šalyse greičiau galima laukti tikresnių išvadų, negu renkant mēdiagą iš atsaizinių ir vargiai tikimų pranešimų, imtų npo tolimų atokių viena kitai tautų; bet net šitas aprubežuotas sulyginimas izraelitiskųjų ir persikų padavimų neatneš laukiamo vaisiaus. Ir paskutinis rinkėjas priešistoriskųjų paralelių, žmogus dedas svarbą ant savo teistatiskojo katalikiskiojo atžvilgio ir pridudaus ypatingą svarbą biblijiskai sakmėi dėl jos tikėjimiskio ir doriska budo — F. Lenormant — atranda Sename Įstatyme i—XI tik padavimą tankiausiai izraelitų dalinamąsi su tulomis kaimyniškomis tautomis. Bet tai yra archeologiskasis kešiny, kurio istoriskąją vertę jokis mokslo ir apšvietus vyras negali apginti, o kuris turi iki didesniams laipsniui, negu yra manoma simboliškąją ar alegoriskąją pobūdį. Mēs todėl sutinkame su Ruemelinu: "Biblijiskoji sakmė apie rojų ir puolimą, teisybė, yra patogesnė, mastingesnė ir didesnės tikros vertės, bet ji nėra labiau ištikima ar suprantama už kitų tautų legendas".

*) G. Ruemelin, *Reden und Aufsätze*, k. 490.

Žmonių gyvenimo pradžia, jų išsiklaidymas po žemę, pirmieji vystymosi laipsniai, originaliskosios kalbos ir tikėjimo formos, naminės ir drauginės tvarkos, viskas tas priklauso priešistoriskais laikams. Bet klausimas kila, ar istoriskam padavimui palikus mus tamsumoj, kitoki liudijimai ikd tulam laipsniui negalėtų uždengti spragos? Iki tulam rubežiu teip. Žmogaus stovis jam žengiant į istoriską šviesą įgalioja atžvilginius išvadus sulyg jo priešistoriskų padėjimų. Žmogus, išeinąs ant istoriskosios regyklos turi jau kalbą, tulas drauginis įstatymus, budus ir pa-

prošus, priešancius mums šurkščiais ruožais paveikslą dar senesnio laiko, kuriame jį ar parėmė ar įgijo tas prekes. Bet kadangi sunku yra atskirti viską, kas yra primityvišku nuo to, kas padaro intelektualiską žmonijos savastį, tam tikru laiku, tai atžvalginis išvedimas sulyg priešistoriskų sąlygų liktųsi vien abstraktiska galimybe, jei mēs neatsistosisime ant tvirtos žemės sulyginami kalbas bei papročius. Istoriškoji ir sulyginamoji gramatika privedė mūs prie kalbiškosios paleontologijos, kuri su pilnu tikrumu nušviečia mums už rybų žinomo mums istoriskų padavimų. Šitas sulyginimas kalbų duoda mums tikrus išvadus, jei jis nepereina rubežiaus kalbų tikrai risančiasi viena su kita. Jis gali daug prirankioti vienos kalbinės šeimyns ir rybose ir yra padaręs tą ypatingai indogermaniškomis kalboms. Jis parodė, kas priklauso atskiroms šitos šeimynos šakoms (pav. ariškai ir germaniskai), o kas yra abelna visoms kalboms, padarancioms tąją šeimyną. Su kalbos tardymo pagelba mēs galime atskirti net daug periodų priešistoriskų indogermanų laikų: primityviškąjį laiką, kuriame visi čielos šeimynos nariai gyveno išvieno, kaip nedalinami, ir vėlesnį periodą, kuriame jie daugumoje dalinosi, kuomet gi rytinė, teip vadinama, ariškoji šaka — primityviškieji persų ir indų žmonės — išvieno dar tebegyveno. Šių kalbų šakninių žodžių sulyginimas parodo mums tulas smulkmenas sulyg primityviškų laikų. Teip mēs atsižinome šiek tiek apie aplinkybes ir įstaigas šitų priešistoriskų žmonių, apie augmenis ir gyvulius jų auginamus, apie užsiėmimus, šeimyniškas teises ir net tikėjimiskų supratimus. Bet net indogermaniškoje srityje kalbos tardymo pasekmės nėra teip tikros ir plačios, kaip tuli mano. Vienok jos yra užtekintos. Tokios jau, bet sunkiausios apturtės tyrinėjant semitiškas kalbas; mėginimai tokios jau rūšies tyrinėtojų mongoliškos, malajiskai-polinėziškos ir kitų kalbazyntės šakų teipgi maž-daug nusidavė. Tokiu būdu mūsų pažintis primityviškosios dabos ir tikėjimo įvairių žmonių šeimynų žymiai auga; bet mēs neturime laukti būti patikimais sulyg pačių pirmųjų prasidėjimų arba pirmutinės tikėjimo pradžios. Mus skatina buti atsargiais atkartodami skaitlingų ir gerai žinomų mokslininkų mėginimai žinoti tiltą tarp dviejų ankščiausiai risančiasi ir geriausiai žinomų kalbos šeimynų, indogermaniškosios ir semitiškosios ir surasti indogermaniskai-semitišką giminingumo šaknų žymę. Visi šitie mėginimai lygšiol buvo be pasekmės, kadangi tardymas kalbos neapreiskia mums jokio priešistorisko ryšio tarp indogermanų ir semitų. Lengva yra suprasti, ką mēs galime manyti apie pažintį tų, ką bando išvesti ne tik abelną šitų dviejų pradžia, bet ir visų kalbos šeimynų ir niekus šneka apie afrikoniskąsias, ugriskąsias, tahitiškąsias ir amerikoniškąsias šaknis.

Sulyginamasis kalbos tardymas neatidengia pradžios viskam, bet regis, jog jam palikus mus tamsoj, sulyginimas papročių gelbsti mums toliau. Buduose ir nuomonėse, papročiuose ir prietaruose, pasakose ir pigimiuose yra tvirtas tolygumas pas daugelį tautų, visuose laipsniuose vystymosi. Sulyginami šitas paraleles mēs neturime savo apymatos rubežuoti žmonijos pavienių šeimynų rubežiais. Idėjos bei papročiai, tarytum netikėtiniausi, k. v. mirusių tiltas, jaunystės šaltinis, šlubasis velnias, piktos akys, čiulpimų gydymas, vyro šėšaukinybė*) ir tt. padaro savastį abelną atokiausiomis tautomis ir veislėms. Ar galima iš šitų supolių išvesti pradinį žmonijos vienumą, tai yra klausimas, kurį A. Gerland tarp kitų atsako patikrinanciai, o Tylor as užginanciai. Paskutinijs gal yra teisingesnis, kadangi išvedžiojimai šituose dalykuose yra mažiau tikrais negu sulyginant kalbas. Papročių tolygumai, ir tt. neparodo pertikrinanciai abelnos pradžios, kadangi įvairiose vietose tolygios priezastys gali gimdyti tolygias pasekmes. Todėl visokia pradžia yra dar vis užslėpta nuo mūsų akių.

*) Paproty pas daugelį laukinių tautų, padai apsirgus gimdymo liga, vyrui apmetosi sergančiu taja padia liga. Vert.

5. PRIESTISTORIŠKOJI ARCHEOLOGIJA.

Nusisuntimo raštai. Be Sir Lubbock'o ir Caspari'o darbų, kuriuos jau minėjome, priduosime sekančias abelnas apžvalgas: Hamy, *Precis de paleontologie humaine* (1873); Marquis de Nadaillac, *Les prehistoriques* (2 tomai, 1881; šitas paduoda gerą apžvalgą ir mastingą dalyko svarstymą); N. Joly, *L'homme avant les metaux* (1879); G. de Mortillet, *Le prehistorique, Antiquite de l'homme* (1883); G. Cotteau, *Le prehistorique en Europe; Congres, Musees, Excursions*, (1889). Be šito svarbi medžiaga yra surinkta daugelyje vietinių rinkinių ir daugelyje straipsnių laikraščiuose (pav. *Revue Archeologique*). Maž-daug tikra nuomonė apie didumą šitos rašliavos yra paduota Harrassowitzo, *Antiq. Catal.* No. 104.

Gamtaižiniai teipgi atkreipė savo atidžią į šituos klausimus, kurių istorija, kalbazyntė ir etnografija negali išrišti. Ir nėra abejonės, jog gamtos mokslo svarbus yra žodis sulyg amžiaus, vienumo ir pradinės žmonijos buklės ir jog nuomonės tokių vyrų, kaip Darwino, K. Lyell'o, de Quotrefages'o ir kitų, turi nemažą galybę. Bet mēs nesigilinsime į tą dabar. Vienok turime ant greito peržvelgti atradimus nuo priešistoriskųjų laikų ir nurodyti vertę studijų risančių su jais, žinomų kaip priešistoriskojo archeologija bei paleontologija savo siauresnėje prasmėje.

Priešistoriskasis žmogus, apie kurį neturime žinios, kuris visiškai pranyko net iš seniausiu padavimų atminties, paliko mums tulas liekanas savo namų bei kapų, kaulų, bei sąnarių, ginklų bei padarų, rakandų bei indų ir net kaip-ką iš savo amulėtų ir stabų. Kuone visuose svieto kraštuose, Siberijoje, Algerijoje ir Indijoje, kaip ir Europoje bei Amerikoje yra laimėti tolygūs atradimai. Prie jų priklauso menhyrai (augsti akmenys); dolmenai (akmeniniai skobniai ar ruimai); kromlekai (paminklai iš akmenų), apščiai randami daugelyje šalių, Indijoje kaip ir vakarinėje Europoje, kuriuos tankiai vienok be tikro pamato skaito druidiskais ar keltiškais. Homeras žinojo senoviskus akmenis, kurių tikslas jau tasyk buvo užmirštas*). Didžiausiomis tokių

*) Ilkad. XXIII. 329.

akmeninių paminklų liekanomis yra du Anglijoje — Stonehenge (Stonhendz) ant Salysbury'o Lygės ir maziau žinoma akmenų grupa Abury'je Wiltshire: abu, rasi, yra šventnamidis, apsiauciamais kapu. Bet šitie akmenys nėra vientinteliai priešistoriskojo periodo liudijimai. Urvuose, pilkalcniuose ir kitur yra atrasta ir ištirta daugelis laidojimo vietų. Boucher de Perthes atrado priešistoriskojo žmogaus padargus lūnašų dirvoje Sommės Abbevilleje, Lartet-gi Dordogne urvuose; teipgi kuone per metasimti kiti urvai bei kitų upių suanos suteikė savo dalį. Sveicarijos azervuose tapo atrasti poliniai gyvenimai, Danijoje lukstinės kruvos (Kjoekkenmoedding) perėjškota, Mississippis klonio priemoniški pylimai ištirta tokių vyrų kaip

(Toliaus bus).

V. K. Račkauskas Eilėmis ir Proza.

Amžiaus turėjo jis dvidešimt metų.

Vienok-gi iš veido atrodė vyresnis; jo kaktą jau raukė mįslinga rukiš, jo siela jau dėdė karčios ateigos priėjimas: sapne jisai matė, kad jam drasko krutinę žalys, abejojimą gimdys; kad takas jo amžiaus-erškėčiais nuklotas; kad gyvenimo dirvą laiko apgulę akmenys sunkūs ir kad slėgia jie amžinai išminties ir ramybės sėklas.

Jisai jautė, kad reikia tos sėklos apginti, kad reikia sukviesti į talką draugijai, kad viso pasaulio reik žmonės sukviesti į didelį darbą, visiems reikalingą.

Nors žinojo jisai, kad gyvenimą žmogui dabina vien tik vargo ir verksmo rankos puslėpis; nors žinojo, kad žmonės vien tik duonos tetrokšta — vis-gi geidė jis eiti pas juos, jiems parodyti laimės vaidelį, juos į didelį darbą patraukti.

Jo tėvai — vargo sunys verkmingi.

Nuo pat lopšio jie sau nematė skaisčiosios šienelės; jiems ir saulė ir laimė, jiems ir dvasios ramybė vargo debesį tenidė visad. Jų dainų negirdėjo pasaulis; jas ant amžių pradžios didis verksmas žmonių, nuo pirmos jų gimimo dienos pakilęs.

Jo tėvai ir kaimynai, jo draugai ir draugų jo tėvai, jo viengenciai ir panašūs jiems vargdiečiai traukė amžiną jungą, kuris slėgė strėnas, kuris edė lig kaului jų kaklą.

Jie per sapną tedrėjo apie laimę kalbėti, o tos laimės jie geidė, kaip pavergtas erelis erdvės geidžia platybų.

Ir per sapną jie driso rengti laimę vaikams:

"Gal likimas padės", — jie svajavo-sapnavo, — "jiems geresnė gadyne surastis..."

"Gal jausmų jų nelaužys begalinis sunkumas..."

"Gal jie ras sau kur-nors laimės šventą šalę ir liuosybės laiką gal jį sau susilauks..."

Taip svajavo tėvai ir vaikams į širdis jie troškina: šį diegę: ir vaikai, dar mažučiai, jau mokojo atjausti tą didžiausį teisybės troškimą...

Jis suaugo į puikų vaiką — jo dvasia nemokėjo miegoti, geismo dainą užjautus.

Jis iš vargo norėjo jauną sprandą pakelti, kurš likimo jau buvo sunkiam jungui žadetas.

Jis į kovą norėjo sukelti kuoplausias minias; jis norėjo jas vesti arti skausmo dirvonų, vilties sėty sekty, vaisių laukty gausiųjų.

Tad išėjo į svetą, pas brolius...

Ėjo dieną ir naktį, be pašio-miego, be valgio-duonėlės, — vilties varomas ėjo.

Ir skersai-šilgai jis pasaulį mastavo.

Kur tik atkreipė akį — visi žmonės-šermėgiai traukia jungą, nualpę.

Visi jungai trauk' bausių: vyrai nugarą lanksto į kampą, moters žuva ir leipsta; net vaikai-mažamečiai sau virves ant mažųjų petelių užmetę, iš dirvų veža molį ir smėlį...

Kitur moteris neša į lanką kudikius savo ir, paguldžiusios juos pas ežes, į skaras suvyniotas, pačios traukia akcijas ir žambri...

Kitur vyrai, apalę, išlybę, sukumpę, pragaro darbą baisiausi atlieka: jiems net akmenis ritint prisieina, kaip Sizifui, į kalną, kur jie rumus išstato puikiausius.

Ant kalnų-gi visur, pasišalinę sau nuo didžiųjų vargų, nuo surukusio veido vargdiečių, linksmai laiką praleidžia tų žmonių įgavėjai. Jie apgyimui savo bausių nedorybių baidyklę išstatę, kuria liepė vadinti visiems: dievu keršto, rustybės, teisybės ir globėjū vargingo žmogaus. Jie įsakė tam dieviui pamylėti vargdiečių ir suteikti jam laimę po mirčiai...

Sau-gi apdratę tiesą naudoties iš viso, kas tik yra pasaulio geresnis, ir vartoti tą viską, ką jiems sunys vergijos priengia. Apie mirčių ir laimę po mirčiai jie visi tiek temanė, kiek ir varnas, padlos prisilešę, apie tamsų rytojų...

Žmonės vargo į kurco.

Žmonės statė iš aukso pastoges.

Žmonės dirbo viską, ką jiems liepė valdonai: net tam dieviui, kuris mirusiam žmogui laimę gali suteikti, tam teisingamjam dieviui, kuris apgina kraujo siurbiką, jie auksuotus išstato triobėsčius...

Patys grauzė kaulus, keptę duoną ir medžių žievę ir baliait tik žiūrėjo į savo galimus, ir žiūrėjo į dievo keršto pastogę, į jo sostą aukštinį, prieš kurį, kaip senovės mums raštai pasako, milijonų vargdiečių yra kraujas pralietas vien tik garbei to dievo kerštoj...

O maldavimui dievo malonės išsirinko iš savo jie tarpo didį burį žmonių, kuriems davė liuosybę veikti taip, kaip patinka. Tam burelini žmonių nešė jie kuogardžiausį kšnellį, statė triobas šviesias, puikiai gelėms dabino kiemus; ir nors patys amžiną alkį kentėjo, ir nors sau neturėjo skarų savo kuno nuogumui pridengti — tiems žmonėms, rustaus dievo tarnams, kuolengviausį gamino likimą.

Jie užtai iš visų savo sielos spēkų skelbė vargšams, kad tai "Dievo geriausio yr" taip surėdyta, kad alkanstie žmonės "po mirčiai bus sotys, kad čia, šiam "pasaulij", lygė negal viešpatuoti, kad, jei vargšus kur skriaudžia didžiunai, tad tuo-pat jie "padaugina dievo geriausio galybę ir kad jie, garbės "dievo skelbėjai, tur tarnauti jo šlovei ir viso vargingo pasaulio garsiam atpikimui..."

Jie net bandė žmonėms skelbti dorą, teisybę ir meilę — o patys, tos doros ir teisybės skraiste prisidengę, iš bausių nedorybių tik tuko; jie patys nė kiek neblogiau už prakiekiją gentę Gomorės, tersė kuną ir sielą, ir žmogišką dorą sumurdė bjaurybių klanai; jie patys karštai pamylėjo vargingas minias, ir sunkė iš jų sultis, ir krovė sau turtą iš jų alio ir šalčio.

Prieš ponus-galinius jie šliauzė-šliauzinėjo, tarsi gyvatės ir tas tik tarp jų ir gyvųjų bebuvo skirtumas, kad ši įkerta koją, ją užgavusia, tiegi — bučiuoja ją meiliai, kaktą prie žemės prilenkia.

"Draugai!" — jaunikaits į mliną vargdiečių-šermėgių kalbėjo. — "Draugai! Kam jūs mindote savo galybę? Kam slėgėjams jūs nešate savo pajiegas? Kam savo jūs turtą mažutį, kam savo jūs menką sveikatą nešate siurbėlėms-dielėms?"

"Taip reikia!" — atsakė visi...

...Taip reikia... O kodėl taip reikia?...

Ir stengėsi jiems jisai aiškinti, stengėsi prirodyti, kad jų darbas — pragaišės, nes patiems jiems gamina dar didesnę vergiją... nes jis slėgia prie žemės visus: moteris, vyrus ir net kudikius jų, kurie klykia prikritę prie krūčių, kuriuose nesiranda jiems maisto... kad mirtis glėbiais išneša jų meilę ir viltį, jų kudikius, ką tik-tik ant kojųjų pastovi...

Taip reikia...

Ir tie žodžiai "Taip reikia" tur tiek savo rustumo bausias, kad su juo reik kariauti per amžių...

Jis kariauvo...

"Taip nereikia!"

"Kas nor duoną turėti — te sau pats pagamina..."

"Jie sau patys testato pastoges iš aukso."

"Jie sau patys tegerbia rustų keršto, galybės, globos ir teisybės dievaitį..."

"Te jie laiko minią tarnų-paleistuvų, ištvirkusių gaują bausių piktadėjų..."

"Te jie patys sau aria, akėja..."

"Te jie patys sau rengia kapus..."

Ir daug perėjo metų.

Ten, kur rumai stovėjo — dabar jau griuvėsiai. Valdona pražuvo visi — kaip kurmiai, urvuosna sulindo ir bijo parodyti veidą prieš saulę. Taip žmogūdyb bijo parodyt' pasauliui kruvinas savo rankas.

O žmonės, akmenis traukę kalnuosna ir statę valdonams pastoges puikias, jau stato sau triobas šviesias ir linksmai gyvena, auklėdami savo vaikus: jie baigia sau rengti naują ir šviesią gadyne, kur jungo nėra jau, kur nėra ir vargų.

Jisai jiems išrodė, kad žodžiai "taip reikia" — tai vėjas, tai niekai, tai aidas be turinio jokio; kad juos jiems įsakė pikti apgavikai, ką gerė jų prakaitą darbą, ką trypė jausmus jų visus, ką edė jų dvasią. Žmonėms jau gerai. Jie laimę pažino.

O kur-gi jisai?

Urve jis prie mažo vežimo prikaltas supuvo... 1908. X.

GYVENIMAS... KOVA... LAIMĖ...

Iš puikaus Daržo, kuriame laisvai žaliuoja veriantie akį linksmučiai žolynai ir įvairių-įvairiausių gelės kelia savo švelnias galvutes ir pumpurus į saulę. Jisai atėjo pas didelius, tamsius, gelazinius, nuo amžiaus pajudavusius vartus, buvusius nuo Daržo gale. Pias tuos vartus atveda visi Daržo takai ir takeliai, keliai ir keleliai; jei bent kuris jų pasibaigia kur, žolynė, ar gelii kurnuose, nepasiekęs vartų — tokių takų galas yra vadinamas Jaunimo Mirtis.

Pro šiuos tamsius, gelazinius ir nuo amžiaus pajudavusius vartus daug žmonių išėjo iš Daržo, bet nei vienas jų nebesugrįžo atgal, ir negalėjo sugrįžti: gyvenimo dramos pavieniai aktai vieną tik sykį yra atlošiami.

Atėjo Jis pas šiuos vartus.

Pakėlė galvą augstyn ir ant juodos lentos, kabantios ant tamsių, nuo amžiaus pajudavusių vartų, perskaitė sekantį sakinį:

"Vartai į gyvenimą ir kovą".

Sustojo. Užsimastė.

Paskū pavėžė į puikų Daržą, nuobūavo akimis meilingai kvepiantis savo jaunimo gelės, atsūduso iš pat krutinės gilumos, krustelėjo, tarsi norėdamas atstumti nuo savęs balių praecites pasigalėjimo jausmą, mintyje atsivėikino su savo jaunystės dienomis ir drąsiai pabarškino į tamsius, gelazinius, nuo amžiaus apkrūkusius vartus.

"Kas ten?" — užklaudė jį sunkus balsas.

Tiedu žodžiu "kas ten" puolė iš nežinomo tolio, tartum didelis plaktas į kieta akmens uolą, be švelnaus skambėjimo, be dailaus aido — puolė ir atgulė Jam ant krutinės.

"Žmogus", — atsakė Jisai.

"Ko nori? kur eini? Ko įieskai?" — to-paties sunkaus balso. klausta toliau.

"Noriu gyventi..." einu į kovą... įieskau laimės..." — išsiveržė atsakymas iš Jo jaunos sielos.

"O ar tu žinai, ką rasi už vartų?"

"Ar žinai, kas laukia tavęs kovoje?"

"Ar jauti, kas tai yra laimė?" — kamantinėjo Jo jauną sielą tas-pats sunkus, nežinomas balsas.

"Ką rasi gyvenime — nežinau... kas laukia manęs kovoje — nežinau... O laimė?... a, laimė aš jau ragauju savo širdyje. Laimė — tai meilė viso to, kas yra pasaulyje gražaus, sveiko ir gero..."

Laimė — tai yra meilė žmogaus, gyvulio, augmens, oro, saulės, šilumos..."

"Gyvenimas tave sumindys... sulaužys... išnaudos... ir, išnaudojęs, išsiulps tave energijos syvus, išmes tave iš apgyventos vietos, išstums tave iš tų vėžių, kuriomis tu norėsi žengti, padarys tave vargo nešėju... ar nesibijai?"

"Nesibijau... nėra noriu gyventi".

"Gerai... gyvėsi".

Nupuolė sunkus tamsių vartų užsklandis ir patys vartai krutėlėje savo vietoje.

Jis jau rengėsi žengti, tik da nebuvo galima praslinkti siaura vartų spraga.

"Palauk", — metė sunkius žodžius tas-pats nežinomas Jam balsas iš paslaptingo tolio, — "neaukubėk: prisigyvesi... prisikentėsi... prisidėjusi..."

"Ir kovoje paregėsi, kaip sausos duonos abrakio dėlei, kartaus gerimo lašo dėlei tėvai žudo savo vaikus, vaikai mirdo tėvus pasenusius ir tuos savo vaikus išauklėjusius kunus, broliai pralėja savo brolių kraują, seseris kankina seseris, nors jiems gyvastį suteikė tie-patys tėvai, nors jie kydikystėje maitinosi vienos ir tos-pačios motinos pienu..."

"Kovoje ne sykį jausi ant savo kaklo plieninio kard o ašmenis ir prie krutinės — durtuvo smail..."

(Pabaiga bus).

TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGYSTĖS REIKALAI.

Visus raštus Tėv. Myl. Dr. Jos reiklauso, kuopus ir pavienios ypatos malonės siūti Dr. Jos Lit. Kom. nariui ir redaktorui.

J. LAUKIS, Valparaiso, Ind.

KLAIDOS ATITAIŠYMAS.

Pereitime "Lietuvos" 28 num. T. M. D. skyriuje, izd. kn. peržiūrėjimo kom. raporte vietoje: Pas izdininka tikia .... \$234.18. turi būti ..... \$2345.18.

MUSŲ KNYGOS.

Kelis mėnesius atgal viena iš Clevelando kuopų buvo užklausi, kas buvo daroma su T. M. D. išleistomis knygomis ir kaip jos buvo dalinamos beturčiams Lietuvoje. Neturėdami prieš antrąjį T. M. D. susižiavimą pakaktinai laiko, pažadėjome duoti atsakymą susižiavimui praslinkus.

Visiems žinoma, jog T. M. D. siekti yra platinimas tarp žmonių apsvietos per išleidimą ir dalinimą savo sanariams populiariški mokslisų knygelių. Apšvietą, plačioj prasmėj to žodžio, — yra pamatu, ant kurio T. M. D. susitvėrė ir ant kurio jį iškisiam laikui laikosi.

Bet tuose laikuose, kada T. M. D. susitvėrė, t. y. 13 metų atgal, apart šio pamatinio draugijos tikslo, buvo dar vienas tikslas nematęs svarbos. Tuomi antru jos mieriū buvo: netik rupintis platinimu tarp lietuvių apsvietos čia Amerikoje, bet ir palaikyti lietuviškąją kalbą pačioj Lietuvoj. Kaip žinome, tuose laikuose mes lietuvių neturėjome savo spaudos: puluos antram lenkmečiui, maskoliškas rėdas, patariant tuomlaikiniam Lietuvos general gubernatoriui Muravjėviui, užgynė lietuviams spaudinti laikraščius ir knygas lotyniškais raidėmis, o į jų vietą pasiūlė taip vadinamąją "graždanką" (rusiškais raidėmis). Mieris tokis iš šalies maskoliškojo rėdo pasielgimo buvo aiškus: jis tikėjosi, atėmęs spaudą, nuverstį kraštą į tamsumą, priversti lietuvius užmiršti savąją kalbą ir raštą ir, laikui bėgant manė išnaikyti visą mūsų tautą, paverstus ją maskoliais. Baisus likimas laukė Lietuvai: metai po metų slinko... nei knygėlės, nei laikraščio neisdygo per tuos ilgus metus visame plote Lietuvos...

nei vienas švietos spindulys per ilgus 40 metų neturėjo padangę... Ir kaip žemė, kad ji būtų ir derlingiausia, neturėdama per ilgą laiką gaivinancio lietaus, pavirsta į tyrlaukus, taip pat lietuviškoji kalba, neturėdama gaivinancio šaltinio — spaudos, galgale turėjo žuti, o su ja kartu ir visa tauta. Prieaugusi lietuviškoji jaunuoimė, ant kurios turėjo remtis Lietuvos ateitis, visai beveik išstantėjo. Neturėdama savosios literatūros, nei spaudos, ji pulkai virzėdavo arba į lenkus, arba į gudus, tenai įieskodomata to, ko negalėjo gauti namie. Tada tai lietuvių, gyvenantie užsieniuose, kur lietuviškas spaudintas žodis nebuvo varžomas, pradėjo eiti savieisiems pagelbon. Prusų Lietuvoje ir čia Amerikoje pradėta leisti lietuviškus laikraščius ir stengtasi kuolabiasiai juos išplatinti Didžiojoje Lietuvoj, kad tuomi palaikyti viltį geresnės ateities ir nors iš dalies sūliaikyti jaunuoimę nuo masyvisko išstantėjimo. 1896 m. gimė Tėvynės Mylėtojų Draugija, kuri už metinę savo sąnarių mokestį (60 centų metams) pradėjo išleidinėti ir dykai savo sąnariams dalinti knygas. Jau pats vardas šios draugijos — Tėvynės Mylėtojų — aiškiai parodė, vardan kokio idealo ji tvėrėsi.

Prisirisimas prie savo krašto, meilė savo Tėvynės ir savųjų patrijotizmas — buvo toji jėga, kuri sutvėrė šią draugiją. Todėl nestebėtina, jog T. M. D. tuojaus nusprendė visomis savo silpnomis dar pajiegonis remti jau pradėtą darbą: palaikyti lietuviškąjį spaudintą žodį pačioj Lietuvoj, siundiant ir ten platinant savo išleistas mokslisų turinio knygas.

Tokia buvo priežastis, kurios dėlei T. M. D. įstatuose buvo įdėtas paragrafas, skelbiantis, kad T. M. D. dalina knygas ir beturčiams Lietuvoje. Ar drangija išpildė tą savo įstatų paragrafą? Gulintis prieš mane surašas parodo, kad toji gražu ne vienas šimtas ir tukstantis T. M. D. knygų buvo išsiųstas išdalintiui Lietuvoje. Taigi T. M. D. darė, kiek ji išgalėjo: ji išgalėjo surinkti reikalingus spaudinimui pinigų, ji išgalėjo atspaudinti ir išsiųsti tas

knugas, bet ji neišgalėjo pati išdalinti tų knygų beturčiams Lietuvoje, ir turėjo tam tikslui pasitarauti pagelba privatisių ypatų, gyvenančių arčiaus Lietuvos rubežij. Jiegi atsiminsime, jog tuose laikuose lietuviškos knygos bei raštai galėjo patekti Lietuvon tik kontrabandos keliu, kad jų dalinimas turėjo būti slaptas, ir jokių viešų atskaitų negalima buvo surengti, tai iš to bus aišku, kad tas darbas buvo nelengvas ir kad T. M. D. negalėjo jo kontroliuoti. Nusiuntus knygas, reikėjo užsitikėti sąžiniškumui privatisių ypatų ir joms pavesti draugijos knygas be jokios kontrolės. Ar daug iš tų knygų pateko Lietuvos beturčiams — sunku spėti. Tuom laiku pradėjo eiti gandas, kad nevisos T. M. D. knygos patenka ten, kur reikėtų: vargiai kur galima buvo Lietuvoje pamatyti T. M. D. knygele, bet už tai tankiai ją pastaiaisiais metais pamatydavai kokios nors knygų krautuvės lange, nors T. M. D. niekam komisio nedavinėjo. Ar šiaip, — ar taip — manomai, apie mūsų knygėles neviskas buvo aišku: gal jos kur kampe supelėjo, o gal ir svarais jas pardavė, gal dalį ir išdalino, bet T. M. D. mažiausiai apie tai žinojo. Kada lietuvių susilaukė sugrąžinimo spaudos, kada lietuviškas knygas jau nebuvo reikalo gabenti kontrabanda, tada jau T. M. D. negalėjo ilgaius žiūrėti ant šio dalyko užsimerkus. Pirmasis T. M. D. susižiavimas Scanron'ie pereitais metais, apkalbėjus šią reikimą platinimą, nutarė senoviskąjį būdą dalinimo panaikyti visai, išbraukdamas paragrafą apie dalinimą dykai knygų beturčiams Lietuvoje. Vietoj to paragrafo įdėtas kitas kuris sako, kad T. M. D. siųs dykai knygas išdalintiui, bet jeigu tuom užsiims kokia nors vieša, T. M. D. žinoma įstaiga. Tokiu būdu T. M. D. užvedė kontrolę siunčiamų knygų ir galės žinoti, kad jos labdarininkas yra tikras labdarininkas mūsų tautai, o ne atskiroms grupoms. Tą norą užvesti geresnę tvarką nekurie mūsų vardeėjai pereitais metais išvertė kailių viršum ir, kada tik pasirodė pirmojo T. M. D. susižiavimo protokolas, stengėsi mūsų visuomėnei įkalbėti, kad T. M. D. nuėjo ant sunų, nes, girdi, panaikinus tokių dalyų paragrafą apie dalinimą knygų beturčiams... Mes nenorime tikėti, kad jie būtų tą įsakymą darę su kokių blogų tikslu. Bet stebimės, kad jie, žinodami reikalų išstovį, panašiai galėjo kalbėti. Saurišyje su tom galime pranešti, jog neseniai gavome vieną prašymą išsiųsti po kelis ekzemplierius knygų į tulas dalis Vilniaus ir Gardino gub., kur jaučiasi didis reikalas rimto turinio lietuviškų knygėlių. Siųsdami jas ten at vardo komiteto mes žinosime, jog tos knygos pasiekės, kam jos buvo skirtos ir atneš tūla naują; prie to toks budas neduos niekam progos išnaudoti T. M. Draugiją.

B. K. B.

P. S. Yra labai geistina, kad kuopus, ar pavieniai, atėjus reikalui, per organą prašytų išaiškinimo bent kokio reikalo. Centro valdyba negali įspėti, kas kam neaišku, o toki užklausiimai ir atsakymai labai daug prisideda prie pažinimo draugijos reikalų.

IŠ VISUR.

Prancūzijos parlamentas dideliu balsu daugumu priėmė socialistų partijos atstovo Jaureso sumanymą susaukti Paryžiuo viešą patysčių konferenciją apkalbėjimui, kaip galima būtų numazinti mirtus ant iš svetar agabenamų išdirbinių. Klausymas tik ar kiti kraštai pritaris tikrai protingam Prancūzijos parlamento užgimui. Antai Amerikojo yra didžiausiu mūlta, o juos dar vis didina. Dideli mūlta pastoviai ne gali palaikyti didelių darbininkų algų, jie vien lengvina didžturčiams išnaudojimą prekių reikalaujančių ukės.

Suareštuotos už kėlimą demonstracijų prieš parlamentą Londono moterys kuovojancios už savo teises, ir teismo vienam mėnesiui pasislystos kalėjiman, o atsiaukė valgyti. Valdžios pabugo, kad ne numirtų, ir jas po 5 dienų paleido.

Bolivijos sostapilj La Paz, minios žmonių užpuolė ant Argentinos ir Peru ambasadų. Argentinai ambasadų reikėjo šaukti karmūnė.

Anglijoj, mieste Liverpool, dėl tikėjimo užgimė kruvinos muštynės airių katalikų su protestonais. Laikė tų muštynių besimūnanti išgriovė tūla namų skaitlių. Polikcija turėjo įsikšti į tarpą. Susirėmime daug žmonių iš abiejų pusių tapo sužeistų.

Mskolijoj, Dono apskritj Makevka anglij kasyklose to d. liepos atsitiko dujų eksplozija. Laike jos kasykloj buvo 150 darbininkų. Gelbėtojai ištraukė tą patinčią dieną 14 užtroksusių darbininkų, bet oloj, be abejonės, yra dar daugiau negyvu.

Mieste La Paz gyventojai vėl kėlė nepilniskas Argentinaidemonstracijas. Ant gatvių girdėt buvo šaudymai. Elektriską žiburių ir telefonų vielos likosi nutrauktos. Argentinos ambasadorius su savo šeimyna turėjo bėgti; jis pasislėpė prezidento rume.

Teherano apielinkėse to d. liepos buvo mušis revoliucionierių su Persijos šacho kariūneme. Revoliucionieriai turėjo pasitraukti. Bet manoma, kad jie atnaujis mušį.

Plaukiant iš Cadix, Ispanijoj, į New Yorką pasazieriniam garlaivij Montserrat, ant jurių netikėtai pakilo, matyt nuo vulkanisoko išsiverzimo ant jurių dugno baisi vilnis, sudavė į laivo šoną ir drūčiai jį pagadino. Viena žmogysta likosi užmūsta, o penkios sunkiai sužeistos.

Persijos revoliucionieriams pasisekė susivienyti, nors tą stabdė kazakai Susivienjje, jie ištraukė šacho sostapiljo Teherano link.

Cholera Peterburge platinasi vis labiau: dabar kas dieną buva vidutiniškai netoli 200 naujų apsigimų.

9 d. liepos Vindobonoj pasimirė buvęs Austrijos ministerij pirmininkas grafas Baden, lenkas.

8 d. liepos Svedijos sostapilj Stokholme prasidėjo terptautiskas prieš džiova kovotojų kongresas.

8 d. liepos, Indijose, aplinkinėse Ravalpindi siautė žemės drebėjimai nuo kurių daug namų sugriuvo.

Garsus maskoliškasis revoliucionierius Burcev apskundė Prancūzijos valdžioms perdėtinį Maskoliško rando šnipų skyrus, jenerolą Hartungą. Burcev užtikrina, jog Hartung, kaip Pietrovsky 1890 metiose organizavo užmušimą Aleksandro III ir užtai tapo Prancūzijos teismo 5 metams kalėjiman nuteistas, bet jam pasisekė pabėgti. Nesiseka mat caro randui su šnipais.

Anglijoj, mieste Liverpool, dėl tikėjimo užgimė kruvinos muštynės airių katalikų su protestonais. Laikė tų muštynių besimūnanti išgriovė tūla namų skaitlių. Polikcija turėjo įsikšti į tarpą. Susirėmime daug žmonių iš abiejų pusių tapo sužeistų.

Mskolijoj, Dono apskritj Makevka anglij kasyklose to d. liepos atsitiko dujų eksplozija. Laike jos kasykloj buvo 150 darbininkų. Gelbėtojai ištraukė tą patinčią dieną 14 užtroksusių darbininkų, bet oloj, be abejonės, yra dar daugiau negyvu.

Mieste La Paz gyventojai vėl kėlė nepilniskas Argentinaidemonstracijas. Ant gatvių girdėt buvo šaudymai. Elektriską žiburių ir telefonų vielos likosi nutrauktos. Argentinos ambasadorius su savo šeimyna turėjo bėgti; jis pasislėpė prezidento rume.

Teherano apielinkėse to d. liepos buvo mušis revoliucionierių su Persijos šacho kariūneme. Revoliucionieriai turėjo pasitraukti. Bet manoma, kad jie atnaujis mušį.

Plaukiant iš Cadix, Ispanijoj, į New Yorką pasazieriniam garlaivij Montserrat, ant jurių netikėtai pakilo, matyt nuo vulkanisoko išsiverzimo ant jurių dugno baisi vilnis, sudavė į laivo šoną ir drūčiai jį pagadino. Viena žmogysta likosi užmūsta, o penkios sunkiai sužeistos.

Persijos revoliucionieriams pasisekė susivienyti, nors tą stabdė kazakai Susivienjje, jie ištraukė šacho sostapiljo Teherano link.

Cholera Peterburge platinasi vis labiau: dabar kas dieną buva vidutiniškai netoli 200 naujų apsigimų.

9 d. liepos Vindobonoj pasimirė buvęs Austrijos ministerij pirmininkas grafas Baden, lenkas.

8 d. liepos Svedijos sostapilj Stokholme prasidėjo terptautiskas prieš džiova kovotojų kongresas.

8 d. liepos, Indijose, aplink

veno: Milinauskis, barzdakutis, viename name, o kitam — Jousas Preikšas, mėsininkas; — abiejų daiktai sunaikinti. Namai mediniai, ant dviejų gyvenimų, prigulinti J. Vudeikiui, karčianninkui, 4358 Wood st. Nuostoliai padaryti išneša į \$10.000. Iš žmonių niekas neapdegė, spėjo laiku prisilinti, nors daugumas turėjo gelbėtis išsokdami per langus, nes išėjimai buvo apimti ugnies. Ugnis užgimė žemai, iš užpakalo. Prazuvo J. Vudeikio pora arklių vertės \$400; arkliai buvo paleisti iš tvarto ir nežinia kur dingo.

Saugokite kudukius! Pereitą vasarą per liepos mėnesį, dviejuose keturkampiuose blokuose sale "Stock Yard", 143 kudukiai apie 2 metų amžiaus turėjo žarnų ligas. Sveikatos ūveizda pasitūstę daktarai atlankyti tuos kudukius ir juos atrasta serganciais ligomis vadinamoms diareizos ir disenterijos. Tos ligos pačios nuo blogo kudukių užlaikymo, dėl motinų nesupratimo, dėl perdėlio susigrūdimo stubose, bet svarbiausia — dėl menkų uždabių. Teigi ir visose dalyse miesto atrasta daug serganciu kudukių dėl tų pat priežasčių, laike vasaros karščių. Miesto sveikatos departamentas, kad apsaugoti nekaltus kudukius nuo nereikalingų kentėjimų ir mirties siūnia gydytojus ir mieliausius seseris mokytis motinas kaip užlaikyti kudukius rengiant tam tikras prelecijas arba paskaitas. Ir daugumas motinų pradeda jau su prasti naudingumą tų prelecijų ir noriai jas lanko. — Per 12 metų, iki 1895 m., 100,649 vaikai, iki 5 metų senumo mire Chicagoje, o per 12 metų po 1905 mirė tik 91,729, nors mieste gyventojai milžiniškai padaugėjo. Tas padaro, kokią naudą atneša Sveikatos ūveizdotojų rūpestis apie kudukių užlaikymą. Dumai, blogas, netyras oras ir purvinos "elės" arba "zovulios" yra pakaktinai kenkiančios kudukių sveikatai. Bet, be to, jeigu motinos savo kudukius maitina žaliais vaisiais, augalais, "sausėčiais", alumi, arbata, kava, ragintais kopustais ir tam panašiais maistais, visi nedyvai įveigę teip daug kudukių miršta. Pereitą vasarą mirė apie 2,000 kudukių mūsų mieste.

Todėl visos lietuvės privalo atsilankyti pasiklausyti mirties prelecijos. Jeigu lietuvis interesuosis, tai yra, jeigu tikėtai atsilankys, bei pamokinimai bus duodami tankiausiai arba net ir kas savaitę, kaip tai daroma svetimtutėms, vaikų mirtis mažiau.

Prelecijos lietuviškoje ir anglų kalbose bus 18 d. liepos, nedėlio, 1909 m., šv. Kryžiaus parapijėje saleje, Town of Lake ("Tamlėikėj"), 5 val. vakare. Prelecijų lietuviškoje kalboje skaitys Dr. A. L. Graičunas, angliškoje — Sveikatos Komisarjus Dr. W. A. Evans. Surengtos ponijų McDowell ir Van Horn. "Sirpaveikslas."

Lietuviai turinti šunis turi kasdien išmadyti, nes šunys nuo karščio pakavista ir gali apdraskyti naminius arba pašalininius žmones. Tas atsitiko 9 d. liepos su Azuko, saliuinko, gyvenančio ties 33 ir Auburn gat., šuniu. Pakaviesiu nuo karščio, nuo užpuolė Azuko vaiką ir pusėtinai apkandžiojo.

CHICAGO 4-rių L. S. S. KUOPŲ SUSIRINKIMAS.

10 d. liepos, Račavičiaus "svetainėje", 942 33-čios gat., 8 val. vakare buvo susirinkimas. Jo tikslu buvo išdavimas raportu tam tikros komisijos ištirymui teisingumo nominavimo viršininkų ir Puskunigio "klaidų".

Atidarius susirinkimą p. Galskis perskaitė Komisijos raportą. Iš jo galima buvo patirti, jog Komisija išsuntinėjo atsiskaikimus į L. S. S. kuopas iš kurių 50 kp. jai prietarė, kad būtų balsavimai iš naujo, ir jog Puskunigis "tyčiomis" nesuntinėjo blankas tuolums nominuotoms ypatoms su užklauskais ar apsimia į tam tikras, joms skiriamas, vietas. Tarp jų buvo nurodyta sekančios ypatos: Kvedaras, Galskis, Jančauskas, Černiauskas, Bukšnaitis, Grinutis, Račintė etc. ir to atsiskaikusių ypatų.

Pasiteisindamas p. Puskunigis karšta kalba nurodė savo klaidingumą, kas, pagal kitų nuomonę, "apsolintiskai su žmogaus tei-

singumu ir pasiteisinimu nieko neturi".

Po pasiteisinimų, pirm. Kvedaras atsisakė pirmininkauti, nes esąs "užkabintas", esąs "Mr. Puskunigio užgautas". Tačiau jis palikta savo vietoje. Potam užsirašė kalbėtojai, iš viso į 10 ypatų.

Neverta užimti per daug vietos aprašinėjant kalbas, ar tai "diskusijas", nes tai per daug paprasta tarp lietuvių ir visi kaip Chicagoj teip Philadelphiaj, Brooklynj ir kitur, lanke Lietuvių Soc. S. prakalbais, ypač gi susirinkimus, kur pas nekurius ypatas yra per daug revoliucijonieriško, t. y. per daug karšto kraujo, žino kaip toki susirinkimai bei kalbos atsitbuva. Pirmas dalykas pasakyti "draugas nesupranta", o po tam "draugas esi avinas", o užgautas atsako "draugas esi asilas" — ir teip nuolatina. O jau jeigu nekurius estetiškėnis, tai nesako stačiai, bet gražioj formoj nurodo, kad tas arba tas yra už jį kvailėsnis, arba, geriaus, — neturi užtektinai išlavintų, gabių smegenų, arba da geriaus — "draugas nesupranta" apie ką šitas "draugas" sakė. Žodžiu, toki "draugai" vienas kitą kandžioja be atsižvelgimo, kad kaip vienam teip ir antram skauda. Į kiek liet. soc. susirinkimų teko atsilankyti, niekur nemačiau žmogiško atjautimo ir pagudojimo vienas kito, to vietoj: kandžiojimaisi, drabstymaisi, sarkazmas, piktai juokai ir pasiaipijimai. Pav., tariant apie ilgą daleist kalbėt, pirm. pasipė — "galit kalbėt po dvi naktis", kitas įneš — "po 11 ir pusę minutes" ir t. t.

Kalbėtojai, išskiriant 1—2, vieni kalbėjo purvydami kitus, kiti visai nežinodami ką sako. Reikia pasakyti, jog nors Puskunigis veik visus turėjo prieš save ir nors ant jo galvos sukrovė "idiotus", "bepročius", "provokatorius su panašiais darbais Azevui", "niekšus", "vagis", "ponus su Misteriais", kas pas socialistus yra didžiulė įžeidimu, ir viską, kas tik buvo galima, jis nieko iš to nedarė, nepiktžodžiavo ir nenustojė iki galui savo paprastų nervoj.

Iš kalbėtojų kalbų nurodysiu tik tai "riebesnius" punktus. Siderėvičius buvo vienas iš tų, ką tikrai nežinojo apie ką jis kalbėjo. Nors nevertė daug apie tai rašyti, bet dėl idomumo atkartosiu nekurius jo kalbos vietas. "Aš perstatau organizatyvišką bėgį mūsų sąjungoj, kur yra ypatos nežinančios istorija, be praktikos apie organizmą. Ką galima tada informuoti: ar aš savo kelnes ar kitas skrybėlę?" "Niekas neturi nuo Centro bėgt, nes Centras yra stebulė, o nuo stebulės spykioti nebėga". "Turim 5—6 Centrus, mums reikia vieno Centro, nes mes nežinome prie kurio Centro (t. y. prie kurios stebulės) laikytis". "Reorganizatyviškos ypatos su mečiu dokumentais turi reizinuoti Kvedaras neturi autonomijos dokumentus parstatyti, nes yra reorganizatyviškų ypatų; jeigu šiandien vieną pakarsim ir iš jo skurs čebatus siugime, o aš apie tai nieko nežinau! Negalima gyvą ir negyvą ypatą sudyt. Kvedaras šiandien Puskunigį užmušė! Ir aš pats jį žiurau kaip į žvėrį, kaip į niekšą!" ir t. t.

Varkala apgailestavo, kad daleista be aprubežavimo kalbėti, "Puskunigis sako, kad jį Kom. vadino niekšu — jįsai meluoja! Jis mane kaltina neteisingai — jis žemėnis už mane, dvasiškai ir moraliskai ir todėl toks, už mane žemėnis, mane neįžeidžia. Sako, kad Chicagoj socialistai yra tautiečiai — tas neteisybė, melas!" (Čia Puskunigis šuktelia: "Be abejonės tu tautietis") ir t. t.

Jančevskio kalba buvo ypatingiausia. "Tai ir aš savo nuomonę pasakysiu" — pasakė pradėdamas kalbėti; potam perkunikišku balsu šuktelėjo: "Pirmiausia — protestuojau" — "Ponas Puskunigis nėra draugu ir aš jam neesu draugas ir jis negal mane vadinti draugu" — "Jeigu vagi nutversiu įkūsi ranką į kišenių, ar aš jį nutvers klausiu "ar aš galiu tave vadinti vagiu?" Teip ir ponas Puskunigis! Jis suvogė balsus, jis padarė didelę bledį netik sutrukdėdamas visus, bet ir apvogdamas, ištraukdamas iš kišenais darbininkų tukstancius dol., nes "taikri ir vadinėjimas kasuoja". Paantrino žinomą pasaką apie cigoną ir ukiniką ir kaip vaitas apkaltino ukiniką, kam laiko prie kelio piktą arkį, kuris cigonui nelaido pračiči. "Teip ir Bagocius, Baltrušaitis ir Puskunigis gali teip jau-

elgtis su kuopomis. Mes organo neturim! Ką mus "Kova" verta — ją visi į gurbą numeta! Ant gatvės visi mus pirštai bado — "Koki jus viršininkai, kokis jus organas! Jūs viršininkai, agitatoriai — vagis ir šnipai!" — "Tai Puskunigis pasakė, aš dykai dirbu — ko jus nuo manęs daugiau norite? Jisai geras! Jis pasisventęs socialistams — jis dirba dykai! Azevas per 14 metų buvo didžiausias revoliucionierius — jis dirbo bombas, jis rengė caro viršininkų žudynes, bet pulkus revoliucionierius atidavė carui ant kartuvų. Jis buvo "pasisventęs" socialistui! Teip ir Bagocius ir Puskunigis — jie dirba dykai! Visi žino, jog carui šnipai ir Amerikoj yra labai reikalingi, jis juos čia užlaiko, kad ardyti socialistų organizacijas, išdavinti. Ir kas gars! Jis kitaip išaiškinti Bagocius, Puskunigio, Baltrušaitio ir kitų tokių, kaip ir Antonovo, Svirskio ir Rutkaus, mūsų vadovų ir agitatorių, dykai mums dirbančių, pasiėgimus? Baltrušaitis guldo galvą už Svirskį ir Bagocių, pagarsėjusius niekšus! Jie visi sukėlė ir kelia ermyderius ir neapkantas tarp socialisčių! Ar jų darbai nėra lygus Azevo darbams? O Burcev, Azevo išdavėjas — kas pasakys, kad jis neužėmė Azevo vietą išduodamas Azevą, kurį revoliucionieriai pradėjo nužvelgti? Ar mes užtikrinti, kad mūsų Administracijoj nėra tokių ypatų kaip Azev? Aš nesakau, kad Puskunigis, Bagocius ar Baltrušaitis yra šnipai, bet jų darbai yra kaip tikrų šnipų. Puskunigis, Bagocius be algų dirba daro visokias šunyles, Baltrušaitis "Kovą" pavertė savo ir Bagocius įnagiū — turi viską užlemgė! Mes turim nuo tokių jų darbų apsisaugot! Jeigu mes neišvysim Sąjungą nuo tokių niekšų, jį grius! Mes žusim! Dabar jie tarnauja ož užmokėsio, bet ateityje, kas jie darys, kas jie pamatysim, kas jie darys po pūkščiai buvo! Reikia išnešti revoliuciją, apgarsinti per lietuviškus, angliškus latviškus ir lenkiškus laikraščius ir tuos niekus pralalinti iš Sąjungos ant amžių, kaip Bagocių prašalino iš Sus. L. A. Mums nereikia trečiųjų teismo. Sąjunga turi charterį, jį tokius balsų vogečius gali paduoti į teismą, nes trečiųjų teismas viską, ką gali padaryti, tai pasakyt, kad jis kaltas" ir t. t.

Levanas įnešė, kad kiti kalbėtojai mažiau rėktų.

Mockus pasakė, kad Siderėvičius ir Puskunigis spardosi, kaip žašnas lojį sutvėrimą pamatęs. Nuo tokių žmonių reikia prašalinti, nes jie per daug nupuolę.

Kasparka pasakė, kad "Varkala negerai sako, kad Pusk. doriskai nupuolęs, nes tad jis būtų bepročius". Kvedaras, pirm., sustabdo jį: "Jūs nesuprantate apie tą dalyką ir aš neleidžiu apie tai kalbėti". Apie balsavimus (Kasp.) įsitarė: "Turim votuot, kad būtų vilkas cėlas ir ožka soti".

Naudžius pasakė, kad "sekreto-rius (Pusk.) rašydams tokius "Kovoj" straipsnius, yra teip sakant smūsiusio proto".

Galskis aiškino apie blankas, kad Pusk. gali būti klaidingas, bet ne ant tiek daug, kad dokumentai būtų paduoti į trečiųjų teismą, kad jis ypatiskai ant Pusk. nepystas, kad Kom. nelegalizuoja už Sąj. tik už 4 kp., kad prieš faktus Pusk. negali nė žodžio sakyti, kad Pusk. apsaugos Kom. šlykščios rusės politikieriaus ir eksploatorių ir todėl reikia trečiųjų teismo tam viskam apspresti. Puskunigis atsisakauja, kad nereikia trečiųjų teismo, nes jis pats gali pasiaiskinti, bet jo propozicija almešta.

Gugis kalbėjo apie Pusk. nurodytą oficiališką kelią, jog jis yra netikęs, nes juom niekur nedaeisi, o jei ir daeisi tai jau gal nė Puskunigio nebus. Lygiai kaip pas prezidentą; nuo majoro pas gubernatorių, nuo to pas ministerį, nuo to vėl pas kitą, kol visi apie tai užmirš ir nustos vertę tave reikalas. Nurodė, kad tai žmonės nepribrendę, jog išrenka viršininkus nepribrendusius. Pusk. už protestavą, kad G. neturi tiesos kalbėti. Gugis atkrito nurodydamas, kaip Pusk. karšta sėdėti ir kaip bus da karščiau. Puskun. susunka, kad jis išrinkti kitą tvarkos vedėją. Paklija triukšmas. Gugis nurodo, jog tik L. S. S. viena turi dabar pas lietuvių referendum, bet jeigu teip eis, tai ir jį turės refer. panaikinti. Jog Pusk. pripažinimas, kad jis klaidingas, yra tik politiško darbu. "Jis sakosi

esąs Sąjungos Sekretorium, gali daryti, kaip noris ir dar grasiina, kad nedovanosis!"

Potam kalbėjo Kvedaras, kuris dangiau kofiojo, niekino, pravar-dziavo, negu ką rimto pasakė. Pav.: "Komisija pavadino jį (Pusk.) žuliku — teisybė už tokius darbus, jis yra apgavikas, žulikas! Aš jam neatsakysiu — su tokiais ypatoms kaip Mr. Puskunigis neturiu reikalo. Klausyk, pamatysim, kas nori Sąjungą griauti! Sakot, kad jūs "dykai dirbat, tai ko jus nuo manęs reikalaujate? Ot! kad jums mokėtų šo dol. sanvaitę, tada tai gerai dirbtumėt! Centras yra šaika vagių, žuliku, apgaviku ir ar galiu tylėti, kad nerinkt geresnį Centrą? Ar ne teip, jaunas juokingas vaikinas?" "Jeigu Komisija, kurią jūs išrinkot", sako, "yra šlykščios rusės politikieriai", tai ir jūs ją rinkte tokiomis esat! Gal tuoj įgisit, kad Antonov. Rutkus ir Puskunigis — Centro viršininkai! Aš ne duosiu daugiau Sąjungai nė vieno centą!" Toliau kalbėjo labai dailiai pavadindamas Sąjungą ir politiskais sakiniiais užbaigdamas kalbą. Nurodė ypatiskias nuodėmes ir vagystes žinoma, nevisai žinomas: Rutkaus, Antonovo ir Puskunigio — apgaviko, kuris jeigu liks sekretorium, tai Sąjungą, esant, žus. "Prapultis bus tai mūsų mieliai, idealiskai Sąjungai! Stai, Puskunigis negalėjo prie pinigų prisistuti, tai nors balsus vagiai! Tegul jie pasielkia su savo organu, cenzurojamu tokių kaip Baltrušaitis, po tukstancius negy! Ir niekas teisingas žmogus nuo šiol neduos nė cento tokiems niekšų šaikai! Ir mūsų mieliai Sąjungai nebus tikro, teisinga socialistiško idealo, kol joje viešpatuos Rutkus, Antonov ir Puskunigis!"

Po tam p. Siderėvičius "kalbėjo" antru syk, kad negerais keliais įieškome teisybės. Klausytojai emė švilpaut. Kalbėtojas nurodė, kad mes "reizinuojam istoriją", kad esam mažais vaikais, kuriuos jis siūnia prieš motinos kruties. Pakilo triukšmas. Kvedaras protestuoja, kam jį kalbėtojas siūnė prie motinos kruties. Vėl triukšmas. Kitas įnešė, kad jis, Siderėvičius, yra per kvailas ant susirinkimo. Plojimas rankoms. Siderėvičius nori pasakyti, kad jis kalbėjo ne apie Kvedarą, bet apie visus. Kvedaras visiems pasako: "Tai jūs visi esat jauni vaikai, kuriuos reikia siugst prie motinos kruties". Siderėvičius atima balsą iki galui susirinkimo. Potam Kvedaras Puskunigį liepė kalbėti "sausais faktais prieš sausus faktus". Pusk. atsisako kalbėti ant tokių išlygų, nurodydamas, jog jį kiti niekniegi bė faktų. "Jančevskis turi faktiskai darodyti, kad aš esu antru Azevu. Ir aš galėčiau pasakyti, kad štai Graičunas yra toks ir toks niekšas, kitas vėl teip ir t. t." Kvedaras pareikalauja atsakyt ant faktų.

Jančevskis pasiteisina, kad nesako, jog Puskunigis yra antru Azevu, bet Baltrušaitio ir Puskunigio darbai yra kaip Azevo. Baltr. išteisino Svirskį, Puskunigis suvogė balsus, Administracija irgi — viskas yra tikra šaika.

Seka diskusijos, potam nutarimai. Nubalsuota, kad Komisija yra legališka — 28 bals. prieš 6. Kad Kom. draugai yra pilnai ypatiskai ant Pusk. nepystas, kad Kom. nelegalizuoja už Sąj. tik už 4 kp., kad prieš faktus Pusk. negali nė žodžio sakyti, kad Pusk. apsaugos Kom. šlykščios rusės politikieriaus ir eksploatorių ir todėl reikia trečiųjų teismo tam viskam apspresti. Puskunigis atsisakauja, kad nereikia trečiųjų teismo, nes jis pats gali pasiaiskinti, bet jo propozicija almešta.

Gugis kalbėjo apie Pusk. nurodytą oficiališką kelią, jog jis yra netikęs, nes juom niekur nedaeisi, o jei ir daeisi tai jau gal nė Puskunigio nebus. Lygiai kaip pas prezidentą; nuo majoro pas gubernatorių, nuo to pas ministerį, nuo to vėl pas kitą, kol visi apie tai užmirš ir nustos vertę tave reikalas. Nurodė, kad tai žmonės nepribrendę, jog išrenka viršininkus nepribrendusius. Pusk. už protestavą, kad G. neturi tiesos kalbėti. Gugis atkrito nurodydamas, kaip Pusk. karšta sėdėti ir kaip bus da karščiau. Puskun. susunka, kad jis išrinkti kitą tvarkos vedėją. Paklija triukšmas. Gugis nurodo, jog tik L. S. S. viena turi dabar pas lietuvių referendum, bet jeigu teip eis, tai ir jį turės refer. panaikinti. Jog Pusk. pripažinimas, kad jis klaidingas, yra tik politiško darbu. "Jis sakosi

Redakcijos atsakymai.

KLAUSYMAS L. KAZIUNO.

1. Turintis Amerikos pilietiskas popieras, ar parvažiavęs į Rusiją gali laisvai ten gyventi, jeigu keli metai yra pabėgęs nuo liosų? Kaip ilgai galima gyventi, jei visai negalima gyventi jeigu ne nori eiti kariumenėn?

2. Ar po 5—10 metų pargrįžus, jeigu savo noru pasiduodi kariumenėn, ar yra kokia bausmė ir kokia — pinigais ar kalėjimu?

3. Ar norint turėti Amerikos valdių užtarimą reikia būti pilnu Amerikos ukės, ar užtenka pirmų popierių.

ATSAKYMAS.

1. Amerikos ukėsystės popierius buvusiesiems Maskolijos ukėsams neturi vertės. Kas nori grįžti ir ne-sibijo kariumenės, gali grįžti be jokių popierių, arba Washington te tur išidribti užrėžinį pasportą, bet Amerikos valdižios, išduodamos pasportą, paaiškina, kad paspartas Amerikos valdių buvusį maskolijų ukėsų neapgina nuo ne malonumų. Mat sulyg Maskolijos teisių, iš jos išelvystė uždrausta, bet valdižij leidimo neleistu priimti kito krašto ukėsystės. Jeigu buvusį Maskolijos ukėsą, sugrįžusį jau su Amerikos pasportu valdižios ne suareštuos, tai lieps tuojaus išvaziuoti; ilgai galima gyventi tik slepiant, kad atkaksis su Amerikos pasportu buvo pirma Maskolijos ukėsų.

2. Bausmė sugrįžusiam po 5—10 metų, pabėgusiam nuo liosų paeina nuo nuožiuos valdižij, bet jį ne sunki. Iš metų gi neišėjusiems, norintiems kariumenės pastoti, bausmės beveik nėra. Sunki bausmė vien pabėgusiems karo laike nuo karo vietos.

3. Jeigu Amerikos negali apginti buvusį maskolijų pavaldinių pastojusių pilnais jos ukėisai, tai apie turinčius tik pirmas popieras nėra nė kalbos: už tokius Amerika ne užstoja, nes toki dar nėra jos ukėsai, jie vien pasizada tapti ukėisai. Pirmosios Amerikos popierios Maskolijoj jokios vertės neturi.

Smėklai. Prietikiat tarp Liuosybės Dr. ir kunigo K. tai jį reikalai. Pamokinimą draugystei pri-derejo jai ir pasiūtė. Laikraštis čia ne turi ką veikti, nes tie dalykai apeina tik draugiją ir kunigą.

J. Gr. Aberdeen, Wash. Iš rasto negalima suprasti apie ką eina, todėl jo sutvarkyti negalima.

A. OLSZEWSKIO

Bankos Valandos

3252 S. Halsted st., kertė 33 gat.

Mūsų Bankas yra atdara priėmimui, išmokėjimui ir šiumtimui pinigų ir šifkordžių kasdien nuo 8 valandos ryto iki 9 val. vakaro, o nedėliomis ir šventoms dienoms nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Pats Olszewskis buva Bankoje sekančiose valandose:

Siekiamis dienoms: Nuo 8 valandos ryto iki 6 val. vakaro.

Nedėliomis ir šventoms dienoms: Nuo 11 valandos ryto iki 4 val. po pietų.

Panedėliais: Nuo 8 valandos ryto iki 1 val. po pietų ir nuo 8 iki 9 valandai vakare.

Norintieje asabiškai pasimatyti su patim Olszewskiu malonėkite atsilankyti virš nurodytose valandose.

BEIG TAU, KAD TU TURI

PINIGŲ.

Jonas ir Jurgis abu jauni 30 metų vaikinai dirbo foundrėje kaip moulderiai per 5 metų ir abudu moudleridavo po \$22.00/sanvaitėje. Abudu jautėsi linksni ir laimingi, bet užstojus sunkesniems laikams, jų fabrikas užsidarė ir abu liko be darbo. Jurgis keikė nelemtą svieto surėdimą, kad nėra darbo ir nėra iš ko gyventi, o Jonas buvo linksmas ir juokėsi iš Jurgio. Jurgis sako: "Beig tau, kad tu turi pinigų, bet ką aš biednas turiu veikti?"

Mat Jurgis paėmęs \$22.00 algos subatoje nečėdyjo jų. Jis mėgavo atlankyti kiekvieną balų, kiekvieną pikniką, nepraeidavo ir saliuoną jame neatsilankęs, draugais su merginomis, nupirkdavo joms brangius prezentus, teip, kad gautų subatoje \$22.00 iki antrai subatui jam netekdavo, o Jonas pasėdėdavo sau \$10.00 ant sanvaitės pragyvenimui, apsidėmimui ir nupirkimui reikalingų knygų.

ir laikračių pasimokimimui, huosą laiką praleidavo ant pasikaitymo, karštais vakarais išvaziuodavo į paežerį ir parkus, ant tyro oro, o atlikusius \$12.00 nuo savo reikalų kas subatą dėdavo mūsų bankon. Darbams apsisitojus Jonas turėjo bankoje \$3500.00, o Jurgis neturėjo ką valgyti. Jonas nesulaukęs laikų pasigerinant nusi-pirko sau farmą, o vėgėras Jurgis prašė Jono paskolinti jam pinigų ant šifkordės Lietuvos vaziutoi, o negavęs, išvadino Joną skupuoliu, kapitalistu, tranu, siurbė. Jonas šiandien nesibijo nė bedarbės, nė straių, nes jo farma užtikrina jam duoną ant visada, o Jurgis vis turi vilkti našta vargų.

Ne vienas Jonas praturto, mes turime šimtus lietuvių, kurie dėdami mūsų bankon atlikusius nuo pragyvenimo centus sutauptino šimtus, o kiti ir tukstancius doliarų; vieni iš jų pirkosi farmas kitai namus mieste Chicago, tretie bizičius ir šiandien jie jaučiasi pastoviais ukėisais Suvienytų Valstijų.

Todėl ir tu skaitytojau, jei nori apsisaugoti nuo vargo ateityje, tai neismėtyk uždirbtus pinigus ant menkėkų; bet kiek nuo pragyvenimo ir apsidėmimo atlieka dėtuos bankon, o pamatysi, kad per ketletą metų sutauptinsi tiek, kad tu galėsi ką nors nusipirkti teip kaip ir virš minėtas Jonas.

Mes tau nekalbame kad pinigų būtina dėtumei mūsų bankon, dėtuos į tokią banką kuriai tu geriausiai užsitiki, tikrai bereikalingai jų nepraileisk.

Mūsų banka už sūdėtus pinigus moka 3 procentą metams teip kaip ir kitos bankos, ir kada kas nori, ysisada gali savo pinigų atsiimti atgal, nereikalaudamas laukti nė vienos dienos, neteip kaip daugelyje kitų bankų atsiimimui reikia laukti 30 dienų.

Jeigu visi teip darytų kaip virš paminėtas Jonas, tai išnyktų pusė vargų ir bėdų.

A. OLSZEWSKIO BANKA.

3252 So. Halsted st., Chicago, Ill.

PUIKUS RUMAI PARANDA-VOJIMUL.

Puikus 7 riumų flatas, gazi ir elektrika apviestas, garų apšildomas, šaltas ir šiltas vanduo visada, puiki maudyklė, didelė salybinių. Visi rūmai šviesūs, švie-ša visada dega ant trepų. Randa \$35.00 mėnesiui.

A. Olszewskio name po nr. 3246 So. Halsted st.

APGARSINIMAI.

VALDYMAS SAVĖS.

Kiekvienas turi tiesą gyventi taip kaip jam patinka, neperžengdamas priimtų tiesų ir išdribtų papročių. Iš daugybės žmonių tiktai tasai galvą pasikelti viršaus kitų, kuris tur valandos ryto iki 9 val. vakaro, o nedėliomis ir šventoms dienoms nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Pats Olszewskis buva Bankoje sekančiose valandose:

Siekiamis dienoms: Nuo 8 valandos ryto iki 6 val. vakaro.

Nedėliomis ir šventoms dienoms: Nuo 11 valandos ryto iki 4 val. po pietų.

Panedėliais: Nuo 8 valandos ryto iki 1 val. po pietų ir nuo 8 iki 9 valandai vakare.

Norintieje asabiškai pasimatyti su patim Olszewskiu malonėkite atsilankyti virš nurodytose valandose.

BEIG TAU, KAD TU TURI

PINIGŲ.

Jonas ir Jurgis abu jauni 30 metų vaikinai dirbo foundrėje kaip moulderiai per 5 metų ir abudu moudleridavo po \$22.00/sanvaitėje. Abudu jautėsi linksni ir laimingi, bet užstojus sunkesniems laikams, jų fabrikas užsidarė ir abu liko be darbo. Jurgis keikė nelemtą svieto surėdimą, kad nėra darbo ir nėra iš ko gyventi, o Jonas buvo linksmas ir juokėsi iš Jurgio. Jurgis sako: "Beig tau, kad tu turi pinigų, bet ką aš biednas turiu veikti?"

Mat Jurgis paėmęs \$22.00 algos subatoje nečėdyjo jų. Jis mėgavo atlankyti kiekvieną balų, kiekvieną pikniką, nepraeidavo ir saliuoną jame neatsilankęs, draugais su merginomis, nupirkdavo joms brangius prezentus, teip, kad gautų subatoje \$22.00 iki antrai subatui jam netekdavo, o Jonas pasėdėdavo sau \$10.00 ant sanvaitės pragyvenimui, apsidėmimui ir nupirkimui reikalingų knygų.

rugpjūčio (Aug.) 1909 m. J North Beach. Laisvas A. M. Church išplaukus nuo priepilauks Merchants Express priekiai Madison st. 8 val. ryto, o sugrįž 9 val. vakare. Tikietas 50c., vaikams nuo 10 iki 14 metų 25c. — Lietuviai ir lietuvaitės užpaso-kuoskaiklingiausiais atsilankyti ir drauge pasilinksminiti. Atvažiuojanti iš kitų miestų, imkite Plank Road karą, ir išlipkite paskui ant kampo Market ir Madison gatvių ties pacia priepilauks. Kviečia Komitetas.

Pajieškojimai.

Pajieškau savo paties Katinos Katskūnės, po tėvus Pauriukę, kuri 28 birželio praėjusio 18 namų su Vincentu Vėnėvskiu, paglemžusi \$200 ir mano broliu aukštin laukrodėli. Jį pasijė karto ir 20 mėnesių dukteralę Katiną. Moterisė vidutinio ugio tampliai gėlojau plaukų, ant kairės rankos turį randą, ant dešinės rankos rodomo piršto turi suva-lakiško riešuto didumo. Vyras augsto, ugio, juodi plaukai, usai rudi, mėgsta daug kalbėti, paeina iš Su-valkų gub. Senapilės pavieto, moteris taip pat suvalkų gub. Senapilės pavieto, Michailočių gubino, Flutskės parapijos, Elzbičėnų kaimo. Kas duos man tikras žinias apie juos, tam suteiksiu \$150.00 atlyginimo. Antanas Katskauskas, 3312 Emerald ave., Chicago, Ill.

Pajieškau savo brolio Juozapo Laboko ir sesers Aleksandros, po vyrą Gribienę, Kauno gub. Raseinių pavieto, Kaitinčių parapijos. Broliu jau apie 15 metų kaip Amerikoje, o sesuo apie 7 metai. Girdėjau, kad pirm 3 metų buvo E. St. Louis, Ill. Jie patys ar kas kitas malonės duoti žiną adresu: Ant. Labokas, Box 61, Minden, W. Va.

Pajieškau savo paties Kasės arba Kate Barisienės po tėvus Šakevičų, Kauno gub. Man išvaziavus Lietuvon, akis gydyti jį prašėdama iš Baldvinų miesto, prie kalėdas 1908 m. pasilimdama su saviu 2 dukterimi: Staip 5 metų ir Ona 4 metų amžiaus. Jį yra 5 pėdų ir 4 colų ugio, tamsiai geltonų plaukų, labai daug kalba. Aš sugrįžęs iš Lietuvos radau: tikrai pelenus savo buvęsio, mat mano seseris, 3.00 apsidėmimo pinigų už rakandus — išnešedino. Aš apie ją žino, malonės man duoti žiną. Taisgi pajieškau Vaclovo Joškevičiaus, Kauno gub. Grinkliskės pavieto, ir Jovgerio Vincas Šakevičius (Bill Shmit). Jie patys ar kas kitas malonės duoti žiną adresu: Cisaras Baris, Baldwinville, Mass.

Pajieškau savo paties Viktorinos

PIRMA LIETUVISKA BANKA AMERIKOJE

3252 SOUTH HALSTED STREET, Kampas 33čios, CHICAGO, ILL.

A. OLSZEWSKIS, Savininkas.

SITA BANKA skolina žmonėms pinigų pirkimui namų ir lotų mieste Chicagos nuo mažiausios iki didžiausios sumos. Jeigu perki namą ar lotą, o neturi visų pinigų, ateik pas mus, o mes tau juos paskolinsime už prieinamą procentą ir ant lengvų išmokėsčių.

SITA BANKA taipgi priima užsėdymimui pinigų nuo mažiausios iki didžiausios sumos ir moka depozitoriams 3% metams.

SITA BANKA taipgi parduoda žmonėms skrynelės (Boxes) pasidėjimui pinigų už \$3.00 metams. Šios skrynelės taip yra apsaugotos, kad prie jų nė ugnis nė vagis negali priėjsti.

SITA BANKA parduoda namus ir lotus lengvais išmokėjimais. Jei nori pirkti namą ar lotą mieste Chicago, ateik pas mus, o mes tau surasime tą ką norėsi ir ką jiešai.

SITA BANKA apsaugoja nuo ugnies namus, būdus ir naminius baldus turtingiausiose Apsauginimo (Insurance) Kompanijose. Taipgi apsaugoja ir gyvastį bei susižeidimą ("Life and Accident Insurance").

SITA BANKA išskolėtuoja dalis ir skolas iš Europos ir kitų šalių pigiau ir greičiau kaip visos kitos bankos.

SITA BANKA parduoda šifortas ant visų linijų ir siunčia pinigų į Europą ir visas dalis svieto geriau, greičiau ir pigiau už visas kitas bankas.

KO TIK REIKALAUJATE, ateikite pas mus, o mes su noru išklausysime jūsų reikalus ir jeigu bus galima, mes juos geriau ir pigiau atliksime už visus kitus.

Bankos Valandos.

Mūsų Banka yra atdara priėmimui, išmokėjimui ir siuntimui pinigų ir šifortų kasdien nuo 8 valandos ryto iki 9 valandos vakaro, o nedėdiniomis ir šventomis dienomis nuo 9 valandos ryto iki 9 valandos vakaro.

Olszewskis pats Bankoje buvęs šiose valandose:

Šiokiomis dienomis:

Nuo 8 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.

Nedėdiniomis ir šventomis dienomis:

Nuo 11 valandos ryto iki 4 valandos po pietų.

Panedėdais:

Nuo 8 valandos ryto iki 1 valandos po pietų ir

Nuo 8 iki 9 valandos vakaro.

Norintieji su patim Olszewskiu asmeniškai (asabiškai) pasimatyti malonės kreipkitės augščiau nurodytose valandose.

GYVENANTI tolymesniuose miestuose kreipkitės prie mūsų laiškais adresuodami

A. OLSZEWSKI

3252 So. Halsted St. CHICAGO, ILL.

Pajėskau savo brolio Jono Mar-
gevičiaus: Suvalkų gub. Senapiės pa-
vieto, Garliavos kaimo. Pirmiau juo
vėnuo Johnston City, Ill. Aš ką tik
atvaziavau iš Anglijos ir norėčiau su
juo susitikti. Jis pats ar kas kitas
malonės duoti žiną adresu:
Ant. Margevičiaus
531 Broadway Grand Rapids, Mich.

Pajėskau savo dėdės Zigimanto
Fotramento ir dviejų pusbrolių Jono
Geislerio ir Benedikto Knašo. Visi
šiuolių pavieto, dėdė Triškų parapi-
jos; Jonas Geisleris ir Benediktas
Knašas: Pajėskau parapijos. Turu į
juos labai svarbų reikalą. Jie patys
ar kas kitas malonės duoti žiną
adresu:
Frank Geisler
Box 302 Westville, Ill.

Pajėskau savo brolio Anupro Ne-
manuno, paeina iš Kauno gub. Šiaulių
pavieto, šiaulių volosties, Kėdė-
nų kaimo. 5 metai kaip Amerikoje,
grįžėju bukur gyvena Chicagoje. Jis
pats ar kas kitas malonės duoti žiną
adresu:
Pranciškus Nemanunas
Box 187 Tarriffville, Conn.

Pajėskau savo pačios Katrinos Ka-
tauskienės, po tėvų Paurkū, kuri
28 d. birželio praeiškino iš namų su
Vincentu Višnėvskiu, paglemžusi \$200
ir mano brolio aukštą laikrodėlį. Jis
pasidėmė kartą ir 20 mėnesių dukter-
naitę Katriną. Moteris vėdutinio
uogio tamsiai geltonų plaukų, ant ka-
bių žando turi randą, ant dešinės
rankos rodome piršto turi gūžą va-
lakios riešutės didum. Vyras augš-
to ugio, juodi plaukai, usai rudi,
mėgsta daug kalbėti, paeina iš Suval-
kų gub. Marjampolės pavieto, mote-
rių taip pat Suvalkų gub. Marjampolės
pav. Micheliškų km. Plūtiškų
parapijos, Eliebičuko kaimo. Kas
duos man tikras žinias apie juos, tam
suteiksiu \$15.00 atlyginimą.
Antanas Katauskas
3913 Emerald ave. Chicago, Ill.

Pajėskau savo pusbrolių: Jono
Imunov, V. Vanago, M. Sadeikių, S.
Isjuno, J. Sagalo, J. Miškinio. Visi

Kauno gub. Debeikių parapij. Jie pa-
ty ar kas kitas malonės duoti žiną
adresu:
Ch. Miškinis
U. S. R. S. Conconully, Wash.

Pajėskau savo pusbrolio Jono
Klimavičio; Vilniaus gub. Trakų pa-
vieto, Emano parapijos. Benekiemio
kaimo 7 metai kaip Amerikoje. Gy-
veno pirmiau Pittston, Pa. Jis pats
ar kas kitas malonės duoti žiną
adresu:
Jokub. Navickas
Sunderland, Mass.

APSISAUGKITE LIETUVIAI
nou Jono Paulauskio, gimusio Kau-
no gub. Raseinių pavieto, Tauragės
miestelio. Apie 5 metai kaip Ame-
rikoje. Kalba lietuviškai, lenkiškai,
rusiškai ir vokiškai. Survivim 5 pė-
dais aukšto, veldas labai rauputas
plaukai balvi, akys aiškiai mėlynos
ir smulkios ant pažūrijimo. Jis pa-
sprastai nleiam nemoka už pragve-
nimą. Jeigu kas žinotų apie jį, ma-
lonės man duoti žiną adresu:
Aug. Butkus
1321 River st. Rockford, Ill.

Ant Pardavimo.

Parduoda pigiai grosernė ir bu-
tėrnė lietuvių apgyventoje vietoje,
biznis gerai išdirbtas. Sykiu pardu-
duoda ir namas ir įtaisymai (rakand-
ai). Priešastis pardavimu — savi-
ninkas išvaduojęs Europon. Atsiau-
kite pas
B. Bružas
3211 So. Halsted st. Chicago, Ill.

Parduoda pigiai 9 rūmų namas,
lengvas su gazu, mūryne ir lico-
mentuota stogu. Gyvenimui 2 še-
lynym. Arti trijų gatvių kary
linijū. Lietuvių apgyventa vieta. At-
siaukite pas savininką adresu: 1322
Keith ave. Grant Works, Ill.

Parduoda sankrova valgomų daiktų
ir mėsos; vieta gera, valdys iš-
dirbtai; apie 10 metų gyvuoti. Ad-
resas: 642 So. Canal St. Chicago, Ill.
Hilnolė

Pigiai parduoda salūnas ant vie-
no iš geriausių kampų "West Side".
Lietuvių apgyventa vieta. Priešastis
pardavimo — savininko liga. Atsiau-
kite adresu: 858 So. Halsted st.
kampas 22-ros gatvės.

13 priešastis uždėjimo kito bi-
zno parduoda prielama kaina sa-
linas. Biznis gerai išdirbtas. Lietu-
vių apgyventoje vietoje. Daugiau da-
sitišios pas savininką adresu:
Alex. Šimkaitis
154 Canalport ave. Chicago, Ill.

Parduoda labai pigiai grosernė
Viskuo aprūpinta ir prekėmis (tavo-
rais) ir įtaisimais. Gera lietuvių ap-
gyventa apilinkė. Perkasi tikrai
grynais pinigais. Parduoda dūto,
jeigu neupranta lietuvių kalba ir už-
siai paverstas parduoti. Atsiau-
kite adresu:
J. L. Hloucal
2423 So. Oakley ave. Chicago, Ill.

Parduoda pigiai pirmos klasos
kostumieriškas kriaušę dirbtuvę. At-
siaukite tuoju adresu, 4539 Hohore
st. Chicago, Ill.

Parduoda pigiai dvejį namą, vie-
no iš geriausių kampų "West Side".
Lietuvių apgyventa vieta. Priešastis
pardavimo — savininko liga ir kuris
keta važiuoti Lietuvon. Galite atsiau-
kai tipyptiškai ar laišku šiuo ad-
resu:
A. Luzeckis
Green Co. Box 88 Cementon, N. Y.

Reikalavimai.

Reikalauja agentų pardavinėjimui
lotų miesteliuose Gary ir New Chi-
cago, Indiana. Geras usdarbys. At-
siaukite pas:
New Chicago Real Estate
& Investment Co.
172 Washington st. Room 618 Chicago
Klauskite G. Lukas. Vėkarsai 2
iki 8 val. po m. 321 Locals st.
Arti Taylor, klauskite Umanaky. Vė-
karsai 10 val. iki 12 val. 3270, 318
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

Reikalauja Mokytojų.

Reikalauja dviejų mokytojų moky-
turi prie bažnytinės mokyklos. Viena-
tur žinoti angliską ir lietuvišką kal-
bi, antroji tik lietuvišką.
Kun. A. Ambrosaitis
134 W. 23rd Place Chicago, Ill.

NAUJA DIRBTUVĖ.

Uždėdėju naują kostumieriską
kriaušę šap, kurioje įvyu vyriškas
ir moteriškas drapavimas ant užsis-
kymo greitai, gražiai ir pigiai sulys
vėliausią madą.
Juozas Bočunas
994 Milwaukee ave. Chicago, Ill.
(ant antrų lubų).

"JEZUSAS NAZARENETIS".

Ką-tik apledo spaudą naują kny-
gėlę, versta iš svetimos kalbos; iš-
rašė garsaus filiozofu Dr. Otomano
Zar-Adusht-Hanish; žinomo kaip vie-
no iš šių dienų gariausių filiozofų ir
Saulės Garbinimo Filiozofijos Judo-
mo vadovų.
I lietuvišką kalbą pėrguldė — J.
A. Zėčius.

Knygėlė aprašyta "Gyvenimas Je-
zus Kristus". Kas įsial toks buvo,
iš kur paėjo, kaip gyveno ir kur mo-
kino. Kokius uždėdė laikus, kaip bu-
vo nukryžiuoti; per ką nukryžiuo-
ti ir dėlko, kokiū būdu iš numiru-
stųjų prisikėlė, ir kaip po prisikėli-
mū iš numirusųjų tarpe žmonių vėl
gyveno ir mokino.

Knygėlė parasyta tikrai istoriškai,
faktiškai ir nuosakiai. Kiekvienas
žmogus, perskaitęs šią knygelę, daug
dažnės — ko jis niekuomet pirma
nėgrėdėjo, nė neskaitytų apie šią žydų
didvyrį — Jezusą Nazaretėną.
Didumas knygelės 105 pusl., kaina
35 centai.
Norintieji užsisakyti knygelę, kreip-
kitės šiuo adresu:
J. A. Zeltchius,
415 Madison st., Seattle, Wash.

FARMOS!

Pirkite Farmas Didžiausioje Ame-
rikos Lietuvių Fermierių kolonijoje,
kurioje gyvena jau daugelis lietuvių,
žemė lygi ir derlinga, auga visos
ne bėlos. Pūkiausią vietą žmogui,
jieškančiam geros ir nebrangios žemės.
Galima gauti lengvomis išmo-
kėtimis; reikia įmokėti mažą dalį;
o kita galima išmokėti per daugelį
žemės dalių. Žemė derlinga, auga visos
javų, kviečių, rugių, vasarinių bul-
vės ir kiti. Yra žemės pagal upes ir
ežerus, su tokiais pat laukais kaip
ir Lietuvoje, todėl mes ir vadiname
tą žemę Naująja Lietuva. Ji guli
šalia Mich. dalies, kurioje yra
kaimai, nepertoli nuo Chicagos, šale pa-
vietinio miestelio Manistee, Mich.
žemė parduoda dūbari po \$8.00 akrai
ir brangiau. Norėdami daugiau
dėsišioti ar apžiūrėti tas žemes, at-
siaukite ar susitikite su žemės
gyvenančių ant jų žemių šiuo adresu:
Antan Kleidis,
Peacock, Mich., Lake Co.

FARMOS!

Pirkite Farmas Didžiausioje Ame-
rikos Lietuvių Fermierių kolonijoje,
kurioje gyvena jau daugelis lietuvių,
žemė lygi ir derlinga, auga visos
ne bėlos. Pūkiausią vietą žmogui,
jieškančiam geros ir nebrangios žemės.
Galima gauti lengvomis išmo-
kėtimis; reikia įmokėti mažą dalį;
o kita galima išmokėti per daugelį
žemės dalių. Žemė derlinga, auga visos
javų, kviečių, rugių, vasarinių bul-
vės ir kiti. Yra žemės pagal upes ir
ežerus, su tokiais pat laukais kaip
ir Lietuvoje, todėl mes ir vadiname
tą žemę Naująja Lietuva. Ji guli
šalia Mich. dalies, kurioje yra
kaimai, nepertoli nuo Chicagos, šale pa-
vietinio miestelio Manistee, Mich.
žemė parduoda dūbari po \$8.00 akrai
ir brangiau. Norėdami daugiau
dėsišioti ar apžiūrėti tas žemes, at-
siaukite ar susitikite su žemės
gyvenančių ant jų žemių šiuo adresu:
Antan Kleidis,
Peacock, Mich., Lake Co.

Farmos, Farmos.

Geriausios dabar laikus pirkti far-
mas. Dabar visur matyti, kur yra
gera žemė, o kur prasta, kur kokios
geros gali būti, kurios žemės yra lygi,
kurios arba, kuriose jieškojote pirkti,
o neatrado sau tinkamos farmos,
kreipkitės į mūsų ofisą asmeniškai
arba per laišką, šis suteiks tikrą ro-
dą, kur yra geriausios farmos pirkti
ir žemės tinka visoms valdoms.
Daugelį as apžiūrėjau vietų kolei
atradau geras farmas. Daug yra
farmų į parduotą visur, bet nėra
gero iš jų. Pūkiausią vietą žmogui,
jieškančiam geros ir nebrangios far-
mos parduodamos visais lengvomis iš-
mokėtimis, imokant visą mažą dalį,
o lykis per daugelį metų išmokti.
Tos farmos parduodamos su triobomis
mašinomis su pūkiais sodais di-
džiausioje Amerikos fermerių koloni-
joje; žemė derlinga ir gera augimui
maui visokių vaisių; žemė yra lygi,
be akmenų, ar baly, auga visos įvi-
jos: kviečiai, rugiai, vasarinių bul-
vės, tinkanti žemė augimui visokių
daržovių: kopūstams, burokams žemė
gorenska ir kitokioms uogoms. Oras
labai sveikata, vanduo tyrtas, visur
geri keliai, netoli nuo bažnyčios ir
mokyklos arti didelių turvagių, pi-
gi vaizna, laival prielma iš visų Ame-
rikos dalių, produktai tuojau išsūnu-
dami, kaip tik pristatomi ir mokama
gorenska kaina kaip kitur, per tai
kad galima laivais išvežti. Žemė yra
pauplasi, su pūkiomis lankomis, pa-
rduoda aplinkinėje miestų, nepertoli
nuo Chicagos. Neišdirbtą žemę pa-
rduoda visai pigia kaina. Tai gi pa-
siskubinkite upirkti tas farmas, iš-
kol yra gera progą, pradėkite dirbti
sau, tada turėsite geresnį gyvenimą
ne kaip kad po fabrikus dirbant ir
nereikės bijoti kapitalistų, paliksi lais-
vingesni ir turėsi didesnę pelną;
dirbant ant savo farmos neleidus ne-
vėsiels būti laikus, koga turėsi gerą
būlą žemės. Norėdami daugiau atei-
šioti ar apžiūrėti tas farmas, kreip-
kitės šiuo adresu:
Nestlerode & Rozenaki,
112 S. Clark st., Room 208, Chicago.

Ukininkystei Žemės.

Pasiturintuose Rock Island-Frisco
Valečiuose Texas, Oklahomo, New
Mexico, Kansas, Arkansas ir Missouri
yra daugelis tukatinių akry derlin-
gų žemių, kuriose auga visos įvi-
jos: kviečiai, rugiai, vasarinių bul-
vės, tinkanti žemė augimui visokių
daržovių: kopūstams, burokams žemė
gorenska ir kitokioms uogoms. Oras
labai sveikata, vanduo tyrtas, visur
geri keliai, netoli nuo bažnyčios ir
mokyklos arti didelių turvagių, pi-
gi vaizna, laival prielma iš visų Ame-
rikos dalių, produktai tuojau išsūnu-
dami, kaip tik pristatomi ir mokama
gorenska kaina kaip kitur, per tai
kad galima laivais išvežti. Žemė yra
pauplasi, su pūkiomis lankomis, pa-
rduoda aplinkinėje miestų, nepertoli
nuo Chicagos. Neišdirbtą žemę pa-
rduoda visai pigia kaina. Tai gi pa-
siskubinkite upirkti tas farmas, iš-
kol yra gera progą, pradėkite dirbti
sau, tada turėsite geresnį gyvenimą
ne kaip kad po fabrikus dirbant ir
nereikės bijoti kapitalistų, paliksi lais-
vingesni ir turėsi didesnę pelną;
dirbant ant savo farmos neleidus ne-
vėsiels būti laikus, koga turėsi gerą
būlą žemės. Norėdami daugiau atei-
šioti ar apžiūrėti tas farmas, kreip-
kitės šiuo adresu:
Nestlerode & Rozenaki,
112 S. Clark st., Room 208, Chicago.

Namai Užsimo.

Namai paprastai užsimo nuo septy-
nyti iki 15 metų. Kas perka arke-
stato namus, tas pūklius nė išleidi,
tikta juos paskolina nejudinamai
nuosavybei, kuri į kolia sumos su-
grąžina pilną sumą paskolos su
aukskoms palūkanoms ir išmokėjus sko-
lą nuosavybei įmokėdami nuo \$300
iki \$1000, taigi grynai tols namas
atnė jame į metus \$25.00 arba
dešimt metų namas atnė \$2570, tai
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

Namai Užsimo.

Namai paprastai užsimo nuo septy-
nyti iki 15 metų. Kas perka arke-
stato namus, tas pūklius nė išleidi,
tikta juos paskolina nejudinamai
nuosavybei, kuri į kolia sumos su-
grąžina pilną sumą paskolos su
aukskoms palūkanoms ir išmokėjus sko-
lą nuosavybei įmokėdami nuo \$300
iki \$1000, taigi grynai tols namas
atnė jame į metus \$25.00 arba
dešimt metų namas atnė \$2570, tai
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

Namai Užsimo.

Namai paprastai užsimo nuo septy-
nyti iki 15 metų. Kas perka arke-
stato namus, tas pūklius nė išleidi,
tikta juos paskolina nejudinamai
nuosavybei, kuri į kolia sumos su-
grąžina pilną sumą paskolos su
aukskoms palūkanoms ir išmokėjus sko-
lą nuosavybei įmokėdami nuo \$300
iki \$1000, taigi grynai tols namas
atnė jame į metus \$25.00 arba
dešimt metų namas atnė \$2570, tai
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

Namai Užsimo.

Namai paprastai užsimo nuo septy-
nyti iki 15 metų. Kas perka arke-
stato namus, tas pūklius nė išleidi,
tikta juos paskolina nejudinamai
nuosavybei, kuri į kolia sumos su-
grąžina pilną sumą paskolos su
aukskoms palūkanoms ir išmokėjus sko-
lą nuosavybei įmokėdami nuo \$300
iki \$1000, taigi grynai tols namas
atnė jame į metus \$25.00 arba
dešimt metų namas atnė \$2570, tai
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

Namai Užsimo.

Namai paprastai užsimo nuo septy-
nyti iki 15 metų. Kas perka arke-
stato namus, tas pūklius nė išleidi,
tikta juos paskolina nejudinamai
nuosavybei, kuri į kolia sumos su-
grąžina pilną sumą paskolos su
aukskoms palūkanoms ir išmokėjus sko-
lą nuosavybei įmokėdami nuo \$300
iki \$1000, taigi grynai tols namas
atnė jame į metus \$25.00 arba
dešimt metų namas atnė \$2570, tai
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

Namai Užsimo.

Namai paprastai užsimo nuo septy-
nyti iki 15 metų. Kas perka arke-
stato namus, tas pūklius nė išleidi,
tikta juos paskolina nejudinamai
nuosavybei, kuri į kolia sumos su-
grąžina pilną sumą paskolos su
aukskoms palūkanoms ir išmokėjus sko-
lą nuosavybei įmokėdami nuo \$300
iki \$1000, taigi grynai tols namas
atnė jame į metus \$25.00 arba
dešimt metų namas atnė \$2570, tai
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

Namai Užsimo.

Namai paprastai užsimo nuo septy-
nyti iki 15 metų. Kas perka arke-
stato namus, tas pūklius nė išleidi,
tikta juos paskolina nejudinamai
nuosavybei, kuri į kolia sumos su-
grąžina pilną sumą paskolos su
aukskoms palūkanoms ir išmokėjus sko-
lą nuosavybei įmokėdami nuo \$300
iki \$1000, taigi grynai tols namas
atnė jame į metus \$25.00 arba
dešimt metų namas atnė \$2570, tai
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

Namai Užsimo.

Namai paprastai užsimo nuo septy-
nyti iki 15 metų. Kas perka arke-
stato namus, tas pūklius nė išleidi,
tikta juos paskolina nejudinamai
nuosavybei, kuri į kolia sumos su-
grąžina pilną sumą paskolos su
aukskoms palūkanoms ir išmokėjus sko-
lą nuosavybei įmokėdami nuo \$300
iki \$1000, taigi grynai tols namas
atnė jame į metus \$25.00 arba
dešimt metų namas atnė \$2570, tai
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

Namai Užsimo.

Namai paprastai užsimo nuo septy-
nyti iki 15 metų. Kas perka arke-
stato namus, tas pūklius nė išleidi,
tikta juos paskolina nejudinamai
nuosavybei, kuri į kolia sumos su-
grąžina pilną sumą paskolos su
aukskoms palūkanoms ir išmokėjus sko-
lą nuosavybei įmokėdami nuo \$300
iki \$1000, taigi grynai tols namas
atnė jame į metus \$25.00 arba
dešimt metų namas atnė \$2570, tai
yra grynai išmokėtas. Dėlar, rih-

damas randą savininkas gali nuo
pirmo mėnesio krauti pinigų į ban-
ką ant procento, tai per dešimt me-
tų iš pat procento susidės gana graži
suma. Tai gi visai pinigai užmokėti
už namų nuorę žmogui atgal į ki-
šėnų su palūkanomis, ir namas paliks
jo savasčiai ant amžių, ir parduoda-
mas gaus už jį antrą syk tiek kiek
jis jam kaštavo, arba jo pinigai pa-
sidėjos su palūkanomis. Jeigu dar vie-
ta bus gera būimui, tai kaina namo
gal dvigubai pakilti. Kas padidina
naudą savininkui. Tas yra telp alš-
ku kaip ant delnos, ir todėl visi ku-
rie pirko namus ne reikalauja ant
senatvės ubagaut.

Pas mus rasite gana namų kurie
užsimekės pirkti. Stai keli iš dau-
gelių:

1) 2 lubų medinis namas, ant
Halsted st. arti mūsų bankos, atnėsa
randos \$45 į mėnesį. Kaina \$3000.

2) 2 lubų medinis namas, ant
Halsted st. arti mūsų bankos, atnėsa
randos \$31 į mėnesį. Kaina \$2500.

3) 2 lubų kampinis murinis na-
mas, 6 pagyvenimai. Lotas 35x148,
randa \$45 į mėnesį. Kaina \$3700.

4) 2 lubų murinis namas, kampinis,
puikus. Randa \$70 į mėnesį. Kaina
\$5500.

7) 3 lubų medinis namas. Randa
\$40 į mėnesį. Kaina \$3200.

11) 2 lubų, puikus medinis namas.
Randa \$28 į mėnesį. Kaina \$2500.

12) 2 lubų murinis ir medinis na-
mas. Randa \$21 į mėnesį. Kaina
\$2600.

13) Medinis namas, 9 rūmai, 2 pa-
gyvenimai. Randa \$20 į mėnesį. Kaina
\$1700.

14) 2 lubų murinis namas, 2 pa-
gyvenimai, po 6 rūmus. Kaina \$2000.

15) Murinis namas 2 pagyvenimai,
9 rūmai. Kaina \$2000.

16) Kampinis murinis namas ir
staldas. Kaina \$2500.

17) Murinis namas geroj vietoj.
Lotas 25x131 pėdų. Kaina \$2200.

18) Medinis namas. Lotas 25x125
pėdų. Kaina \$1400.

19) Murinis namas, 4 kambariai.
Kaina \$1200.

20) 3 lubų murinis namas, su krau-
tuve. Randa \$78 į mėnesį. Kaina
\$7500.

21) Medinis namas, lotas 25x149
pėdas. Kaina \$1700.

22) Murinis namas, 7 kambariai.
Lotas 25x125 pėdas. Kaina \$1500.

23) Murinis namas, 6 kambariai,
arti mūsų bankos. Kaina \$1500.

24) Murinis namas, 10 kambarių,
arti mūsų bankos. Kaina \$1700.

25) 2 lubų medinis namas. Lotas
25x125 pėdas. Kaina \$1600.

26) Medinis namas, 5 kambariai.
Lotas 25x125 pėdas. Kaina \$1600.

28) 2 lubų medinis namas prie pat
mūsų bankos. Kaina \$2200.

